

Tussentijdse rapportage Gemeente Apeldoorn

2e kwartaal 2024

Welkom bij de kwartaal 2 rapportage 2024 van de gemeente Apeldoorn. In deze kwartaalrapportage informeren wij u over de realisatie van onze doelen op inhoud, middelen (budget) en ook over een aantal programma's en projecten. De rapportage heeft betrekking op de periode van januari tot en met juni 2024.

Inhoudsopgave

Algemeen.....	7
Programma 1 - Samenleving	9
Prestaties	9
Budgetten.....	20
Gezondheid	22
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	22
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	23
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	24
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	26
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	27
7.1 Volksgezondheid	27
Onderwijs en Opleiding	28
4.2 Onderwijshuisvesting.....	28
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	30
Sociaal Kapitaal.....	31
5.1 Sportbeleid en activering	31
5.2 Sportaccomodaties	32
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	33
5.4 Musea.....	34
5.5 Cultureel erfgoed	34
5.6 Media	34
Subjectief Welzijn	35
1.1 Crisisbeheer en brandweer.....	35

1.2 Openbare orde en veiligheid.....	36
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	37
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	40
0.10 Mutaties reserves	41
0.10 Mutaties reserves - Gezondheid	41
0.10 Mutaties reserves - Onderwijs en opleiding	42
0.10 Mutaties reserves - Sociaal kapitaal	42
0.10 Mutaties reserves - Subjectief welzijn	42
Investerings.....	43
Programma 2 - Leefomgeving	44
Prestaties	44
Budgetten.....	53
Natuurlijk Kapitaal	55
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	55
7.2 Riolering	56
7.5 Begraafplaatsen en crematoria.....	56
Ruimtelijke samenhang en Kwaliteit	57
0.63 Parkeerbelasting.....	57
1.2 Openbare orde en veiligheid.....	57
2.1 Verkeer en vervoer	58
2.2 Parkeren	59
2.5 Openbaar vervoer.....	60
7.3 Afval.....	60
7.4 Milieubeheer	61
8.1 Ruimte en leefomgeving	63
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen).....	65
8.3 Wonen en bouwen.....	66

0.10 Mutaties reserves	67
0.10 Mutaties reserves - Natuurlijk kapitaal	67
0.10 Mutaties reserves - Ruimtelijke samenhang en kwaliteit	68
Investeringsen.....	69
Programma 3 - Economie en inkomen	70
Prestaties	70
Budgetten.....	74
Economisch Kapitaal.....	74
3.1 Economische ontwikkeling.....	75
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	76
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	77
3.4 Economische promotie	77
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie.....	77
Consumptie en Inkomen	79
6.3 Inkomensregelingen	79
6.4 WSW en beschut werk	81
6.5 Arbeidsparticipatie	81
0.10 Mutaties reserves	82
0.10 Mutaties reserves - Economisch kapitaal	82
0.10 Mutaties reserves - Consumptie en inkomen.....	82
Investeringsen.....	83
Programma 4 - Bestuur, inwoners en financiën	84
Prestaties	84
Budgetten.....	88
0.1 Bestuur	90
0.2 Burgerzaken	91

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden.....	91
0.5 Treasury	93
0.61 OZB Woningen	93
0.62 OZB niet-woningen.....	94
0.64 Belastingen overig.....	94
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	95
0.8 Overige baten en lasten.....	96
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB).....	97
3.4 Economische promotie	98
0.10 Mutaties reserves	98
0.10 Mutaties reserves - Bestuur, inwoners en financiën	98
Investerings.....	99
Bedrijfsvoering	100
Prestaties	100
Budgetten.....	103
0.4 Overhead.....	104
0.10 Mutaties reserves	106
0.10 Mutaties reserves - Bedrijfsvoering.....	106
Investerings.....	107
Strategische programma's	108
Kritische dossiers	110
Kritische projecten	115
Opvolging aandachtspunten Directiebrief	126
Interne Beheersing	128
Bevindingen	128
Opvolging en aanbevelingen	135

Aanbevelingen accountant (PwC) gericht op jaarrekening	135
Aanbevelingen uit onderzoeken Rekenkamer en college-onderzoeken.....	141
Reserve Overlopende Projecten	149
Kwartaalbericht Grondbedrijf.....	153
Inleiding	153
Resultaat	153
Risicoprofiel	153
Ontwikkelingen	154
Programma en fasering.....	154
Resumé	154
Financieel inzicht op totaal grondbedrijf	155
Inleiding	155
Resultaat	156
BIE - Winstnames	157
BIE - Mutaties verliesvoorzieningen.....	158
Strategische gronden.....	158
Projectoverstijgende ontwikkelingen.....	159
Risico's	160
Ontwikkelingen	162
Programma en fasering	164
Woningbouw.....	164
Bedrijven.....	165
Maatschappelijke doeleinden, kantoren, winkels en overig	166

Algemeen

In deze tussenrapportage (Turap) geven wij een beeld van de afwijkingen ten opzichte van de jaarschijf 2024 van de MPB 2024-2027. De afwijking in de prestaties kan ertoe leiden dat doelen niet of later gehaald worden. Naast afwijkingen op prestaties informeren wij u ook over de financiële afwijkingen, wijzigingen ten opzichte van in de MPB opgenomen nieuwe ontwikkelingen en TOP-risico's. Daarmee is deze rapportage, die de stand van zaken per 1 juli 2024 beschrijft, een belangrijk onderdeel van de Planning & Control cyclus. Door tussentijds inzicht te geven in de afwijkingen, bestaat de mogelijkheid om daarop nog bij te sturen.

Samenvatting afwijkingen		Blijven we binnen budget?		Bedragen x € 1.000
Programma		Begroting	*Verschil	
Paragraaf bedrijfsvoering	Bedrijfsvoering	76.130	617	
Programma 1 Samenleving	Gezondheid	177.596	-8.003	
	Onderwijs en opleiding	24.564	693	
	Sociaal kapitaal	32.273	-97	
	Subjectief welzijn	72.823	14.084	
Programma 2 Leefomgeving	Natuurlijk kapitaal	22.019	-1.042	
	Ruimtelijke samenhang en kwaliteit	53.852	4.017	
Programma 3 Economie en inkomen	Consumptie en inkomen	55.119	1.193	
	Economisch kapitaal	10.907	-641	
Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën	Bestuur, inwoners en financiën	-525.282	4.699	
Totaal		1	15.520	

* totaalregels zijn inclusief afrondingsverschillen

* -/- bedragen bij verschil = nadeel

Samenvatting afwijkingen		Aantal prestaties per programma			
Programma	Totaal prestaties	Afwijkingen Inhoud	Afwijkingen Financiën	Afwijkingen Planning	Afwijkingen Risico
		×	×	×	×
Bedrijfsvoering	18	2	0	1	6
Programma 1 - Samenleving	63	2	3	7	6
Programma 2 - Leefomgeving	73	3	2	12	4
Programma 3 - Economie en inkomen	27	0	2	0	2
Programma 4 - Bestuur, inwoners en financiën	22	0	1	2	0
Totaal	203	7	8	22	18

Programma 1 - Samenleving

Prestaties

1. Subjectief welzijn - Meer inwoners, en mensen die in Apeldoorn verblijven, zijn betrokken, doen mee, doen ertoe en voelen zich veilig en gelukkig

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
Doel	Prestatie	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
1.1 Apeldoorn is een veilige gemeente (en dat willen we zo houden)	1.1.1 Het rapportcijfer 'veiligheid in de buurt' is gelijk of hoger dan 7,6 (in 2022:7,5), het percentage inwoners dat zich veilig voelt (60% in 2022) is gelijk of gestegen, het aantal incidenten (23.555 in 2022) en misdrijven is gelijk of afgenomen.	✓	✓	✓	✓
	1.1.2 Ten aanzien van het IVP thema gedigitaliseerde criminaliteit wordt niet meer dan 6% slachtofferschap ervaren en het aantal geregistreerde misdrijven gedigitaliseerde criminaliteit blijft gelijk of verminderd	✓	✓	✓	✓
	1.1.3 Ten aanzien van IVP-thema sociale kwaliteit ervaart niet meer dan 9% van de inwoners sociale overlast en de aantal incidenten sociale kwaliteit in 2024 is verminderd ten opzichte van 2023	✗	✓	✓	✓
	1.1.4 Ten aanzien van het IVP-thema ondermijning en georganiseerde criminaliteit zetten we in op het signaleren en het integraal voorkomen, verstoren en verminderen van georganiseerde/ ondermijnende criminaliteit.	✓	✓	✓	✓
	1.1.5 Ten aanzien van het IVP-thema jeugdcriminaliteit en individuele probleemjongeren verminderd het strafbaar gedrag van jongeren in 2024 tov 2023.	✓	✓	✓	✓

	1.1.6 De in- en externe bewustwording ten aanzien van ondermijning en georganiseerde criminaliteit wordt vergroot.	✓	✓	✓	✓
	1.1.7 We gaan informatie gestuurd werken door het verder doorontwikkelingen van het gemeentelijk informatieknooppunt (GIK) (nieuw)	✓	✓	✓	✓
	1.1.8 Meer inzicht op zowel de preventieve als repressieve kant van zorgfraude	✓	✓	✓	✓
	1.1.9 Zorg en veiligheid verbeteren de samenwerking op complexe maatschappelijke problemen en dat doen zij op een doelmatige en doeltreffende manier.	✓	✓	✓	✓
1.2 Voorkomen, beperken en bestrijden van incidenten, rampen en crises	1.2.1 Op basis van een sterke informatie positie van de veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland worden in 2024 meer mensen geleerd gevaar te voorkomen en wordt hulp verleend wanneer mensen dat nodig hebben bij een brand, ongeval of crisis	✓	✓	✓	✓
	1.2.2 We bereiden ons preventief voor op natuurbrandbestrijding in verband met de te verwachte toename van onbeheersbare natuurbranden.	✓	✓	✓	✓
1.3 Meer inwoners ontvangen toegankelijke, passende en samenhangende hulp dichtbij, die aansluit bij de eigen leefomgeving.	1.3.1 In elk stadsdeel is een wijkteam Samen055 actief dat werkt volgens een vastgestelde integrale en ontschotte werkwijze waarbij de leefwereld van de inwoner centraal staat en waarvan de financiering en samenwerking geborgd is.	✓	✓	✓	✓
	1.3.2 Het aantal inwoners dat begeleiding zonder indicatie ontvangt van het wijkteam Samen055 is hoger dan in 2023.	✓	✗	✓	✓
	1.3.3 Minimaal 200 jeugdigen en hun gezinnen ontvangen door de inzet van regie in het wijkteam samenhangende en doelmatige ondersteuning in 2024	✓	✓	✓	✓
	1.3.4 Door 20 kinderen, die gebruik maken van het aangepast vervoer, in 2024 te leren zelfstandig te reizen is de inzet van aangepast vervoer bij hen niet meer nodig.	✓	✓	✓	✗
	1.3.5 Door voorlichting en ondersteuning van minimaal 200 ouders die uit elkaar willen gaan, is bijgedragen aan het voorkomen van complexe scheidingen	✓	✓	✓	✓

1.4 Meer inwoners kijken naar elkaar om en voelen zich thuis in de wijk.	1.4.1 In 2024 wordt een Digitale Sociale Kaart beschikbaar gesteld waarmee het aanbod aan voorzieningen, hulp en initiatieven in de gemeente inzichtelijk wordt gemaakt voor zowel inwoners als professionals.	✓	✓	✓	✓
	1.4.2 Meer inwoners bieden in 2024 meer en langere informele zorg aan elkaar doordat de formele zorg hierop beter aansluit	✓	✓	✓	✓
	1.4.3 Meer jongeren krijgen door het jongerenwerk ondersteuning en kansen om hun talenten te ontwikkelen in hun wijk.	✓	✓	✓	✓
	1.4.4 Vergroot welzijn van onze inwoners door het borgen van de extra inzet op welzijn zoals eerder toegekend voor de jaren 2022 t/m 2025	✓	✗	✓	✗
1.5 Meer inwoners zijn betrokken bij hun straat, buurt, dorp of stad	1.5.1 In 2024 zijn er vitale(re) buurten, wijken en dorpen	✓	✓	✓	✓
	1.5.2 Meer initiatieven vanuit een steeds bredere groep inwoners	✓	✓	✓	✓
	1.5.3 De samenwerking met onze inwoners is vergroot.	✓	✓	✓	✓
	1.5.4 ABCD - pilot in de Horsten voortgezet	✓	✓	✓	✓
1.6 Alle inwoners van de gemeente Apeldoorn worden in gelijke mate behandeld en kunnen gelijkwaardig meedoen in een inclusieve en toegankelijke omgeving	1.6.1 Het activiteitenoverzicht inclusie is verder uitgevoerd	✓	✓	✓	✓
	1.6.2 Verbeterde toegankelijkheid van openbare gebouwen en het openbaar gebied	✓	✓	✓	✓
1.7 We voelen ons samen sterker, inclusie van, voor en door Apeldoorners.	1.7.1 Door onze ondersteuning en aanjagende rol is de ontmoeting van verschillende culturele activiteiten uitgebreid en het cultuursensitief werken gestimuleerd	✓	✓	✓	✓
	1.7.2 Diverse activiteiten zijn georganiseerd voor verschillende doelgroepen	✓	✓	✓	✓

Toelichting

1.1.3 Voor wat betreft de resultaten op sociale kwaliteit (overlast door personen) zijn we niet op koers. Voor het 2e achtereenvolgende kwartaal zijn de cijfers gestegen:

De cijfers laten een toename zien; dit heeft met name te maken met de intensivering van de inzet van politie. Deze inzet wordt ook gemuteerd in Basisvoorziening Handhaving (BVH). Aan de hand van een evaluatie blijkt dat de daadwerkelijk ervaren overlast van dak en thuislozen, personen met verward gedrag en drank en drugsoverlast in de binnenstad is afgenomen. Het gevolg is dat de geïntensiveerde inzet door de gemeente en politie en het openbaar ministerie blijft (1-Overheidsaanpak). Het betreft dus zowel de inzet van preventieve maatregelen op het gebied van inrichting van de binnenstad, het houden van toezicht door de boa's, maar ook door de samenwerking met de zorgpartners als de repressieve aanpak zoals die vorm heeft met de politie en het openbaar ministerie."

1.3.2 We signaleren een risico omdat we momenteel nog geen data hebben om deze prestatie structureel te monitoren. De inrichting van die monitoring maakt onderdeel uit van de bestuurlijke opdracht Samen055.

1.3.4 De samenwerking met de organisatie die kinderen leert zelfstandig te reizen loopt niet goed op dit moment. Er zijn te weinig vrijwilligers om kinderen te begeleiden waardoor we momenteel geen kinderen kunnen doorverwijzen. Het risico is dat we daardoor dit jaar niet het streven van 20 leerlingen halen.

1.4.4 Wanneer de gemeenteraad het incidenteel (4 jaar) beschikbare budget in de MPB 2025-2028 structureel toekent, kan de intensivering en nadere inrichting van het welzijnswerk worden geborgd. Over die toekenning is op dit moment nog geen duidelijkheid.

2. Sociaal Kapitaal - Al onze inwoners en bezoekers een vitale, sociale, gezonde en inspirerende leefomgeving bieden, door te zorgen voor een optimale infrastructuur op het gebied van sport, cultuur en erfgoed.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
2.1 Een functionele en toekomstbestendige sportinfrastructuur	2.1.1 Het gemeentelijk sportvastgoed is verduurzaamd conform de routekaart verduurzaming gemeentelijk Vastgoed Apeldoorn 2.0	✓	✓	✓	✓
	2.1.2 Eind 2024 zijn er kaders voor sportaccommodaties vastgesteld	✓	✓	✗	✓
2.2. Een verhoogde vitaliteit van inwoners en een versterkte sociale binding door sport, bewegen en urban sports & arts	2.2.1 Sportparticipatie in Apeldoorn (49,4%) stijgt minimaal naar het landelijk gemiddelde (50,8%) volgens Gezondheidsmonitor RIVM 2024;	✓	✓	✓	✓
	2.2.2 In 2024 zijn de beweegvaardigheden van basisschoolleerlingen op 60 basisscholen inzichtelijk. Van 50% van de leerlingen in het tweede jaar van het voortgezet zijn de beweegvaardigheden én sportvoorkeuren inzichtelijk.	✓	✓	✓	✓
	2.2.3 In 2024 is t.o.v. 2022 de score van beweegvriendelijke omgeving in de gemeente Apeldoorn verhoogd van 61 naar minimaal 63 volgens Sport en Bewegen in cijfers.	✓	✓	✓	✓
	2.2.4 We investeren in topsportevenementen die door de inzet van side events als vliegwiel fungeren om sportparticipatie te verhogen en om mensen met verschillende achtergronden en mogelijkheden bij elkaar te brengen.	✓	✓	✓	✓
	2.2.5 Urban sports & arts Apeldoorn heeft zich in 2024 in een voor de scene passende organisatievorm georganiseerd	✓	✓	✓	✓

2.3 Een aantrekkelijkere infrastructuur op het gebied van cultuur en erfgoed	2.3.1 Een nieuwe Cultuur- en Erfgoednota 2025+ die richting geeft aan de uitvoering van het beleid waarmee we de infrastructuur Cultuur & Erfgoed verder ontwikkelen.	✓	✓	✓	✓
	2.3.2 Eind 2024 zijn er met de grote gesubsidieerde organisaties nieuwe prestatieafspraken over hun rol in een veranderende samenleving.	✓	✓	✓	✓
	2.3.3 Er zijn meer plekken in de stad/wijken/dorpen en in de openbare ruimte waar culturele activiteiten plaatsvinden.	✓	✓	✓	✓
	2.3.4 Onze regelgeving op het gebied van archeologie en cultuurhistorie is geactualiseerd. Daarbij is landelijke regelgeving het uitgangspunt.	✓	✓	✓	✓
2.4 Stimuleren van meer cultuur- en erfgoedbeoefening en talentontwikkeling	2.4.1 Er is een grotere deelname aan cultuur doordat we meer gericht vanuit de inwoners werken.	✓	✓	✓	✓
	2.4.2 We versterken de betrokkenheid van onze inwoners op het erfgoed en de beleving daarvan voor inwoner en recreant.	✓	✓	✓	✓
Toelichting					
2.1.2 De raad wordt in november 2024 geconsulteerd. De daadwerkelijke nota wordt in het eerste kwartaal 2025 aan de raad aangeboden. Planning wijkt af omdat het wervingsproces van het bureau dat het proces begeleidt, meer tijd in beslag nam dan aanvankelijk gepland was.					

3. Onderwijs & Opleiding - Versterkte kansengelijkheid doordat jeugdigen kansen krijgen in het onderwijs.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
Doel	Prestatie	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
3.1 Jeugdigen krijgen meer kansen in het onderwijs, gericht op een startkwalificatie, en waar niet haalbaar, op een voor hen passende vervolgstap	3.1.1 Wij voorkomen en bestrijden schoolverzuim zodat in 2024 het aantal leerlingen in Apeldoorn dat absoluut verzuimt lager blijft dan dat van het landelijke gemiddelde (2,7 per 1000 ll)	✓	✓	✓	✓
	3.1.2 Wij voorkomen en bestrijden relatief schoolverzuim zodat het relatief verzuim in 2024 daalt naar maximaal het landelijke gemiddelde (= 20 per 1.000 leerlingen)	✗	✓	✗	✗
	3.1.3 Het aantal leerlingen dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat daalt in 2024 (-0,35%) naar het landelijk gemiddelde van 2,35%	✓	✓	✓	✓
	3.1.4 Leerlingen van onderwijsachterstandsscholen in 2 gebieden hebben toegang tot cultuur- en sportactiviteiten na school.	✓	✓	✗	✓
3.2 Er is meer verbinding tussen thuis, school en zorg rondom de jeugdige	3.2.1 Voor leerlingen op 14 onderwijsachterstandenbeleid (oab) scholen en 2 VMBO scholen wordt de verbinding tussen thuis, school en zorg verbeterd.	✓	✓	✓	✓
3.3 Verspreid over de stad en de dorpen hebben we meer kwalitatief goede schoolgebouwen.	3.3.1 De vernieuwde uitvoeringsagenda van het beleidsrijk Integraal Huisvestingsplan (IHP) met een looptijd van 4 jaar (en doorkijk naar de volgende 12 jaar) is conform planning uitgevoerd	✓	✓	✗	✗
3.4 Meer jonge kinderen met een risico op ontwikkelachterstanden hebben de kans op een goede start in het basisonderwijs door passende ondersteuning.	3.4.1 100% van de kinderen op de voorscholen laat een groei zien waardoor hun achterstanden worden verkleind	✓	✓	✓	✓
	3.4.2 In 2024 maken 90 kinderen, van ouders met inkomen tot 130% van het sociaal minimum, met ondersteuning van de gemeente gebruik van kinderopvang	✓	✓	✗	✗

Toelichting

3.1.2 In de gemeente Apeldoorn is er een daling te zien van het relatieve verzuim terwijl het landelijk gemiddelde juist steeg. Net als bij andere grote gemeente ligt het relatief verzuim binnen Apeldoorn, ondanks de daling, echter nog altijd boven het landelijk gemiddelde. We willen gaan werken aan de beweging “van leerplicht naar leerrecht” en samen met scholen en samenwerkingsverbanden werken we aan “van verzuim naar schoolaanwezigheid”.

3.1.4 Inzet op deze prestatie is later gestart dan gepland vanwege capaciteitsgebrek. Dit wordt nu opgepakt. Het streven is nog steeds dat in het schooljaar 2024-2025 leerlingen toegang krijgen tot activiteiten na schooltijd, maar dit zal waarschijnlijk wat later in het schooljaar plaatsvinden.

3.3.1 Planning: De werving voor de projectleider duurde langer dan gepland, per juni 2024 is de projectleider IHP-projecten gestart. Werving voor een projectmanager start binnenkort.

Risico's: De uitvoering en het tempo van de geplande projecten in het uitvoeringsprogramma van het IHP 2024-2039 hebben momenteel een achterstand van een half jaar opgelopen. Een bijkomend risico is de vaste invulling van projectmanager, als die niet op korte termijn gerealiseerd wordt, kan dit leiden tot verdere vertraging van projecten.

3.4.2 De subsidieregeling heeft door enkele juridische vraagstukken wat langer op zich laten wachten. Wij hebben de regeling in april vastgesteld en deze is op een bredere doelgroep van toepassing, namelijk kinderen uit gezinnen die geen beroep kunnen doen op kinderopvangtoeslag. In mei is deze gepubliceerd en sindsdien kunnen organisaties voor kinderopvang aanvragen doen. In juni is de regeling gewijzigd omdat eenmansbedrijven onbedoeld waren uitgesloten van subsidie. Dit is ondertussen hersteld. De bekendheid van een nieuwe subsidieregeling kost tijd. Het is dus de vraag of we het aantal van 90 kinderen dit jaar bereiken.

4. Gezondheid - De gezondheid van alle inwoners is toegenomen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
Doel	Prestatie	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
4.1 Zowel kinderen als volwassenen hebben een gezonde leefstijl	4.1.1 In 2024 is er een integraal Hitteplan voor Apeldoorn	✓	✓	✓	✓
	4.1.2 In 2024 zijn er extra watertappunten in Apeldoorn gerealiseerd en zijn gerealiseerde watertappunten beter zichtbaar.	✓	✓	✓	✓
	4.1.3 De bushaltes en speelplekken in Apeldoorn zijn rookvrij	✓	✓	✓	✓
	4.1.4 Het aantal Gezonde Leefstijl Interventie (GLI) deelnemers dat sport/beweegt gedurende het traject van GLI is gestegen.	✓	✓	✓	✓
	4.1.5 In 2024 ontwikkelen we een actieplan voor gezonde voeding op het Voortgezet onderwijs.	✓	✓	✓	✓
	4.1.6 In 2024 is er een onderzoek gedaan naar hoe de leeftijdsgrens voor alcohol wordt nageleefd.	✓	✓	✓	✓
4.2 Er zijn minder gezondheidsachterstanden en meer gelijke kansen op het gebied van gezondheid voor alle inwoners van Apeldoorn.	4.2.1 In 2024 maken meer inwoners die gebruik maken van de Regelrecht-regeling gebruik van het sport-en beweegaanbod.	✓	✓	✓	✓
	4.2.2 In 2024 zijn er meer gezinnen die gebruik maken van Kansrijke start.	✓	✓	✓	✓
Toelichting					

5. Gezondheid - Een stevig vangnet met verbinding naar de sociale basis voor alle inwoners die dat nodig hebben

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
Doel	Prestatie	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
5.1 De houdbaarheid, toegankelijkheid en passendheid van WMO- en Jeugdvoorzieningen zijn verbeterd.	5.1.1. De Hervormingsagenda is voor Apeldoorn uitgewerkt en de benodigde inspanningsmaatregelen zijn conform de landelijke planning geïmplementeerd	✓	✗	✗	✗
	5.1.2. We hebben de inkoop van de Wmo-maatwerkvoorzieningen: hulpmiddelen, trapliften en respijtopvang in 2024 succesvol afgerond zodat de toegang deze voorzieningen kan blijven indiceren.	✓	✓	✓	✓
	5.1.3. In 2024 is de inkoopprocedure voor Beschermd Thuis succesvol afgerond en is strategisch partnerschap aangegaan om de implementatie van Beschermd Thuis in de wijk verder vorm te geven.	✓	✓	✓	✓
	5.1.4. We organiseren een domein overstijgend verkennend gesprek die inwoners leidt naar de best passende (GGZ)-ondersteuning of behandeling.	✓	✓	✓	✓
	5.1.5. Apeldoorn Werkt Mee is uitgebreid met de doelgroep 18- en 67+ in 2024.	✓	✓	✗	✓
5.2 De positie van kwetsbare groepen is verbeterd	5.2.1. We zien in 2024 een daling van het aantal ondertoezichtstellingen en het aantal herhaalde meldingen bij Veilig Thuis.	✓	✓	✓	✓

Toelichting

5.1.1 Op risico, planning en financiën wordt een afwijking gerapporteerd. De planning verloopt niet volgens het oorspronkelijke landelijke implementatieplan. Onder andere vanwege latere bekendmaking van stukken door het Rijk. Hierdoor lopen wij als gemeente vertraging op. Daarbij is het onzeker of we de ingeboekte besparing in latere jaren zullen gaan realiseren, waarbij wij zien dat de huidige kosten stijgende ontwikkelingen binnen de Jeugdzorg haaks staan op de opgelegde besparing. Daarmee lopen we het risico dat de verplicht ingeboekte besparing met ingang van 2025 voor € 4,5 miljoen en 2026 van € 10 miljoen structureel, niet haalbaar zal zijn. Van de € 10 miljoen is tenminste € 6 miljoen met onzekerheid omgeven. Dit kan oplopen, vanwege het risico op verschuiven van kosten in plaats van vervallen en maatregelen waar al invulling aan wordt gegeven zoals POH's welke al grotendeels zijn ingevoerd. Met het risico dat we de taakstelling vanaf 2025 niet zullen realiseren wordt er een afwijking op financiën gerapporteerd, ondanks dat er voor 2024 geen taakstelling volgt vanuit de Hervormingagenda. We verwachten dit jaar fors buiten de afgegeven bandbreedte te treden en het niet halen van de taakstelling vanuit de Hervormingsagenda met ingang van 2025 betekent nog eens een aanvullend tekort. Het risico van vertraging en op financiën zien we als een meerjarig risico. In september zal de raad worden geïnformeerd over zowel de financiële als inhoudelijke ontwikkelingen rondom de Hervormingsagenda.

5.1.5 De regionale productbeschrijving voor Werkt Mee zal moeten worden aangepast waardoor er uitbreiding ontstaat voor jeugdigen (16-18 jaar). Het aanpassen van de regionale productomschrijving kon in 2024 niet eerder dan het proces dat nu doorlopen wordt. Dit betekent echter wel dat op zijn vroegst op 1 januari 2025 de regionale productomschrijving is aangepast. Het lukt dus niet meer om de prestatie in 2024 te realiseren.

Budgetten

Programma 1 Samenleving

Blijven we binnen budget?

Bedragen x €1.000

Financieel overzicht		Begroting	Prognose	Verschil
Gezondheid	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	11.166	10.754	412
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	42.181	43.469	-1.288
	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	62.989	70.876	-7.887
	6.81 Geëscaleerde zorg 18+	44.478	40.658	3.820
	6.82 Geëscaleerde zorg 18-	6.633	5.442	1.191
	7.1 Volksgezondheid	7.321	7.115	206
Onderwijs en opleiding	4.2 Onderwijshuisvesting	16.449	16.908	-459
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	7.509	6.786	723
Sociaal kapitaal	5.1 Sportbeleid en activering	2.693	3.328	-635
	5.2 Sportaccomodaties	8.447	8.559	-112
	5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	11.503	11.127	376
	5.4 Musea	1.177	1.176	1
	5.5 Cultureel erfgoed	1.107	1.031	76
	5.6 Media	6.561	6.561	
Subjectief welzijn	1.1 Crisisbeheer en brandweer	13.745	14.170	-425
	1.2 Openbare orde en veiligheid	7.914	8.217	-303
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	22.097	7.718	14.379
	6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	31.979	31.547	432
Subtotaal		305.949	295.442	10.507

0.10 Mutaties reserves	Gezondheid	2.828	7.285	-4.457
	Onderwijs en opleiding	606	176	430
	Sociaal kapitaal	788	588	200
	Subjectief welzijn	-2.913	-2.913	
Subtotaal		1.309	5.136	-3.827
Saldo		307.258	300.578	6.680

TAAKVELD (bedragen x € 1.000)	MIN	MAX
6.72 Maatwerkdienstverlening 18- (inclusief saldo tkv 6.82)	64.182	67.182
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	7.092	14.092
6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO	10.754	12.167
6.71 Maatwerkdienstverlening WMO	42.200	44.200

Gezondheid

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Pitch

Op het taakveld Maatwerkvoorzieningen (Wmo) is er per saldo een voordeel van € 412.000. Dit bedrag bestaat hoofdzakelijk uit een voordeel op het collectief vervoer en een nadeel op woonvoorzieningen WMO. Aandachtspunt hierbij is dat voor het collectief vervoer WMO er een verschil zit tussen de begroting zoals opgesteld door PlusOV en de gemeentelijke begroting. We betrekken dit bij de actualisatie van het budget voor de MPB 2025-2028.

Omschrijving	Lasten		Baten			Saldo		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N		
Collectief vervoer WMO		415	V		-4	N	I	411	V
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000		40	V		-39	N	I	1	V
Totaal		455	V		-43	N		412	V

Detail

Collectief vervoer WMO

Vanwege prijsontwikkelingen (NEA-index) en volumeontwikkelingen is de verwachting meerjarig dat de kosten flink op zullen lopen. De prognose voor het collectief vervoer WMO laat voor 2024 een overschot van € 412.000 zien (op basis van afname/gebruik vraagafhankelijk vervoer t/m mei 2024). Van het restant van € 412.000 heeft € 213.000 betrekking op het verschil tussen de begroting van PlusOV en de begroting van de gemeente Apeldoorn. Daarnaast heeft € 103.000 betrekking op een incidentele baat door uitbetaling uit de Algemene Reserve van PlusOV welke is gevormd na uittreding van de DAZ gemeenten (Deventer, Apeldoorn en Zutphen) voor het routegebonden vervoer bij PlusOV in het verleden.

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Pitch

Per saldo is er sprake van een nadeel van bijna € 1,3 miljoen. Bij zowel Hulp bij het Huishouden als bij Begeleiding Individueel zien we het aantal aanvragen harder stijgen dan waarmee wij in het budget rekening hielden.

Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N	
Hulp bij het huishouden		-595	N		S		-595	N
Begeleiding individueel		-755	N		S		-755	N
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000		62	V		I		62	V
Totaal		-1.288	N		0		-1.288	N

Detail

Hulp bij het Huishouden

De verwachte overschrijding van het budget ontstaat zowel door prijs als volume-effecten. Het uitgevoerde kostprijsonderzoek leidt tot tarieven die per 1 januari 2024 bijna 11% hoger liggen. Daarnaast maken in de periode januari 2024 tot en met mei 2024 280 meer inwoners gebruik van Hulp bij het Huishouden. Dat is een stijging van 6%. Als die ontwikkeling aanhoudt, komen we in 2024 op een volumestijging tussen 10% en 15%. In het budget 2024 hielden we rekening met een volumestijging van 5% voor heel 2024 omdat we rekening hielden met een afvlakkende groei (afvlakking aanzuigende werking abonnementstarief) t.o.v. 2022 en 2023. Daarvan blijkt echter nog geen sprake.

Begeleiding individueel

De stijging van het aantal indicaties in mei 2024 t.o.v. januari 2024 bedraagt 120 (4,5%). Over heel 2024 hielden we in de prognose rekening met een stijging van 5% omdat we ook hier rekening hielden met een afvlakkende groei. Vooralsnog gaan we nu uit van een volumestijging van 8% waardoor het geraamde tekort ontstaat. Met 8% ramen we realistisch waarbij we rekening houden met historische ontwikkelingen en gaan we ervan uit dat de instroom in het tweede halfjaar van 2024 iets afvlakt.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Pitch

Op het Jeugd ZIN budget wordt een tekort gerapporteerd van € 6,7 miljoen (taakveld 6.72 en 6.82), dat buiten de afgegeven bandbreedte van € 0 positief en € 3 miljoen negatief valt. Vanwege langere behandelduur, hogere intensiteit en prijsstijgingen zien we dat de druk op de Jeugdzorg aanhoudt. Deze ontwikkelingen staan haaks op de landelijke bezuinigingsopgaven vanuit de Hervormingsagenda. Ook voor het Jeugdwetvervoer zien we dat door vervoer buiten de regio het aantal kilometers toeneemt met hogere kosten als gevolg.

Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N	
Jeugd ZIN	-7.870	N			I	-7.870	N	
Jeugdwetvervoer	-318	N			I	-318	N	
PGB Jeugdzorg	303	V			I	303	V	
Totaal	-7.885	N	0	0		-7.885	N	

Detail

Jeugd ZIN

Op het budget Jeugdzorg wordt een tekort gerapporteerd van € 6,7 miljoen (saldo taakveld 6.72 en 6.82). Vanwege langere behandelduur, hogere intensiteit en prijsstijgingen zien we dat de druk op de Jeugdzorg aanhoudt. Naar aanleiding van de jaarrekening 2023 is hier in het budget van 2024 beperkt rekening mee gehouden, waarbij we uit zijn gegaan van 6,5% prijsindexatie en 5% volumeontwikkeling. In de bandbreedte die we afgeven houden we rekening met € 1 miljoen hogere kosten naar aanleiding van de definitieve jaarcijfers 2023, waar bij de totstandkoming van het budget 2024 nog niet op kon worden geanticipeerd. Daarnaast is er rekening gehouden met € 500.000 hogere kosten vanwege tariefontwikkelingen binnen de Jeugdbescherming.

Op basis van de ontwikkelingen tot en met juli 2024 blijkt dat de kosten Jeugdzorg verder toenemen dan in eerste instantie verwacht. De kostenontwikkeling volgt niet de trend van de afgelopen jaren, waarbij wij voornamelijk op de producten 'begeleiding individueel', 'behandeling GGZ' en 'verblijf algemeen' en in de stapeling van deze producten een forse afwijking zien. Voor deze drie producten geldt dat jeugdigen in toegenomen mate gebruik maken van de afgegeven indicatie. Ook zien wij dat in deze gevallen de aantallen cliënten toenemen. Tot slot zien we in de breedte dat de kosten per cliënt fors stijgen t.o.v. het voorgaande jaar. Dit betekent dat er zwaardere en duurdere zorg wordt ingezet per cliënt, los van de forse prijsindexaties.

Met de set aan maatregelen vastgesteld in de Hervormingsagenda wordt gewerkt aan een financieel duurzaam Jeugdzorgstelsel. Ondanks de taakstelling welke is opgelegd vanaf 2025 vanuit de Hervormingsagenda zien we nu een forse kostenstijging binnen de Jeugdzorg in Apeldoorn. Dit is een landelijk fenomeen, Apeldoorn is hierin zeker niet uniek. De verwachting is dat de ingeboekte besparing van € 4,5 miljoen voor 2025 niet zal worden gerealiseerd. Voor deze besparing geldt een inspanningsverplichting waarop gemeenten collectief zullen worden beoordeeld. Begin 2025 zal de commissie van deskundigen hier een eerste uitspraak over doen. Tegelijkertijd geldt een opheffing van de openbare Jeugdzorg, met een wettelijke verplichting om zorg te bieden aan jeugdigen binnen onze gemeente. Met de raad is eerder de afspraak gemaakt dat ieder kind dat recht heeft op jeugdzorg dit krijgt als deze dit nodig heeft.

In juli kon voor het eerst worden geconstateerd dat de verwachting is dat de kosten buiten de afgegeven bandbreedte zullen treden. Meer duiding en meer cijfers zijn nodig, waarbij momenteel wordt geanalyseerd wat er aan de hand is, dat vindt het college van groot belang bij deze kwetsbare groep. In de tweede helft van september zullen wij hierop terugkomen en de raad middels een raadsbrief en een voorstel voor een PMA met technische uitleg verder informeren over de financiën Jeugdzorg en hoe dit zich verhoudt tot de Hervormingsagenda. Tot slot zal er een voorstel voor een procesplanning worden gedaan ten aanzien van een plan van aanpak voor de kosten jeugdzorg.

Jeugdwetvervoer

Binnen het jeugdwet vervoer (jwv) zien we nog altijd een toename van het aantal Jeugdwet indicaties. Dit resulteert in een nadelig saldo van € 318.000. Onderstaand in twee items kort samengevat waarom de kosten in het jwv (jaarlijks) toenemen:

- Toename in aantal unieke deelnemers in het jwv: 2021 was dit 132 en nu zitten we op ruim 262. Een verdubbeling t.o.v. 2 jaar geleden. Door de verhoogde druk binnen het onderwijs en meer uitval van leerlingen neemt het aantal verzoeken voor alternatieven voor onderwijs toe en daarmee ook het aantal jwv indicaties.
- In de praktijk zien we een toename van het aantal kilometers doordat er meer kinderen buiten de regio vervoerd worden. Daarmee worden er grotere afstanden overbrugd. Oorzaak hiervan is de wijziging in woonplaatsbeginsel per januari 2022. Kinderen worden buiten de regio vervoerd of hebben vervoer nodig buiten de regio.

De gemeente en het CJG monitoren de groei en kijken samen met de vervoerder naar mogelijkheden om het vervoer efficiënter uit te voeren. Ook worden er mogelijkheden gezocht om jongeren zelfstandiger te laten reizen.

PGB

Voor de uitgaven persoonsgebonden budget valt de raming momenteel € 303.000 lager uit dan begroot. Dit is in lijn met het ingezette beleid om een afname in PGB te realiseren.

6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Pitch

Op het taakveld geëscaleerde zorg 18+ verwachten we een voordeel van ongeveer € 4 miljoen te realiseren. Dit voordeel wordt deels veroorzaakt door vertragingen in het project voor de aanpassingen van gebouwen bij Omnizorg, waardoor de geplande uitgaven pas op z'n vroegst in 2025 en 2026 plaatsvinden. Bovendien zijn de uitgaven voor de uitvoering van het plan van aanpak voor dak- en thuisloosheid lager, en hebben we een hogere bijdrage van het Rijk ontvangen voor maatwerkvoorzieningen beschermd wonen. Conform het raadsbesluit storten we dit laatste voordeel in de reserve Beschermd Wonen.

Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S	V/N		
Verbouwing Omnizorg	2.004	V			I		2.004	V
Uitvoering plan van aanpak dak- en thuislozen	604	V			I		604	V
Maatwerkvoorzieningen BW	1.435	V			I		1.435	V
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000	-223	N			I		-223	N
Totaal	3.820	V			0		3.820	V

Detail

Verbouwing Omnizorg

Het project voor de gebouwaanpassingen kent een langere doorlooptijd. Daarnaast duurt het langer om tot een geschikte locatie te komen voor de tijdelijke huisvesting. De langere doorlooptijd zorgt ervoor dat de geplande uitgaven later (op zijn vroegst 2025 en 2026) worden gemaakt. Voor een nadere duiding van het effect, zie 'Omnizorg' in de paragraaf '[Kritische projecten](#)'.

Uitvoering plan van aanpak dak- en thuislozen

In de afgelopen jaren zijn een groot deel van de projecten in dit plan uitgevoerd. De resterende middelen die gekoppeld zijn aan de nog lopende projecten (o.a. Skaeve Huse, extra begeleiding Omnizorg vanwege verbouwing) verwachten we dit jaar niet uit te geven. Deze zullen naar verwachting volgend jaar worden besteed.

Maatwerkvoorziening BW

Via de meicirculaire ontvangen we € 2,4 miljoen meer rijksbijdrage beschermd wonen (BW). Deze hogere rijksbijdrage is toegevoegd aan het ZIN-budget. Daar tegenover verwachten we € 1 miljoen meer uitgaven dan begroot vanwege minder uitstroom. Per saldo verwachten we een voordeel van ongeveer € 1,4 miljoen op het budget MO/BW.

Het voordeel op de maatwerkvoorzieningen BW resulteert in een verhoogd saldo dat verrekend wordt met de regio gemeentes. Hierdoor valt het overschot MOBW (verrekening regio gemeentes) hoger uit dan begroot.

6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Pitch

Zie voor toelichting taakveld 6.72.

Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N	
Jeugd ZIN		1.193	V		I		1.193	V
Totaal		1.193	V		0		1.193	V

Detail

Zie voor toelichting taakveld 6.72.

7.1 Volksgezondheid

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens van € 300.000.

Onderwijs en Opleiding

4.2 Onderwijshuisvesting

Pitch

Voor het jaar 2024 verwachten we een hogere besteding op onderwijshuisvesting t.o.v. de begroting ter grootte van € 459.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Herstel schade brand Zonnehoek (€ 350.000 nadelig);
- Inzetbaar maken Warenargaarde 225 (€ 725.000 nadelig);
- Afwijking DVO accres op twee onderdelen met voordeel (€ 700.000 voordelig).

Deze afwijkingen verrekenen wij conform bestaand beleid met de reserve onderwijshuisvesting op taakveld 0.10, waardoor het resultaat budgetneutraal is in de jaarrekening.

Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N	
Herstel schade brand Zonnehoek (eigen risico verzekering)	-350	N			I		-350	N
Inzetbaar maken Warenargaarde 225	-725	N			I		-725	N
<u>Onderhoudsbudget</u>								
- uitgesteld onderhoud	500	V			I		500	V
- afrekening onderhoud OHV 2023	200	V			I		200	V
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000	-84	N			I		-84	N
Totaal	-459	N			0		-459	N

Detail

Herstel schade brand Zonnehoek

Eind december 2023 is er brand geweest in het schoolgebouw Zonnehoek. In 2024 vindt herstel van het gebouw plaats wat nodig is als gevolg van de brand. De inschatting van de herstelkosten zijn € 500.000. Hiervan wordt € 150.000 vergoed vanuit de verzekering en € 350.000 draagt de gemeente als eigen risico.

Inzetbaar maken Warenargaarde 225

Op de bestaande locatie voor het schoolbestuur CSO (de Zonnehoek aan de Heemradenlaan) is er structureel een capaciteitsvraagstuk/tekort. Deze locatie is te klein voor het aantal leerlingen die daar les krijgen. Daarnaast wordt de komende jaren een groei verwacht. De locatie Warenargaarde 225 is enige jaren niet in gebruik geweest en het gebouw moet weer gereed worden gemaakt voor onderwijsdoeleinden. De raming is dat deze kosten zo'n € 725.000 bedragen. Wij streven ernaar om de locatie na de zomer gereed te hebben om te kunnen inzetten als gangbare onderwijslocatie.

Onderhoudskosten

Daarnaast is er ook een bijstelling van het onderhoud aan de school- en gymgebouwen dat door accres wordt uitgevoerd. Dit bestaat uit twee componenten:

- Uitgesteld onderhoud OHV (€ 500.00 voordelig - incidenteel)
Van een drietal panden is onderhoud uitgesteld omdat bij deze panden overwogen wordt om over te gaan tot renovatie. Om kapitaalvernietiging tegen te gaan, wordt het onderhoud/groot onderhoud uitgesteld. Tot het moment dat besloten wordt om over te gaan tot renovatie wordt dit budget vastgehouden in de reserve OHV.
- Afrekening onderhoud OHV 2023 (€ 200.000 voordelig – incidenteel)
Over 2023 wordt er met Accres afgerekend. Het werkelijk uitgevoerde onderhoud is afgezet tegenover het gepland onderhoud. Door met name prijs- en efficiencyvoordelen is een voordelig resultaat ontstaan van € 200.000.

In lijn met verwachtingen omtrent het onderhoud van andere vastgoedobjecten, zien wij het risico dat de structurele onderhoudskosten van wissellocaties, MFC's en gymlokalen zullen gaan oplopen. Hiervoor zullen wij in de MPB2025-2028, zoals te doen gebruikelijk bij het signaleren van risico's, een risico opnemen met een bandbreedte van €0 tot € 500.000.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Pitch

Op het taakveld onderwijsbeleid en leerlingzaken wordt er een batig saldo van € 723.000 verwacht. Vanuit het actieplan preventie Jeugdzorg en Onderwijs zal mogelijk niet aan alle acties volledig invulling kunnen worden gegeven. Voor het leerlingenvervoer (LLV) Oekraïne worden de kosten vanaf 2024 gedekt vanuit het budget Oekraïne, wat resulteert in een batig saldo op het budget LLV. De verwachting is echter dat de kosten voor het LLV Oekraïne in 2024 verder af zullen nemen.

Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N	
Ontwikkeling lokaal onderwijsbeleid		538	V		I		538	V
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000		185	V		I		185	V
Totaal		723	V		0		723	V

Detail

Leerlingenvervoer

Omdat we in 2023 een specifieke rijksbijdrage kregen voor het leerlingenvervoer Oekraïne verantwoordden we de lasten en baten van dit vervoer op dit taakveld. De lasten overstegen daarbij de rijksbijdrage. In 2024 ontvangen wij die rijksbijdrage niet meer en brengen we de kosten leerlingenvervoer Oekraïne ten laste van het algemene Oekraïne budget. Dit betekent ook dat we de overschrijding op deze kosten niet meer ten laste van het budget leerlingenvervoer brengen wat tot een voordeel leidt. Dit resulteert voor 2024 in een verwacht voordeel van € 136.000.

Ontwikkeling lokaal onderwijsbeleid

Het actieplan preventie Jeugdzorg & Onderwijs is na bespreking in de PMA in oktober 2023 aan de raad aangeboden. Dit betekent dat over 2023 uiteindelijk nog maar enkele maanden resteerden om acties uit te voeren, waardoor er een Reserve Overlopende Post (ROP) van € 522.000 is opgevoerd voor 2024 ter invulling van doorgeschoven activiteiten naar 2024.

We verwachten voor wat betreft het budget Actieplan preventie Jeugdzorg en Onderwijs een restant over te houden van € 538.000. De belangrijkste reden voor dit verwachte overschot is het niet volledig uitnutten van de budgetten voor de acties 'tegemoetkoming kosten kinderopvang' en 'M@z!'. Ten aanzien van M@z! (Meer aandacht voor ziekgemelde leerlingen) zijn nog niet alle VO-scholen zover dat de interventie volledig kan worden uitgerold. Dit zorgt ervoor dat

ruim € 200.000 aan kosten niet hoeft te worden gemaakt. Dit budget zou worden besteed aan uren voor o.a. jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen. Ten aanzien van de actie tegemoetkoming kosten kinderopvang, treedt in 2024 de zogenaamde eenverdienersregeling in werking. Deze treedt later in werking dan tijdens het opstellen van het actieplan verwacht. Daarnaast zijn we in afwachting van de conclusies uit het onderzoek naar kinderopvang in Apeldoorn, om de kinderopvang verder te kunnen verstevigen vanuit het actieplan.

Sociaal Kapitaal

5.1 Sportbeleid en activering

Pitch

Op het taakveld verwachten wij een overschrijding van € 635.000. Een deel daarvan, € 200.000, komt ten laste van de reserve topsportevenementen. Verder is het een nadeel door een fout in het subsidieproces in de ondersteuningsregeling sport.

Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo		<i>Bedragen x € 1.000)</i>	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N	
Topsportevenementen	-200	N			I		-200	N
Ondersteuningsregeling sportinfrastructuur	-350	N			I		-350	N
Uitvoeringsbudget sport	-85	N			I		-85	N
Totaal	-635	N			0		-635	N

Detail

Topsportevenementen (€ 200.0000 nadeel)

In 2024 zijn er twee grote topsportevenementen, het EK baanwielrennen en het EK Beachvolleybal. Hierdoor zijn de uitgaven dit jaar hoger en komt dit nadeel ten laste van de reserve topsportevenementen.

Ondersteuningsregeling sportinfrastructuur (€ 350.000 nadeel)

Door een administratieve menselijke fout is een aantal aanvragen niet betrokken in het verdeelbesluit. De aanvragen worden alsnog toegevoegd en beoordeeld en daarvoor is een herzien verdeelbesluit nodig. Op grond van een eerste inschatting is er een overschrijding van € 350.000.

Uitvoeringsbudget sport (€ 85.000 nadeel)

Op het uitvoeringsbudget verwachten we een overschrijding. Dat heeft onder andere te maken met een aanvullende bijdrage in de accommodatie van de roeivereniging en ondersteuning van de turnverenigingen.

5.2 Sportaccomodaties

Pitch

De aanpassingen van de brandveiligheidsinstallaties in het Omnisport leidt tot een nadeel van € 350.000.

Omschrijving	Lasten		Baten		Bedragen x € 1.000)		
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S	Saldo	V/N
Omnisport maatregelen brandveiligheid	-350	N			I	-350	N
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000	184	V		54	V	238	V
Totaal			-166	N		54	V
						-112	N

Detail

Omnisport brandveiligheid

Geconstateerd is dat de brandveiligheidsinstallaties binnen het Omnisportcentrum niet op orde zijn, wat leidt tot tijdelijke aanpassingen aan de installatie en inzet van brandwachten. Dit betekent een niet begrote kostenpost in 2024 van circa € 350.000. De voorbereidingen tot de noodzakelijke vervanging van deze installaties zijn reeds in gang gezet en komen ten laste van de onderhoudsvoorziening vastgoedbedrijf. Na goedkeuring door de verzekeringsmaatschappij kan de inzet van de brandwacht komen te vervallen.

Via een separate brief is de raad in juli 2024 over dit onderwerp nader geïnformeerd.

5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie

Pitch

Wij verwachten een voordeel op het taakveld van ruim € 500.000. Het geplande culturele evenement is uitgesteld naar volgend jaar en de subsidieregeling wordt minder aangesproken dan er budget voor is. En er is een eenmalige terugbetaling van energiekosten 2023.

Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N	
Cultureel evenement		150 V				I	150	V
Projectsubsidies		200 V				I	200	V
Afrekening energiekosten culturele accommodaties 2023					75	V I	75	V
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000		-100 N			51	V	-49	N
Totaal		250 V			126 V		376 V	

Detail

Nieuw cultureel gezelschap of evenement

In de MPB 2023-2026 is structureel € 150.000 beschikbaar gesteld om een nieuw cultureel gezelschap of een cultureel evenement aan Apeldoorn te binden. Het evenement dat voor dit jaar gepland was kan niet doorgaan en vindt waarschijnlijk volgend jaar plaats. In het voorkeursscenario van het college is het budget als ombuiging opgenomen.

Projectsubsidies

Door aanpassing van en meer aandacht voor de regeling neemt het aantal aanvragen toe maar het beschikbare budget wordt nog niet volledig benut. In het voorkeursscenario van het college wordt voorgesteld het budget structureel te verlagen.

Afrekening energie

In 2023 is Accres gecompenseerd voor de stijging van de energietarieven. Het verbruik was in de werkelijkheid lager dan waarmee gerekend is, Accres betaalt het teveel ontvangen bedrag terug.

5.4 Musea

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens van € 300.000.

5.5 Cultureel erfgoed

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens van € 300.000.

5.6 Media

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens van € 300.000.

Subjectief Welzijn

1.1 Crisisbeheer en brandweer

Pitch

De locatie Molenmakershoek (Matenpoort) is op verzoek van verkoper eind 2023 verkocht aan de gemeente, terwijl deze in de begroting was gepland in 2024. Daardoor zijn er in 2024 niet begrote kapitaallasten aan de orde voor € 425.000. Vanaf de jaarschijf 2025 zijn deze opgenomen in de MPB 2024-2028.

Omschrijving	Lasten		Baten		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S	Saldo
Kapitaallasten Molenmakershoek ivm vervroegde aankoop	-425	N			I	-425 N
Totaal	-425	N			0	-425 N

Detail

De locatie Molenmakershoek (Matenpoort) is op verzoek van verkoper eind 2023 verkocht aan de gemeente, terwijl deze in de begroting was gepland in 2024. Daardoor zijn er in 2024 niet begrote kapitaallasten aan de orde voor € 425.000.

1.2 Openbare orde en veiligheid

Pitch

De afwijking op dit taakveld wordt met name veroorzaakt doordat de reserve explosievenopruiming onvoldoende ruimte bevat om de totale kosten in 2024 te dekken.

Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N	
Explosievenopruiming		-326	N		I		-326	N
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000		23	V		I		23	V
Totaal		-303	N		0		-303	N

Detail

De bommenregeling loopt dit jaar ten einde. De reserve bevat nog € 25.000. Er wordt echter nog € 310.000 aan uitgaven verwacht. Resteert een tekort ad € 285.000 dat niet ten laste van de reserve kan worden gedekt. Verder is er bij deze post een "taakstelling" ad € 40.000 geraamd die niet zal worden gerealiseerd.

Ten behoeve van Regionale bestrijding van ondermijningsactiviteiten is een bijdrage van € 125.000 ontvangen waarvan de verwachting is dat hiervoor in 2024 ook uitgaven worden gedaan.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Pitch

Dit taakveld bevat diverse onderdelen. Per saldo verwachten we een voordeel dat zal liggen tussen de € 8 miljoen en € 15 miljoen.

Omschrijving	Lasten		Baten			Saldo		
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S	Bedragen x € 1.000)	V/N	
Faciliteitenbesluit / HAR				1.500	V	I	1.500	V
Opvang Oekraïne	-12.925	N	26.500	V	I		13.575	V
Wet Kinderopvang	-500	N				I	-500	N
Energie accommodaties				323	V	I	323	V
Inwonerinitiatieven	150	V				I	150	V
Correctie onderhoud '21-'24 Dok Zuid	-600	N				I	-600	N
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000	-50	N		-19	N	I	-69	N
Totaal	-13.925	N	28.304	V			14.379	V

Detail

Faciliteitenbesluit / HAR: voordeel tussen € 500.000 en € 1,5 miljoen

We zijn met het COA overeengekomen dat we, voordat aan Apeldoorn toegewezen statushoudergezinnen in Apeldoorn gehuisvest kunnen worden, deze gezinnen (in totaal maximaal 100 personen) opvangen in de locatie aan de Christiaan Geurtsweg om de druk in de AZC's te verlagen. Hier staat een financiële bijdrage vanuit COA tegenover (gebaseerd op de Hotel & Accommodatie Regeling). Omdat we deze gezinnen in een bestaande locatie opvangen hebben we relatief weinig kosten. Daarnaast ontvangen we financiële compensatie omdat we op het gebied van asiel (tijdelijk nood) locaties beschikbaar stellen. Omdat het nog onzeker is of we al deze middelen dit jaar zullen ontvangen gaan we er voor nu vanuit dat we in 2024 een bedrag tussen de € 500.000 en € 1.500.000 zullen overhouden.

Opvang Oekraïne: voordeel tussen € 7,5 miljoen en € 13 miljoen

Van het Rijk hebben we voor het jaar 2024 een voorschot van € 22,5 miljoen ontvangen. Dit bedrag is gebaseerd op een normbedrag van € 61 per beschikbare opvangplek per dag, uitgaande van 1.001 opvangplekken. Momenteel stellen we 1.187 opvangplekken beschikbaar. De verwachting is dat we deze aantallen plekken ook de rest van het jaar beschikbaar stellen, waardoor de Rijksbijdrage op loopt naar € 26,5 miljoen.

De Rijksbijdrage is bedoeld als dekking van de kosten van de opvanglocaties voor Oekraïners in de gemeentelijke opvanglocaties en voor uitvoeringskosten. We zien dit jaar, maar ook volgende jaren, een aantal grote uitdagingen op ons afkomen gelet op de taakstelling asiel en de opvangopgave ontheemden Oekraïne:

Huisvestingsopgave

In het bijzonder op het gebied van de opvanglocaties. Voor een substantieel deel van de huidige gerealiseerde opvangplekken (ruim 430) moet een nieuwe opvanglocatie worden gevonden. Gelet op schaarste van potentieel geschikte locaties/panden verloopt de zoektocht naar potentiële vervangende locaties moeizaam. We voorzien dat - deze urgente vervangingsopgave die per 1 januari 2025 bovendien nog verder verhoogd wordt (1.296) - gepaard gaat met aanvullende kosten. Bovendien hebben we te maken met een verhoogde opgave asiel op basis waarvan wij voor medio volgend jaar nog 310 opvangplekken moeten leveren aan het COA, hetgeen mogelijk ook gepaard gaat met aanzienlijke kosten.

Voorzieningen locaties

In verband met de zeer intensieve bewoning van de voormalige kantoorpanden voorzien we extra onderhoudskosten. Daarnaast voorzien we dat het terug leveren van de panden (na afloop van de afgesproken huurperiodes) extra kosten vergen om ze terug te brengen in de oorspronkelijke staat.

Gezondheidszorg

Ook zien we met het voortduren van de oorlog in Oekraïne en het noodzakelijke verblijf in Nederland de toch al hoge belasting op de (geestelijke) gezondheidszorg toenemen. Ook blijft de druk op het nieuwkomers onderwijs onverminderd hoog en neemt deze druk naar verwachting de komende periode verder toe.

Extra inzet ambtelijke organisatie

Tot slot zien we dat de opvangopgave extra inzet vraagt van het ambtelijke organisatie.

Van de genoemde ontwikkelingen zijn we druk bezig om een financiële inschatting te maken, zodat we beeld hebben van de mogelijk financiële consequenties. We verwachten dat we in 2024 tussen de € 7,5 miljoen en € 13 miljoen minder uitgeven dan we van het Rijk ontvangen. Dit is inclusief € 7,5 miljoen niet uitgegeven budget 2022/2023. Zodra we meer duidelijkheid hebben over de financiën zullen we de raad hierover informeren. Middels een raadsvoorstel wordt voorgesteld om een bestemmingsreserve in te stellen.

Wet Kinderopvang: nadeel € 500.000

Op het budget Wet kinderopvang medische indicatie verwachten we meer uit te geven dan begroot. Deze wet regelt dat gemeenten inwoners kunnen compenseren als zij niet in aanmerking komen voor een kinderopvangtoeslag waar de thuissituatie er wel om vraagt dat kinderen naar een kinderopvang gaan. Het budget is voornamelijk bedoeld voor een korte periode van opvang (drie maanden), we zien dat in verscheidene situaties het noodzakelijk is om kinderen voor een langere periode naar de kinderopvang te laten gaan, waardoor we meer uitgeven (€ 300.000) dan we hebben begroot.

Er loopt op dit moment een onderzoek naar de uitvoering van de Sociaal Medische Indicatie (SMI) in Apeldoorn. We verwachten eind 2024 een advies te kunnen geven over de gewenste richting voor de komende jaren.

De komende periode zetten we stappen om de oorzaken van de overschrijding in beeld te krijgen en te onderzoeken wat een oplossingsrichting kan zijn voor de korte termijn.

Energie accommodaties: voordeel € 323.000

Over 2023 is Accres gecompenseerd voor de stijging energietarieven. Het verbruik was in de werkelijkheid lager dan waarmee gerekend is. Accres betaalt het teveel ontvangen bedrag terug. Verder geldt voor de sociaal culturele accommodaties dat Accres de hogere energiekosten voor een deel door heeft kunnen berekenen aan de huurders.

Inwonersinitiatieven: voordeel € 150.000

Het aantal initiatieven kent een stijgende lijn en de campagne 'Een goed idee? Doe er wat mee!' werkt goed. Er melden zich vooral veel kleine initiatieven met vaak bescheiden subsidiebehoeften. Daardoor is het beslag op het beschikbare subsidieplafond dit jaar vooralsnog lager dan begroot. In Q3 en Q4 gaan we steviger inzetten op het bereiken en stimuleren van (potentiële) initiatiefnemers van grotere initiatieven.

Onderhoud Dok Zuid: nadeel € 600.000

Accres voert zowel de exploitatie als het onderhoud uit in de multifunctionele accommodatie Dok Zuid. Hierover is een exploitatie DVO en onderhoud DVO opgesteld. Bij Accres is de bijdrage van de schoolbesturen voor het onderhoud van het onderwijsgedeelte, abusievelijk opgenomen in de exploitatie DVO. Dit had buiten de exploitatie DVO, net als de kosten, gebracht moeten worden. Het saldo tussen baten en lasten van het onderhoud onderwijshuisvesting had vervolgens opgenomen moeten worden in de onderhoud DVO. Hierdoor is de jaarlijkse bijdrage van de exploitatie DVO van Dok Zuid te laag geweest (€ 150.000 per jaar). Om dit te herstellen moet over de periode van de lopende DVO (2021-2024) er € 600.000 afgerekend worden.

6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Pitch

Op het taakveld toegang en eerstelijnsvoorzieningen wordt er een batig saldo van € 432.000 verwacht. Dit voordeel komt voornamelijk voort uit de scherper afgegeven beschikking aan het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N	
Centrum voor Jeugd en Gezin		482	V		I		482	V
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000		-50	N		I		-50	N
Totaal		432			0		432	

Detail

Centrum voor Jeugd en Gezin

Er is sprake van een voordeel van € 482.000 op het CJG budget in verband met een eenmalige korting op de beschikking van het CJG. De korting is toegepast om naar een scherpere begroting toe te werken en omdat een deel van het benodigde loonkosten budget voor extra FTE's in 2024 naar verwachting niet zal worden besteed i.v.m. schaarste van personeel op de arbeidsmarkt. Mocht in de loop van 2024 blijken dat het benodigde personeel kan worden aangetrokken en deze kosten niet binnen de eigen begroting van het CJG kunnen worden opgevangen, dan wordt mogelijk een aanvullende beschikking verstrekt. Dit zal later dit jaar duidelijk worden.

0.10 Mutaties reserves

0.10 Mutaties reserves - Gezondheid

Pitch

Conform het raadsbesluit uit november 2023 wordt het verschil tussen de rijksbijdrage MO/BW en de lasten gestort in de reserve MO/BW. Actualisatie van de rijksbijdrage en de overige budgetten leidt tot een storting die € 4,5 miljoen hoger is.

Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N	
mutatie reserve MO/BW	-4.457	N			I		-4.457	N
Totaal	-4.457	N			0		-4.457	N

Detail

Conform het raadsbesluit uit november 2023 wordt het verschil tussen de rijksbijdrage MO/BW en de lasten gestort in de reserve MO/BW. Actualisatie van de rijksbijdrage en de overige budgetten leidt tot een storting die € 4,5 miljoen hoger is. Belangrijke oorzaak is de hogere rijksbijdrage die volgt uit de mei-circulaire 2024.

0.10 Mutaties reserves - Onderwijs en opleiding

Pitch

De voor- of nadelen van de exploitatie op taakveld 4.2 verrekenen wij conform bestaand beleid met de reserve onderwijshuisvesting, waardoor het resultaat budgetneutraal is in de jaarrekening.

Omschrijving	Lasten	Baten	Bedragen x € 1.000)			
	Bedrag	V/N Bedrag	V/N	I/S	Saldo	V/N
Hogere onttrekking onderwijsreserve			430	V	I	430 V
Totaal		0	430	V	I	430 V

Detail

De voor- of nadelen van de exploitatie op taakveld 4.2 verrekenen wij conform bestaand beleid met de reserve onderwijshuisvesting, waardoor het resultaat budgetneutraal is in de jaarrekening.

0.10 Mutaties reserves - Sociaal kapitaal

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

0.10 Mutaties reserves - Subjectief welzijn

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

Investeringsen

Onderwijs en opleiding

4.2 Onderwijshuisvesting: De Sjofar (€ 683.000 hogere besteding)

In 2019 is een krediet beschikbaar gesteld van € 4 miljoen voor de vervangende nieuwbouw van De Sjofar. In november 2023 is de aanbesteding voor de bouw gestart en in februari zijn de inschrijvingen van 4 aannemers ontvangen. De inschrijver met de laagste prijs is tevens de inschrijver met de hoogste kwaliteitsscore in de aanbesteding. Het krediet om de school te kunnen bouwen moet echter wel met € 1,8 miljoen verhoogd worden. Hierover hebben wij de raad per raadsinformatiebrief geïnformeerd. Deze bijstelling leidt tot een hogere besteding in de jaarschijf 2024 van € 683.000.

Omzetting krediet naar exploitatie (geen afwijking in 2024)

Voor herstel van constructiefouten in het Gentiaancollege is een krediet beschikbaar gesteld. Deze maatregelen hebben geen levensduur verlengend karakter. Volgens de begrotingsrichtlijnen kunnen deze kosten geactiveerd worden. Dit betekent dat deze kosten verrekend worden met de reserve Onderwijshuisvesting. Het krediet zal worden opgeheven. De werkzaamheden vinden in 2025 plaats. Deze administratieve aanpassing zal verwerkt worden in de begroting 2025.

Subjectief welzijn, veiligheid

1.2 Openbare order en veiligheid: Veiligheidscentrum

Op 19 maart jl. is de raad per brief geïnformeerd over een verwachte kredietoverschrijding van € 550.000. Het krediet dat de raad beschikbaar heeft gesteld is voor de eerste drie fasen (structuurontwerp, voorlopig ontwerp en definitief ontwerp). De eerste twee fasen zijn afgerond en de derde fase, het maken van een definitief ontwerp wordt in het derde kwartaal afgerond. Het tekort dat wij voorzien heeft betrekking op deze drie fasen en heeft verschillende oorzaken. Allereerst is sprake van autonome kostenstijgingen die hoger waren dan waar bij de kredietaanvraag mee werd gerekend. Daarbij vallen de kosten van de architect en de installatieadviseur hoger uit doordat verschillende (deel)scenario's voor het gebouw uitgewerkt worden in verband met onderzoek naar kostenbesparingen. Verder is het aantal interne, benodigde metingen bij gemeente en VNOG, als ook de BTW, hoger dan was geraamd.

Programma 2 - Leefomgeving

Prestaties

1. We werken aan een leefbare stad en omgeving, waarin de verschillende ruimtelijke functies zoals wonen, werken, recreëren, voorzieningen en mobiliteit evenwichtig en in samenhang op elkaar zijn afgestemd en worden ontwikkeld.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
Doel	Prestatie	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
1.1 Stadmaken op de Veluwe	1.1.01 Onderzoeken uitvoeren ten behoeve van de ruimtelijke ontwikkelingen in de Binnenstad, Spoorzone en Kanaalzone;	✓	✓	✓	✓
	1.1.02 Uitvoering geven aan de overkoepelende MER-strategie voor de Kanaalzone en de Spoorzone	✓	✓	✓	✓
	1.1.03 Samenwerken aan de mobiliteitshubs in de Kanaalzone en de Spoorzone	✓	✓	✓	✓
	1.1.04 Uitvoering geven aan 'onderzoek naar hoofdwegen en mobiliteit Apeldoorn 2040' (voorheen Netwerkanalyse) in de Kanaalzone en de Spoorzone	✓	✓	✓	✓
	1.1.05 In procedure brengen van het Omgevingsplan voor de Binnenstad	✓	✓	✓	✓
	1.1.06 Verbeteren van de verblijfskwaliteit van pleinen in de Binnenstad;	✓	✓	✓	✓
	1.1.07 Realiseren herinrichting Stationsplein Spoorzone	✓	✓	✓	✓
	1.1.08 Start uitvoering Masterplan Veldhuis met partners, beginnend met de Campusontwikkeling en het CvD	✓	✓	✓	✓
	1.1.09 Start realisatie Kayersmolen Noord met transformatie HTS	✓	✓	✓	✓

	1.1.10 Realiseren ontwikkelplan- en verkoop Zwitsal-locatie Kanaalzone	✓	✓	✓	✓
	1.1.11 Uitvoeren Design and Build aanbesteding zwembad Kanaalzone	✓	✓	✓	✓
	1.1.12 Afronden ontwikkelkader nieuwe uitleglocatie Zuidrand;	✓	✓	✗	✓
	1.1.13 Streven naar vaststelling stedenbouwkundig plan voor plangebied hostkavels Host City.	✓	✓	✓	✓
1.2 Voldoende woningen voor iedereen in elke levensfase, die betaalbaar, beschikbaar, bereikbaar en duurzaam zijn in vitale wijken en dorpen.	1.2.1 Toevoegen woningen, gedifferentieerd naar gebied, type, prijs en segment conform het Volkshuisvestingskader 2023-2030 en de regionale Woondeal.	✓	✓	✗	✓
	1.2.2 Faciliteren van projecten waarin rekening is gehouden met de woonbehoefte van verschillende (aandachts)groepen, waaronder ouderen en jongeren.	✓	✓	✓	✓
	1.2.3 In 2024 is een keus gemaakt welk woningmarktinstrumentarium de gemeente Apeldoorn wil inzetten om sturing aan de woningmarkt te geven	✓	✓	✓	✓
	1.2.4 Doorstroom op de woningmarkt stimuleren	✓	✓	✓	✓
	1.2.5 We nemen verantwoordelijkheid om arbeidsmigranten op een goede manier op te vangen in onze lokale gemeenschap	✓	✓	✓	✗
1.3 Bereikbare, leefbare stad en omgeving waarin de verschillende vervoerswijzen verkeersveilig, duurzaam, innovatief en slim zijn.	1.3.01 We faciliteren en stimuleren deelmobiliteit, hubs, vraagafhankelijk vervoer en andere stedelijke mobiliteitsoplossingen	✓	✓	✓	✓
	1.3.02 We verbeteren de doorstroming op de Ring en de verbindingen met de snelwegen	✓	✓	✓	✓
	1.3.03 We verminderen het doorgaand verkeer in Zevenhuizen Zuidbroek	✓	✗	✗	✗
	1.3.04 We werken samen met andere overheden en belangengroepen aan de verbetering van de verkeersveiligheid en leefbaarheid in de corridor Eerbeek-Loenen	✓	✓	✗	✓
	1.3.05 We lobbyen voor landelijke en regionale bereikbaarheid van Apeldoorn (weg en spoor)	✓	✓	✓	✓

	1.3.06 We werken aan een structurele parkeeroplossing voor Apeldoorn West	✓	✓	✓	✓
	1.3.07 We werken aan de herschikking en toegankelijkheid van het parkeren met diverse projecten uit de Parkeervisie en de Visie op Mobiliteit in het Stadspark van Apeldoorn	✓	✓	✓	✓
	1.3.08 We verbeteren de voorzieningen voor de fiets: verkeersveilige (regionale) fietsroutes en stallingsvoorzieningen	✓	✓	✓	✓
	1.3.09 We verbeteren de verkeersveiligheid door fysieke maatregelen en door gedragsbeïnvloeding	✓	✓	✓	✓
	1.3.10 We verkennen manieren waarop de binnenstad goed bereikbaar blijft waarbij de ambities van het Stadspark worden gerealiseerd	✓	✓	✓	✓
	1.3.11 We stimuleren en faciliteren de transitie naar schone mobiliteit door laadinfrastructuur, zero emissie stadslogistiek en tankpunten voor schone brandstoffen	✓	✓	✓	✓
	1.3.12 We lobbyen samen met andere partijen tegen laagvliegroures over de Veluwe die voortkomen uit de Luchtvaartherziening	✓	✓	✓	✓
1.4 De gemeente draagt via haar publiekrechtelijke rol bij aan de ruimtelijke ontwikkeling van Apeldoorn	1.4.1 Vergunningaanvragen worden binnen de wettelijke termijn behandeld.	✓	✗	✓	✓
	1.4.2 Beoordelen van initiatieven en plannen zodanig dat het proces en de termijnen helder zijn voor de initiatiefnemer. En dat binnen de afgesproken termijn het initiatief of plan beoordeeld is.	✓	✓	✓	✓
	1.4.3 Beoordeling van plannen en initiatieven per 1 januari 2024 conform de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging.	✓	✓	✓	✓
	1.4.4 Preventie, toezicht en handhaving per 1 januari 2024 conform de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging	✓	✓	✓	✓

Toelichting

- 1.1.12: Op planning wordt afgeweken omdat er meer tijd wordt genomen voor het participatieproces. Dit betekent een uitloop die op dit moment nog niet kan worden gekwantificeerd.
- 1.3.03: de verkeersmaatregelen Zuidbroek leiden tot stikstofdepositie waardoor de maatregelen vooralsnog niet uit te voeren zijn. Ze maken onderdeel uit van de Apeldoornse stikstofaanpak. De verwachting is dat de kosten voor realisatie inmiddels hoger zijn dan aanvankelijk geraamd.
- 1.3.04: de vaststelling van de Koersnota Wegennet Eerbeek Loenen door de raden en Provinciale Staten is met een half jaar vertraagd naar eind 2024.
- 1.2.1. De oplevering van woningen loopt achter bij de ambitie in de Woondeal. Dat heeft diverse redenen: onverwachte tegenvallers in projecten, planvorming die langer duurt of bezwaren van omwonenden. We verwachten in 2024 600 woningen op te leveren.
- 1.2.5: Met bewoners is gezocht naar goede oplossingen voor het tegengaan van ervaren overlast. De afgesproken acties worden de komende tijd uitgevoerd.
- 1.4.1: Wij verwachten dat de exploitatie van de bouwleges een nadelig resultaat zal laten zien van € 750.000 voornamelijk veroorzaakt door lagere legesopbrengsten i.v.m. doorschuiven van vergunningaanvragen voor enkele grote projecten naar 2025. Van dit nadeel wordt € 200.000 gedekt uit de nog voor handen zijnde voorziening. Het resterende nadeel van € 550.000 komt ten laste van de algemene middelen en wordt betrokken bij het jaarrekeningresultaat. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de financiële paragraaf bij taakveld 8.3 wonen en bouwen.

2. We respecteren, beheren en ontwikkelen ons natuurlijk kapitaal, zoals water, bodem, klimaat en natuur op een duurzame manier en we maken de overstap naar het gebruik van hernieuwbare energie.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
2.1 Energieneutraal en aardgasvrij voor 2050	2.1.1 In 2030 is 32% besparing t.o.v. 2014 in energiegebruik gerealiseerd	✓	✓	✗	✓
	2.1.2 In 2030 is in totaal 5.000 TJ opgewekt	✗	✓	✗	✓
	2.1.3 We doen onderzoek naar hernieuwbare bronnen en andere energiedragers	✓	✓	✓	✓
	2.1.4 We faciliteren investeerders, zoals de netwerkbeheerder, om de betrouwbaarheid in de energievoorziening voor onze bewoners, bedrijven en instellingen te garanderen	✓	✓	✓	✓
	2.1.5 We werken aan smart grids op de bedrijventerreinen Noord en Zuid	✓	✓	✓	✓
	2.1.6 We hebben een uitvoeringsstrategie opgesteld voor het realiseren van een warmtenet in Kerschoten	✓	✓	✗	✓
	2.1.7 Inwoners in een financieel kwetsbare situatie zijn geholpen om energiemaatregelen te nemen	✓	✓	✗	✓
2.2 Een royale en veerkrachtige groen-blaauwe omgeving voor mens, dier en natuur	2.2.1 Aanpakken hittestress	✓	✓	✗	✓
	2.2.2 Herstellen natuurlijk watersysteem	✓	✓	✓	✓
	2.2.3 Doorontwikkelen groen blauw casco	✓	✓	✓	✓
	2.2.4 Natuurinclusief ontwikkelen	✓	✓	✓	✓
	2.2.5 Aanleggen Stadspark van Apeldoorn	✓	✓	✓	✓

	2.2.6 Behoud en versterken biodiversiteit	✓	✓	✓	✓
	2.2.7 Verbeteren Dierenwelzijn	✓	✓	✓	✓
2.3 Het opnieuw gebruiken van grondstoffen en het borgen van een gezonde fysieke leefomgeving	2.3.1 De totale hoeveelheid afval (totaal van fijn restafval, grof restafval en grondstofstromen) per inwoner is in 2024 lager dan in 2022	✗	✓	✓	✗
	2.3.2 In 2025 wordt minimaal 55% van het huishoudelijk afval gerecycled	✓	✓	✓	✓
	2.3.3 We ontwikkelen kennis en kunde op het thema van de circulaire economie, van lokaal tot Europees niveau.	✓	✓	✓	✓
	2.3.4 Inzet van onze Omgevingsdienst bij het uitvoeren (wettelijke) milieutaken en planadvisering	✓	✓	✓	✓
2.4 Realiseren en beheren van een openbare ruimte die veilig, toegankelijk, klimaatbestendig, toekomstbestendig, uitnodigend en gezond is	2.4.01 We houden de basis op orde; Dit betekent dat de kwaliteit van de wegen, paden en pleinen volgens bewonerspanel gewaardeerd op 7.0 of hoger	✓	✓	✓	✓
	2.4.02 We voorkomen onderhoudsachterstanden; Minimaal 80% van de openbare ruimte heeft een redelijke (technische) kwaliteit of beter	✗	✓	✓	✓
	2.4.03 We zorgen voor een biodivers fundamenteel; We vermeerderen het aandeel bloemrijk grasland en gaan gefaseerd maaien	✓	✓	✓	✓
	2.4.04 We kiezen voor bomen; We voegen bomen toe en verbeteren de groeiplaatsen van bestaande en nieuwe bomen. Zo neemt het kroonvolume toe.	✓	✓	✓	✓
	2.4.05 We verminderen het gebruik van grondstoffen; Circulariteit is het uitgangspunt in ons eigen werk en bij in aanbestedingen	✓	✓	✓	✓
	2.4.06 We geven bij circulariteit het goede voorbeeld; Het werfterrein in Zuid wordt omgevormd tot circulair terrein	✓	✓	✗	✓
	2.4.07 We houden onze speel- en beweegtoestellen op orde; Via goed onderhoud en vervangingen wanneer dat technisch nodig is	✓	✓	✓	✓
	2.4.08 We realiseren nieuwe speel- en beweeglocaties; We maken een uitvoeringsplan met een profilering waaraan nieuwe speel- en beweeglocaties moeten voldoen.	✓	✓	✓	✓

	2.4.09 We zorgen voor voldoende aanbod voor begraven en cremeren in Apeldoorn	✓	✓	✓	✓
	2.4.10 We realiseren een natuurbegraafplaats, mogelijk in combinatie met herinneringsbos	✓	✓	✗	✓
	2.4.11 We beheren 7 rijwielstallingen en 5 parkeergarages	✓	✓	✓	✓
	2.4.12 We hebben een storingsdienst die 24/7 op acute knelpunten in de openbare ruimte reageert	✓	✓	✓	✓
	2.4.13 We zorgen 24/7 voor gestrooide wegen binnen 400 meter van elke woning	✓	✓	✓	✓
	2.4.14 We bieden minimaal 100 collega's vanuit de Participatiewet of (oude) Sociale Werkvoorziening werk in de openbare ruimte	✓	✓	✓	✓
	2.4.15 We bieden werkleerlijnen en BBL plekken aan om mensen nieuwe stappen op de arbeidsmarkt te laten zetten	✓	✓	✓	✓
2.5 De vitale Veluwe: samen werken aan een vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied	2.5.1 Herstellen van het natuurlijk watersysteem	✓	✓	✓	✓
	2.5.2 Verbinden van de Veluwe en de IJssel door het ontwikkelen van klimaatrobuuste natuur	✓	✓	✓	✓
	2.5.3 Stimuleren van de transitie naar een toekomstbestendige landbouw	✓	✓	✓	✓
	2.5.4 Realiseren van optimaal bestemmingsmanagement op de Veluwe	✓	✓	✓	✓
	2.5.5 Versterken en ontwikkelen van vakantieparken in Apeldoorn	✓	✓	✗	✗
	2.5.6 Versterken van de leefbaarheid en vitaliteit van Uddel/GEUS	✓	✓	✓	✓

Toelichting

2.1.1. De realisatie loopt één à twee jaar achter op het schema om in 2030 de doelstelling van 32% t.o.v. 2014 te behalen. Een belangrijke oorzaak van de achterblijvende reductie in energieverbruik is de groei van het aantal inwoners, woningen, bedrijven en voertuigen. Hierover is uw Raad in juni 2024 geïnformeerd via de Raadsbrief Energiemonitor.

2.1.2. Vanwege het ontbreken van windturbines en de achterblijvende groei van de oppervlakte aan zonnenvelden blijft de opwek van duurzame energie 1 à 2 jaar achter op de prognoses. Inhoudelijk zijn aanvullende oplossingen benodigd. Zie ook de Raadsbrief Energiemonitor.

2.1.6. Het nemen van het Definitief Investeringsbesluit (DIB) wordt in maart 2025 voorzien. De voor het project essentiële SDE++ subsidie wordt door de RVO drie maanden later opengesteld dan verwacht. Daarnaast blijkt het tijdig krijgen van een elektra-aansluiting voor de te bouwen warmtecentrale vanwege netcongestie onzeker. De problematiek wordt door partners op meerdere strategische plekken besproken. Het feit dat de warmte-oplossing van warmtenet Kerschoten juist een positief effect heeft op netcongestie, kan hierbij mogelijk helpen.

2.1.7. Wij hebben boven de rijksbijdrage € 3 miljoen ter beschikking gesteld om huishoudens in een kwetsbare positie vanwege de gestegen energielasten te ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de energierekening te verlagen. De € 3 miljoen is bedoeld als een extra aanvulling op de Spuk Energiearmoede van € 3 miljoen. Aangezien de looptijd door het Rijk is verlengd qua uitvoering en we zien dat het bereiken van de doelgroep lastig is, zal de besteding van de € 3 miljoen later in de tijd plaatsvinden. In 2024 zal de besteding via een plan van aanpak worden vormgegeven, waarna de uitgaven plaatsvinden eind 2024 en in 2025. Door regelingen te combineren en extra meerjarige capaciteit via energiecoöperaties te borgen wordt de slagkracht vergroot.

2.2.1. Vanuit de klimaatagenda willen we ieder jaar een extra koelteplek realiseren. De voorbereiding van een extra koelteplek in de binnenstad is gestart. De realisatie wordt verwacht in 2025.

2.3.1.

Inhoud:

Er is sprake van toegenomen vervuiling in het PMD wat een negatief effect heeft op onze inzameldoelstellingen. Per saldo verdwijnen er waardevolle grondstoffen in de verbrandingsoven. Dit vinden wij ongewenst en daarom hebben we maatregelen genomen zoals omschreven in het project "Schone stromen". Hierover bent u middels een brief van 26 maart 2024 geïnformeerd. Hoewel de maatregelen effect hebben zal dit waarschijnlijk niet voldoende zijn om onder het niveau van 2022 (fijn restafval 67 kg per jaar per inwoner) te komen.

Risico:

Er is sprake van toegenomen vervuiling in het PMD. Deze tendens is reeds in 2023 ingezet en we zagen dat dit een nadelig effect had op de exploitatie van onze afvalbegroting. Inmiddels zijn diverse acties in gang gezet om dit te verbeteren. Gelukkig kunnen we nu melden dat de genomen maatregelen effect lijken te hebben. Hierbij baseren we ons echter slechts op cijfers van januari-april van dit jaar. Er blijft daarmee een risico (ook financieel) dat de effecten op de wat langere termijn weer kunnen veranderen.

2.4.02

Inhoud: Veel assets lopen tegen het eind van hun levensduur. Momenteel (schouw 2023) ligt 76% van de wegen er nog goed bij. In 2021 was dit 78%. De omvangrijke naoorlogse groei van Apeldoorn leidt 60 tot 80 jaar later tot een grote vervangingsopgave en er zijn meer vervangingen en investeringen nodig om de bestaande openbare ruimte op peil te houden. Via de kaders van het Strategisch Assetmanagement Plan (SAMP) en de implementatie van assetmanagement willen we de komende jaren weer richting de afgesproken 80% gaan.

2.4.06

Planning: De realisatie van circulair terrein Zuid ligt achter op de planning. Inmiddels is het ontwerp gereed en kan de stap naar realisatie gezet worden.

2.4.10

Planning: De realisatie van de natuurbegraafplaats ligt achter op de planning. Door een goed georganiseerd vervolgproces willen we de achterstand inlopen.

2.5.3.

We werken conform planning aan de uitvoering van het in 2023 opgestelde Actieplan Landbouw. Via een raadsbrief wordt de raad binnenkort in meer detail geïnformeerd over de voortgang van het Actieplan.

2.5.5.

Planning: Het blijft lastig om het projectteam met de benodigde capaciteiten op sterkte te houden. Hoewel er verbetering zichtbaar is ten opzichte van het eerste kwartaal, geeft het verloop van medewerkers die aan het project verbonden zijn druk op de planning.

Risico's: Problematiek met betrekking tot overlast die wordt ervaren door arbeidsmigranten op de vakantieparken kan leiden tot mindere bereidheid om mee te werken aan projecten (op gronden die buiten scope van het project vallen).

Budgetten

Programma 2 Leefomgeving

Blijven we binnen budget?

Bedragen x €1.000

Financieel overzicht		Begroting	Prognose	Verschil
Natuurlijk kapitaal	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	26.707	27.681	-974
	7.2 Riolering	-3.944	-3.945	1
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-497	-427	-70
Ruimtelijke samenhang en kwaliteit	0.63 Parkeerbelasting	-4.686	-5.086	400
	1.2 Openbare orde en veiligheid	252	252	
	2.1 Verkeer en vervoer	21.514	21.188	326
	2.2 Parkeren	5.168	5.626	-458
	2.5 Openbaar vervoer	109	60	49
	7.3 Afval	-5.174	-5.174	
	7.4 Milieubeheer	12.185	8.227	3.958
	8.1 Ruimte en leefomgeving	9.935	9.925	10
	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-48	-1.341	1.293
	8.3 Wonen en bouwen	3.713	4.322	-609
Subtotaal		65.234	61.308	3.926

0.10 Mutaties reserves	Natuurlijk kapitaal	-249	-249	
	Ruimtelijke samenhang en kwaliteit	10.886	11.836	-950
Subtotaal		10.637	11.587	-950
Saldo		75.871	72.895	2.976

Natuurlijk Kapitaal

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Pitch

Op taakveld openbaar groen en (openlucht) reactie zien we een nadeel van € 974.000. Dit bestaat uit een nadeel op afbouw van camping de Marshoeve (€ 1,48 miljoen) en een voordeel op kapitaallasten vanwege latere uitlevering van bedrijfswagens en een voordeel van € 375.000 in verband met vertraging op het realiseren van een koelteplek.

Omschrijving	Lasten		Baten			Saldo		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N		
Lagere kapitaallasten	204	V			I		204	V	
Aanpak hittestress	375	V			I		375	V	
Camping Marshoeve	-1.795	N	320	V	I		-1.475	N	
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000	-48	N	-30	N	I		-78	N	
Totaal	-1.264	N	290	V			-974	N	

Detail

Kapitaallasten

In de coronaperiode is een leveringsprobleem ontstaan in verband met het ontbreken van onderdelen voor bedrijfswagens. De auto industrie is bezig om de achterstanden qua uitlevering in te halen. In de afgelopen jaren zijn er bedrijfswagens besteld maar later uitgeleverd. Hierdoor is een voordeel op de kapitaallasten ontstaan van € 204.000.

Aanpak hittestress

Vanuit de agenda klimaatadaptatie en natuur is er een budget (€ 375.000) beschikbaar gesteld voor het realiseren van koelteplekken. We zijn hiervoor afhankelijk van de externe kansen die zich voordoen. We verwachten het budget dat beschikbaar is gesteld voor de afwaardering van opstallen niet uitgegeven zal worden in 2024. De voorbereiding van een koelteplek in de binnenstad is van start gegaan. Het budget zal waarschijnlijk in 2025 uitgegeven gaan worden en via een ROP bij de jaarrekening 2024 meegenomen worden.

Marshoeve

Onlangs hebben we u geïnformeerd over de voortgang van de afbouw van camping De Marshoeve (raadsbrief 4 juni 2024). De financiële verwachtingen voor jaarschijf 2024 uit het plan van aanpak zijn opgenomen in de prognose. Dit geeft een afwijking ten opzichte van de eerder vastgestelde begroting.

7.2 Riolering

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

Er zijn kleine positieve en negatieve verschillen die per saldo onder de rapportagegrens liggen. Eventuele afwijkingen worden verrekend met de egalisatievoorziening en hebben geen invloed op het resultaat.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

Ruimtelijke samenhang en Kwaliteit

0.63 Parkeerbelasting

Pitch

Over de eerste helft van 2024 is er een hogere opbrengst van parkeergelden van € 400.000. Voor een deel is deze eenmalig, wij onderzoeken in hoeverre er sprake is van een meer structureel effect.

Omschrijving	Lasten	Baten	Bedragen x € 1.000)			
	Bedrag	V/N Bedrag	V/N	I/S	Saldo	V/N
Meeropbrengst parkeergelden			400	V	I	400 V
Totaal		0	400	V		400 V

Detail

Meeropbrengst parkeergelden

Ten opzichte van de eerste helft van 2023 is er een hoger opbrengst parkeergelden van € 400.000. Een deel daarvan is eenmalig en heeft te maken met afrekeningen over voorgaande jaren. Landelijk is het beeld dat opbrengsten toenemen door meer bezoek aan winkelgebieden. Wij onderzoeken in hoeverre er sprake is van een structureel effect.

1.2 Openbare orde en veiligheid

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

2.1 Verkeer en vervoer

Pitch

Op het taakveld Verkeer en vervoer verwachten wij een voordeel van € 326.000. De tijdelijke brug over het kanaal ten behoeve van studenten hoger onderwijs wordt later dit jaar gerealiseerd en in gebruik genomen, hierdoor zijn de kapitaallasten lager dan begroot. Wij verwachten dat het uitvoeringsbudget voor onderzoek en advisering mobiliteit niet in zijn geheel zal worden uitgegeven. Daarnaast zijn de kosten voor het bestrijden van gladheid lager uitvallen door een milde winter.

Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N	
Vertraging realisatie tijdelijke brug hoger onderwijs		135	V		I		135	V
Uitvoeringsbudget mobiliteit		107	V		I		107	V
Gladheidbestrijding		100	V		I		100	V
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000		-16	N		I		-16	N
Totaal		326	V		0		326	V

Detail

Tijdelijke brug

De tijdelijke brug over het kanaal ten behoeve van studenten hoger onderwijs wordt later dit jaar gerealiseerd en in gebruik genomen, vanaf volgend jaar zijn er kapitaallasten. Tegenover het voordeel op de geraamde kosten staat een onttrekking aan de reserve hoger onderwijs (programma economie), die vervalt ook zodat het voordeel geen effect heeft op het verwachte rekeningresultaat.

Uitvoeringsbudget mobiliteit

We verwachten niet het hele budget voor onderzoek en advisering te besteden.

Gladheidbestrijding

De kosten voor het bestrijden van gladheid zijn vanwege een relatieve 'warme' winter, lager uitvallen dan begroot.

2.2 Parkeren

Pitch

Op het taakveld Parkeren verwachten wij een tekort van € 458.000. De kosten van de bezetting van de fietsenstallingen zijn hoger dan het beschikbare budget. Verder ontstaat er een nadeel door extra inzet bij het organiseren van het overloopparkeren in Apeldoorn West en door meer inzet voor het onderzoek naar een permanente oplossing. Ook is er een aantal kleine afwijkingen.

Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo		Bedragen x € 1.000)		
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N		
Kosten voor inhuur i.v.m. langdurige ziekte en onderbezetting fietsenstalling		-204	N			I		-204	N
Uitbreiding overloopparkeren Apeldoorn West		-170	N			I		-170	N
Projectkosten parkeren Apeldoorn West		-100	N			I		-100	N
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000		-59	N		75	V	I	16	V
Totaal		-533	N		75	V		-458	N

Detail

Uitbreiding overloopparkeren Apeldoorn West

De gemeente heeft de zorgplicht om aanvullend te voorzien in het parkeren voor bezoekers van de Apenheul op piekdagen. Het aantal piekdagen is niet (meer) gelimiteerd, waardoor we rekening moeten houden met extra inzet.

Projectkosten parkeren Apeldoorn West

Vanwege vooral de stikstofopgave is het onzeker of een parkeerdek haalbaar is, wij onderzoeken daarom meerdere mogelijkheden. De kosten van inzet voor het project en de externe adviezen zijn daardoor hoger dan we aanvankelijk dachten. Verder hebben we aanpassingen van het huidige parkeerterrein uitgevoerd.

Fietsenstallingen

Voor het beheren van de gemeentelijke fietsenstallingen hebben we personele bezettingsproblemen. Deze ontstaan door langdurig zieke medewerkers en door onderbezetting. Hierdoor moeten wij capaciteit inhuren. De kosten van inhuur zijn hoog en komen bovenop de kosten die wij aan Lucrato betalen voor de basisbezetting. De prognose van de overschrijding bedraagt € 204.000.

2.5 Openbaar vervoer

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

7.3 Afval

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

7.4 Milieubeheer

Pitch

Het voordeel van bijna € 4 miljoen op dit taakveld is opgebouwd uit een verwacht voordeel van € 3 miljoen op energiearmoede en € 1,15 miljoen op programma energietransitie. Daarnaast leidt de hogere bijdrage voor het nadelig saldo van 2023 van de Omgevingsdienst Veluwe IJssel tot hogere lasten (€ 183.000), is er sprake een extra last van € 260.000 ten behoeve van de afschrijving van het energieproject de Parelhoender en zullen we naar verwachting minder kosten maken voor het bestrijden van de eikenprocessierups (€ 250.000).

Het voordeel op energiearmoede zal naar verwachting nodig zijn in 2025. In de jaarrekening 2024 zal een voorstel worden gedaan om het huidige budget mee te nemen naar 2025.

Een deel van de lasten voor het energieproject Parelhoender wordt gedekt door een onttrekking uit de reserve gebiedsgericht grondwaterbeheer (€ 200.000). Deze baat wordt verantwoord op het taakveld 0.10 mutaties reserves.

Omschrijving	Lasten	Baten		Bedragen x € 1.000)				
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S	Saldo	V/N	
Omgevingsdienst Veluwe	-183	N			I	-183	N	
Energieproject Parelhoender	-260	N			I	-260	N	
Eikenprocessierups	250	V			I	250	V	
Energiearmoede	3.000	V			I	3.000	V	
Programma Energietransitie	1.901	V		-750	N	I	1.151	V
Totaal	4.708	V		-750	N	I	3.958	V

Detail

Omgevingsdienst Veluwe en Energieproject de Parelhoender

Het nadeel Milieubeheer wordt onder andere veroorzaakt door extra lasten voor de Omgevingsdienst Veluwe IJssel (OVIJ) ten gevolge van een hogere bijdrage van € 183.000 voor het nadelig saldo van 2023. De jaarrekeningstukken van de OVIJ zijn met u gedeeld.

Daarnaast is sprake van een extra last van € 260.000 ten behoeve van de afschrijving van het energieproject de Parelhoender. Dit project loopt met de laatste bijdragen van de gebruikers in 2024 ten einde. In 2019 is door u besloten om een deel van de restantbroekwaarde voor een bedrag van € 200.000 te dekken ten laste van de reserve gebiedsgericht grondwaterbeheer. Zie toelichting bij het taakveld 010 mutatie reserves.

Bestrijding eikenprocessierups

De eikenprocessierups wordt dit jaar minder waargenomen dan andere jaren. Hierdoor verwachten wij minder kosten te maken voor het bestrijden van de eikenprocessierups. Het voordeel bedraagt € 250.000.

Energiearmoede

Wij hebben € 3 miljoen beschikbaar gesteld bovenop de ontvangen rijksbijdrage voor energiearmoede (via een ROP 2023). Dit bedrag is beschikbaar gesteld om huishoudens in een kwetsbare positie vanwege de gestegen energielasten te ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de energierekening te verlagen. Aangezien de looptijd door het Rijk is verlengd qua uitvoering en we zien dat het bereiken van de doelgroep lastig is, zal de besteding van de € 3 miljoen later in de tijd plaatsvinden. In 2024 zal de besteding van de € 3 miljoen via een plan van aanpak worden vormgegeven, waarna de uitgaven plaatsvinden eind 2024 en in 2025.

Programma Energietransitie

Extra rijksbijdrage

In de begroting is een extra rijksbijdrage opgenomen van € 750.000 voor het realiseren van aardgasvrije wijken. Dit betrof een schatting waarbij een aanvraag ingediend moest worden bij het Rijk. De aanvraag voor de wijk Kerschoten is inmiddels ingediend en heeft betrekking op de uitvoeringsfase die zich gaat afspelen vanaf 2026. Dit geeft een nadeel van € 750.000 in 2024.

Algemeen

Gezien de ombuigingsopgave volgend uit het traject Nieuw voor Oud probeert programma Energietransitie het meerjarig begrotingstekort te verkleinen zonder de ambitie te verlagen. Tegelijkertijd laat de dagelijkse realiteit zien dat het beoogde tempo in de activiteiten niet behaald kan worden door o.a. uitgestelde personeelsinzet naar volgende jaren door fasering in samenwerkingen (inwoners en partners bepalen mede het tempo), een krappe arbeidsmarkt, het anticiperen op actuele ontwikkelingen als netcongestie en vertraagde wetgeving.

Personele bezetting

De energietransitie is een forse opgave waar veel inzet voor nodig is. Tegelijkertijd hangt realisatie van de ambitie voor een groot deel af van de snelheid waarin de samenleving mee kan gaan in de energietransitie. Het programma Energietransitie anticipeert hierop door de personeelsbezetting niet te snel op te bouwen, ook om voldoende financiële ruimte voor bezetting in volgende jaren te kunnen waarborgen. Met name fasering in de wijkaanpak maakt dat personele bezetting voor communicatie en participatie naar volgende jaren wordt verschoven, waardoor effectievere inzet mogelijk is. Het voordeel bedraagt € 700.000.

Onderzoeksboring geothermie

In de begroting was geld opgenomen voor een onderzoeksboring om de mogelijkheden voor geothermie als potentiële warmtebron te onderzoeken. Apeldoorn leek landelijke prioriteit en financiering te krijgen. Helaas zijn breuken in de ondergrond geconstateerd, waardoor de boring in ieder geval niet in 2024 plaats zal vinden. Het voordeel bedraagt € 500.000.

Communicatie & Participatie

De inwoners van Apeldoorn bepalen in belangrijke mate de snelheid van de energietransitie. Als er gecommuniceerd wordt, moet dit goed ondersteund worden en voldoende opvolging krijgen. Communicatie richting inwoners leidt tot vragen richting met name Energiepunt en communicatiemedewerkers. Interne wisselingen binnen het team, lastige invulling van vacatures en benodigde focus op communicatie bij de Wijken van de Toekomst maken dat de geplande programmabrede communicatiecampagne in 2025 zal plaatsvinden, zodat we de verwachtingen die we wekken ook kunnen nakomen. Het voordeel bedraagt € 500.000.

Overig

Daarnaast zijn er nog kleine plussen en minnen die een voordeel geven van € 200.000.

8.1 Ruimte en leefomgeving

Pitch

Op taakveld ruimte en leefomgeving wordt een resultaat verwacht van € 10.000 euro voordelig.

De lasten voor particuliere initiatieven vallen hoger uit dan geraamd (€ 310.000). Hier staan ook hogere opbrengsten tegenover die deels (€ 125.000) op taakveld 0.8 worden verantwoord. Daarnaast worden meer lasten gemaakt voor ruimtelijke ontwikkeling (€ 160.000), hogere lasten voor de herontwikkeling van de busremise in Veldhuis (€ 80.000) en de beveiliging van Herzbergerpark (€ 130.000).

Ook zijn er lagere uitgaven op het budget voor de Omgevingswet dan begroot (€ 610.000 voordeel). Dit restantbudget wordt betrokken bij de integrale afweging van de MPB 2025-2028 voor dekking van de implementatiekosten omgevingswet.

Omschrijving	Lasten		Baten		Bedragen x € 1.000)			
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S	Saldo	V/N	
Particulier initiatieven	-310	N	185	V	I	-125	N	
Ruimtelijke ontwikkelingen	-160	N			I	-160	V	
Veldhuis busremise	-80	N			I	-80	N	
Hertzbergerpark - beveiliging	-130	N			I	-130	N	
Omgevingswet	610	V			I	610	V	
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000	-145	N	40	V		-105	N	
Totaal	-215	N	225	V		10	V	

Detail

Anterieure contracten (AC) en Particuliere initiatieven (PPI)

Wij verwachten circa € 470.000 hogere lasten voor Anterieure contracten (AC) en Particuliere initiatieven (PPI) dan begroot. Hier staan € 185.000 hogere baten door extra opbrengsten uit werkzaamheden uit anterieure contracten tegenover. Van het resterende nadeel van € 285.000 verwachten we dat € 125.000 kan worden gedekt uit werkzaamheden voor diverse projecten. Deze baat wordt op een ander taakveld (08) verantwoord. Daarnaast vergt de transitie van wet RO naar de Omgevingswet en de daarbij behorende processen extra capaciteit (€ 160.000).

Veldhuis busremise

Voor de ontwikkeling Veldhuis is gewerkt aan de herontwikkeling van de busremise. De kosten hiervoor kunnen niet worden verhaald op de ontwikkelaars nu is besloten dat de supermarkten niet verplaatst worden. Het gaat om € 80.000.

Herzbergerpark beveiliging.

Voor de beveiliging van het gebied Herzbergerpark zijn € 130.000 kosten gemaakt waarvoor in onze begroting geen budget voor is.

Omgevingswet

We verwachten minder uit te geven op het budget voor de Omgevingswet dan begroot. Het gaat om ca € 600.000. Dit restantbudget wordt betrokken bij de integrale afweging van de MPB 2025-2028 bij de claim voor onontkoombaar beleid invoering van de Omgevingswet. Aan u wordt voorgesteld om dit budget vast te houden tot 2026/2027 ter dekking van de tekorten.

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Pitch

Het geprognoseerd resultaat van het Grondbedrijf (€ 1,28 miljoen nadelig) in deze TURAP wordt als geheel toegelicht in het kwartaalbericht Grondbedrijf dat als bijlage is toegevoegd. Dit resultaat is verdeeld over de taakvelden 8.2 niet-bedrijventerreinen (€ 1,29 miljoen voordelig) en 3.2 bedrijventerreinen (€ 2,57 miljoen nadelig). In het kwartaalbericht grondbedrijf is ook het risicoprofiel grondexploitaties geactualiseerd. Deze stijgt met circa € 3 miljoen voornamelijk door het stikstofrisico.

Het voordeel op dit taakveld 8.2 bedraagt € 1,29 miljoen en wordt voornamelijk (circa € 1 miljoen) veroorzaakt door de winsten die we naar verwachting kunnen nemen aan het eind van dit jaar op grondbedrijfcomplexen waaronder Kanaalzone Kwekerij, Malkenschoten/Malkander en Osseveld Oost. Daarnaast leiden wijziging van de parameters zoals rente en verschuivingen in kasstroom tot een voordelig effect (€ 290.000).

Omschrijving	Lasten		Baten		Bedragen x € 1.000)				
	Bedrag		V/N	Bedrag	V/N	I/S	Saldo	V/N	
Winstnemingen en winstcorrecties					1.029	V	I	1.029	V
Mutaties verliesvoorzieningen		-24	N			V	I	-24	N
Wijziging parameters (rente, kosten) en kasstroomverschuiving		288	V			V	I	288	V
Totaal		264	V		1.029	V		1.293	V

Detail

Zie toelichting in separate tussenrapportage '[Kwartaalbericht Grondbedrijf](#)'.

8.3 Wonen en bouwen

Pitch

Wij verwachten dat de exploitatie van de bouwleges een nadelig resultaat zal laten zien van € 750.000 voornamelijk veroorzaakt door lagere legesopbrengsten i.v.m. doorschuiven van vergunningaanvragen voor enkele grote projecten naar 2025. Van dit nadeel wordt € 200.000 gedekt uit de nog voor handen zijnde voorziening. Het resterende nadeel van € 550.000 komt ten laste van de algemene middelen en wordt betrokken bij het jaarrekeningresultaat. In 2023 hebben we gelet op de ontwikkelingen in de woningbouwsector al gewezen op het risico dat de baten uit bouwleges achter kunnen blijven bij de verwachtingen. In de MPB 2024 - 2027 hebben we hiervoor een TOP-risico opgenomen.

We willen het project digitalisering bouwarchief dit jaar definitief afronden, maar verwachten nog circa € 59.000 aan kosten waarvoor we geen budget meer hebben.

Komt neer op een nadeel op dit taakveld van € 609.000.

Omschrijving	Lasten		Baten			Bedragen x € 1.000)		
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S	Saldo	V/N	
Lagere legesopbrengsten				-1.400	N	I	-1.400	N
Lagere lasten voor bouwleges	650	V				I	650	V
Onttrekking voorziening				200	V	I	200	V
Digitalisering bouwarchief	-59	N					-59	N
Totaal	591	V	-1.200	N			-609	N

Detail

Leges omgevingsvergunningen

Wij verwachten dat de exploitatie van de bouwleges een nadelig resultaat zal laten zien van € 750.000.

Dit nadeel wordt onder meer verklaard door lagere legesopbrengsten van € 1,4 miljoen. Voor het grootste deel komt dit door lagere opbrengsten omdat grote (woningbouw-) projecten doorschuiven naar 2025. Een deel van het nadeel wordt gecompenseerd door € 650.000 lagere lasten. Bij minder bouwvergunningen is minder personele inzet nodig. Ook is minder advies nodig voor het beoordelen van de bouwplannen door het Gelders genootschap. Eind 2023 bedroeg de voorziening bouwleges € 200.000. Dit deel van het nadeel kan nog uit deze voorziening worden gedekt. Het resterende nadeel van € 550.000 komt ten laste van de algemene middelen en wordt betrokken bij het jaarrekeningresultaat.

Gelet op de ontwikkelingen in de (woningbouw)sector met lagere woningbouwproductie, hebben we in 2023 al gewezen op het risico dat de baten uit bouwleges achter kunnen blijven bij de verwachting en dat de voorziening bouwleges ontoereikend is om verdere tegenvallers op te vangen. Dit lijkt nu het geval. In de MPB 2024 - 2027 hebben we dit risico benoemd in het TOP-risico (1861): "Nadeel op de legesinkomsten kan niet meer worden opgevangen door de voorziening leges omgevingsvergunning".

Het is niet gemakkelijk om een inschatting van de baten te maken. We moeten daarom rekening houden met onzekerheden en een bandbreedte in deze ramingen.

Digitalisering bouwarchief

We willen het project digitalisering bouwarchief dit jaar definitief afronden. We verwachten nog circa € 60.000 lasten waarvoor we geen budget meer hebben.

0.10 Mutaties reserves

0.10 Mutaties reserves - Natuurlijk kapitaal

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

0.10 Mutaties reserves - Ruimtelijke samenhang en kwaliteit

Pitch

Om de lasten van de extra afschrijving van het project Parelhoender te dekken vindt een onttrekking van € 200.000 plaats uit de reserve gebiedsgericht grondwaterbeheer. Een voordeel op dit taakveld.

Hiertegenover staat een nadeel van € 610.000 vanwege en toevoeging aan de reserve overlopende projecten van het budget voor de Omgevingswet en een lagere onttrekking van € 1,15 miljoen uit de reserve AOF als gevolg van lagere lasten voor energietransitie.

In totaal een nadeel van € 1,56 miljoen op dit taakveld, maar budgettair neutraal voor de gemeentelijke exploitatie.

Omschrijving	Lasten Bedrag	Baten			Saldo		Bedragen x € 1.000)	
		V/N	Bedrag	V/N	I/S	V/N	I/S	
Reserve gebiedsgericht grondwaterbeheer (tv 7.4)				200	V	I	200	V
AOF Programma energietransitie (tv 7.4)				-1.150	N	I	-1.150	N
Totaal		0		-950	N		-950	N

Detail

Gebiedsgericht grondwaterbeheer

Er is sprake van een extra last ten behoeve van de afschrijving van het energieproject de Parelhoender. Zie toelichting bij het taakveld 7.4. In 2019 is door u besloten om een deel van de restantboekwaarde voor een bedrag van € 200.000 te dekken ten laste van de reserve gebiedsgericht grondwaterbeheer. Een baat op dit taakveld.

Energietransitie.

Voor het programma energietransitie worden er lagere lasten verwacht met een omvang van € 1,9 miljoen, zie de toelichting bij taakveld 7.4. Dit resulteert in een lagere benodigde onttrekking vanuit de reserve AOF en resulteert in een nadelige baat van € 1,15 miljoen.

Investeringsen

Tijdelijke brug

Dit jaar bent u op twee momenten geïnformeerd over de ontwikkelingen t.a.v. de tijdelijke brug, bij de beantwoording op schriftelijke vragen van fractie LA op 31 januari en bij de raadsbrief van 23 april 2024. Op 22 juli jl. is de brug geplaatst. Zoals al eerder gemeld vallen de kosten hoger uit dan begroot. Redenen hiervoor zijn onder meer de extra kosten voor opslag van de brug. Daarnaast heeft de gewijzigde locatie geleid tot extra voorbereidings- en uitvoeringskosten. Wij voorzien dat de totale kosten hiermee oplopen tot circa € 950.000. In het vierde kwartaal komen wij bij u terug met een definitieve afrekening in samenhang met het interne onderzoek (lessons learned), zoals aangegeven in de raadsbrief van 23 april jl.

Geen overige relevante afwijkingen op beschikbaar gestelde uitbreidingskredieten.

Programma 3 - Economie en inkomen

Prestaties

1. Brede economische ontwikkeling met een aantrekkelijk werkklimaat voor iedereen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
Doel	Prestatie				
1.1 Een aantrekkelijker stad voor inwoners, bezoekers en bedrijven	1.1.1 De evenementen die we ondersteunen dragen bij aan de royale en groene profilering van Apeldoorn.	✓	✓	✓	✗
	1.1.2 Het marktplein met de nieuwe Markthal is door verschillende activiteiten, voor en door inwoners en ondernemers, een levendig middelpunt van de stad.	✓	✓	✓	✓
	1.1.3 Apeldoorn heeft een sterk groen en royaal profiel, erkent en uitgedragen door inwoners en het bedrijfsleven.	✓	✓	✓	✓
1.2 Een beter en innovatiever ondernemingsklimaat	1.2.1 In 2024 ondersteunen we minimaal tien samenwerkingen, projecten en activiteiten tussen bedrijven, inwoners, onderwijsinstellingen en overheid die bijdragen aan een duurzaam, digitaal en veilig Apeldoorn	✓	✓	✓	✓
	1.2.2 Via de inzet en samenwerking binnen de Tech- en Zorg1000 zijn er meer vacatures ingevuld in de techniek- en zorgsector.	✓	✓	✓	✓
	1.2.3 In samenwerking met de gemeente Deventer hebben we in 2024 een (regionale) MKB ondersteuningsinfrastructuur opgezet waarmee we mkb ondernemers ondersteunen in de transitie naar een duurzame, digitaal veilige of impactvolle onderneming.	✓	✓	✓	✓
	1.2.4 In 2024 hebben we met het Strategisch Netwerk Apeldoorn vorm en invulling gegeven aan oplossingen voor de uitdagingen op de arbeidsmarkt, verduurzaming en de profilering van Apeldoorn.	✓	✓	✓	✓

1.3 Onze werklocaties zijn de motor van brede welvaart	1.3.1 In 2024 starten we met een integrale aanpak om 2 bestaande bedrijventerreinen toekomstbestendig te maken.	✓	✓	✓	✗
	1.3.2 Met het geactualiseerde Programma Werklocaties accommoderen we de economische ruimtevraag.	✓	✗	✓	✓
	1.3.3 In 2024 worden er in de binnenstad 75 gesprekken met eigenaren/of ondernemers gevoerd en zijn er tenminste 5 transformaties en 5 verplaatsingen in gang gezet.	✓	✓	✓	✓
1.4 Impactvolle groei	1.4.1 In 2024 stimuleren wij de groei van impactvolle ondernemingen.	✓	✓	✓	✓
	1.4.2 In 2024 hebben 12 mkb bedrijven deelgenomen aan het scale-up ontwikkelprogramma en 12 mkb bedrijven aan het start-up ontwikkelprogramma voor impact ondernemers	✓	✓	✓	✓
	1.4.3 In 2024 groeit het aantal lokale gunningen met 25% bij de inkoop van producten, werken en diensten.	✓	✓	✓	✓
	1.4.4 In 2024 is het aantal PSO-gecertificeerde bedrijven in Apeldoorn met 10% toegenomen	✓	✓	✓	✓
	1.4.5 In 2024 realiseren we een toename van 15% van de gerealiseerde opbrengst van de SROI-waarde (peildatum 31-12-2023)	✓	✓	✓	✓
Toelichting					
<p>1.1.1 Als uit de actualisatie van de locatieprofielen blijkt dat er behoefte is aan een nieuw evenemententerrein, is extra financiering nodig voor de realisatie ervan. Dit geldt ook voor de benodigde investeringen in bestaande evenementenlocaties, zoals beschreven in de Kadernota Evenementen 2024.</p> <p>1.3.1. De besluitvorming over het Programma Werklocaties staat later in oktober gepland. Inhoudelijk staat het Programma Werklocaties en geeft uitvoering aan deze doelstelling. Realisatie is afhankelijk van de besluitvorming en de daaraan gekoppelde financiële middelen, zo ook de beschikbaarheid aan uitvoeringscapaciteit</p> <p>1.3.2 zie 1.3.1</p>					

2. Inclusieve samenleving: Iedereen doet mee!

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
Doel	Prestatie	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
2.1 Meer inwoners doen naar vermogen mee door werk, scholing of zijn anderszins maatschappelijk actief	2.1.1 In 2026 stroomt 80% van de inwoners die binnen 12 maanden bemiddelbaar zijn naar betaalde (deeltijd) arbeid, door of uit naar een duurzame betaalde (deeltijd) arbeidsmarktplaats (participatieladder trede 5 of 6 van de participatieladder).	✓	✓	✓	✓
	2.1.2 In 2026 heeft 90% van de inwoners die ontwikkelbaar zijn naar trede 3 t/m 6 van de participatieladder een plan van aanpak gericht op het zetten van stappen op het gebied van re-integratie, participatie, scholing en/of zorg.	✓	✓	✓	✓
	2.1.3 Na een intensief inburgeringstraject stromen in 2026 meer nieuwkomers duurzaam door naar werk of maatschappelijke activiteiten dan in 2022.	✓	✓	✓	✓
2.2 Meer inwoners komen uit met hun inkomsten	2.2.1 We verminderen armoede en vergroten bestaanszekerheid voor een grotere groep inwoners (20.000) door hen te compenseren voor hoge (energie)kosten, door schulden te beperken en de regelingen voor mensen met een laag inkomen uit te breiden.	✓	✗	✓	✓
	2.2.2 60% van de aanvragers die een beroep doen op de Participatiewet krijgen uiterlijk 2 dagen na het eerste gesprek, dat gaat over het vaststellen van het recht op een uitkering, uitsluitstel over het toekennen van de uitkering.	✓	✓	✓	✓
	2.2.3 Wij stimuleren de maatschappelijke deelname van inwoners met een laag inkomen door uitbreiding van de bestedingsmogelijkheden van de Stadspas. We houden eind 2024 een klanttevredenheidsonderzoek onder de gebruikers.	✓	✓	✓	✓
	2.2.4 We zorgen via onze armoedeaanpakkers uit het Actieplan Armoede dat inwoners toegang krijgen tot de regelingen waar zij recht op hebben. Dit doen wij onder andere via Berekenuwrecht	✓	✓	✓	✓

2.3 Minder inwoners hebben problematische schulden, hen bieden we ondersteuning aan om weer regie te krijgen op hun financiële zelfredzaamheid.	2.3.1 In 2024 is onze vroegsignalering zo effectief dat we minimaal 95% van de gemelde inwoners een advies hebben gegeven waarmee de (financiële) problemen opgelost worden.				
	2.3.2 In 2026 is het percentage jeugdigen (< 27 jaar) in de schuldhulpverlening gedaald ten opzichte van 2022 (uitgedrukt als percentage van alle Apeldoorners).				
	2.3.3 In 2026 zijn inwoners met problematische schulden dusdanig geholpen dat ze tenminste 3 jaar na afloop van een schuldhulpverleningstraject vrij van grote financiële zorgen zijn.				
2.4 De samenwerking met onze partners in de regionale arbeidsmarkt versterkt de arbeidsmarkt in Apeldoorn.	2.4.1 In 2024 wordt de regionale dienstverlening aan werkgevers en werknemers verbeterd, onder andere met het oprichten van een Regionaal Werkcentrum op arbeidsmarktniveau. Daarnaast versterken we de verbinding met de Regio Stedendriehoek.				
2.5 Meer inwoners hebben voldoende basisvaardigheden om deel te kunnen nemen aan de samenleving.	2.5.1 In 2026 is het percentage inwoners dat deelneemt aan een formeel educatieprogramma (Wet educatie beroepsonderwijs) of aan een non-formeel taalaanbod, gestegen ten opzichte van 2022 met minimaal 25%.				
Toelichting					
<p>2.2.1 We bereiken meer inwoners, maar we bereiken nog niet iedereen. Hierdoor verwachten we minder geld uit te geven dan begroot. In de financiële paragraaf lichten we dat verder toe.</p> <p>We zetten in om de regelingen nog meer bekend te maken. Dit doen we onder andere met extra communicatiecampagnes. Daarnaast bezoeken de armoede-aanpakkers meer inwoners via de erop-af aanpak door van deur tot deur te gaan. Zo informeren we inwoners die de regelingen (nog) niet kennen of de regelingen niet durven aan te vragen en stimuleren we inwoners om gebruik te maken van de regelingen.</p>					

Budgetten

Programma 3 Economie en inkomen

Blijven we binnen budget?

Bedragen x €1.000

Financieel overzicht		Begroting	Prognose	Verschil
Economisch kapitaal	3.1 Economische ontwikkeling	4.778	4.164	614
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	100	2.669	-2.569
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	395	394	1
	3.4 Economische promotie	2.763	2.762	1
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.590	686	1.904
Consumptie en inkomen	6.3 Inkomensregelingen	27.899	26.827	1.072
	6.4 WSW en beschut werk	20.691	20.609	82
	6.5 Arbeidsparticipatie	7.992	7.954	38
Subtotaal		67.208	66.065	1.143
0.10 Mutaties reserves	Economisch kapitaal	279	873	-594
	Consumptie en inkomen	-1.463	-1.463	
Subtotaal		-1.184	-590	-594
Saldo		66.024	65.475	549

TAAKVELD (bedragen x € 1.000)	MIN	MAX
6.3 Inkomensregelingen	28.279	26.679

Economisch Kapitaal

3.1 Economische ontwikkeling

Pitch

De start van een aantal activiteiten hoger onderwijs is later dan bedoeld waardoor de kosten lager uit zullen vallen. Tegenover de lagere kosten staat een lagere onttrekking aan de reserve. Verder wordt een aantal uitvoeringsbudgetten economie niet volledig benut.

Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N	
Hoger onderwijs		460	V		I		460	V
Uitvoeringsbudgetten economie		155	V		I		155	V
Totaal		615	V		0		615	V

Detail

Hoger onderwijs

De kosten voor hoger onderwijs vallen naar verwachting € 460.000 lager uit dan begroot. Er zijn drie ontwikkelingen die het college wil melden over de reserve hoger onderwijs. Als eerste hebben de initiatiefnemers van het Centrum voor Sport en Bewegen aangegeven dat hun plannen niet in de huidige / oorspronkelijke vorm worden gerealiseerd. Wel wordt in nader overleg gezien op welke andere wijze de plannen ingevuld kunnen worden. De hiervoor gereserveerde middelen blijven beschikbaar in de reserve hoger onderwijs. Als tweede wil het college melden dat zij voorstellen naar de gemeenteraad heeft gestuurd met betrekking tot de uitbreiding van Saxion in Apeldoorn. Het betreft een voorstel voor programma-ontwikkeling en een voorstel voor de huisvesting van Saxion. Dit kan gevolgen hebben voor de onttrekking van middelen uit de reserve hoger onderwijs in de komende jaren. Tot slot bevinden de gesprekken over de invulling van het Lerend District zich op dit moment nog in een verkennende fase. De hiervoor in de begroting gereserveerde uitgaven voor de doorontwikkeling van het Lerend District schuiven voor een groot deel door naar 2025. Tegenover de lagere kosten staat een lagere onttrekking aan de reserve hoger onderwijs.

Uitvoeringsbudgetten economie

De beschikbare uitvoeringsbudgetten economie zullen niet allemaal volledig benut worden. Een verlaging van de budgetten is onderdeel van het voorkeursscenario Nieuw voor Oud.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Pitch

Het geprognoseerd resultaat van het Grondbedrijf (€ 1,28 miljoen nadelig) in deze TURAP wordt als geheel toegelicht in het kwartaalbericht Grondbedrijf dat als bijlage is toegevoegd. Dit resultaat is verdeeld over de taakvelden 8.2 niet-bedrijventerreinen (€ 1,29 miljoen voordelig) en 3.2 bedrijventerreinen (€ 2,57 miljoen nadelig). In het kwartaalbericht grondbedrijf is ook het risicoprofiel grondexploitaties geactualiseerd. Deze stijgt met circa € 3 miljoen voornamelijk door het stikstofrisico.

Het nadeel op dit taakveld 3.2 bedraagt € 2,57 miljoen en wordt in belangrijke mate veroorzaakt door mutaties verliesvoorzieningen (€ 3,95 miljoen nadelig). Dit betreft voornamelijk het resultaat van de grondexploitatie van de Ecofactorij II. De verwervingsraming wordt op dit moment herzien door middel van uitgezette externe taxaties. Het is echter nu al duidelijk dat deze raming opgehoogd moet gaan worden. De taxaties zullen uitwijzen met hoeveel, maar voor nu wordt al rekening gehouden met deze negatieve bijstelling. Ook is een aanpassing in de oppervlakte van het uitgeefbare gebied noodzakelijk waardoor de grondopbrengsten afnemen.

Daarnaast verwachten we winstnemingen aan het eind van het jaar uit verschillende complexen te kunnen nemen (€ 800.000 voordelig). Dit betreft o.a. Ecofactorij I. Ten aanzien van het project Apeldoorn Noord I verwachten we de laatste twee kavels begin 2025 in de markt kunnen worden gezet. Dit houdt in dat we voor nu uitgaan dat we eind 2025 dit grondbedrijfcomplex kunnen afsluiten en dan een winst kunnen nemen van ruim € 1 miljoen. Mocht het lukken om de kavels in 2024 nog te verkopen, dan valt de winst die hier wordt gepresenteerd € 1 miljoen hoger uit.

Ook leiden wijziging van de parameters zoals rente en verschuivingen in kasstroom naar verwachting tot een voordelig effect (€ 580.000).

Omschrijving	Lasten		Baten		Bedragen x € 1.000)			
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S	Saldo	V/N	
winstnemingen en winstcorrecties				798	V	I	798	V
mutaties verliesvoorzieningen	-3.946	N				I	-3.946	N
wijziging parameters (rente, kosten) en kasstroomverschuiving	579	V				I	579	V
Totaal	-3.367	N		798	V		-2.569	N

Detail

Zie toelichting in separate tussenrapportage '[Kwartaalbericht Grondbedrijf](#)'.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

3.4 Economische promotie

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Pitch

Het programma Veluwe wordt over een periode van vier jaar uitgevoerd. Het verwachte saldo op de budgetten in de jaarschijf 2024 (€ 1.756.000) blijft via de reserve beschikbaar voor de uitvoering van het programma.

Op de overige budgetten voor recreatie en toerisme verwachten wij een voordeel van € 148.000. Totaal op het taakveld een verwacht voordeel van € 1.904.000.

Omschrijving	Lasten		Baten			Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S	Saldo	V/N
Programma Veluwe	744	V			I	744	V
Programma Veluwe, bijdragen van andere overheden				1.012	V	1.012	V
Budgetten recreatie en toerisme	148	V			I	148	V
Totaal	892	V	1.012	V		1.904	V

Detail

Programma Veluwe

Voor de uitvoering van het Actieplan Veluwe in de periode 2023-2026 heeft de gemeenteraad in totaal € 5,7 miljoen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Op de raming in de jaarschijf 2024 verwachten we een overschot. Dat heeft te maken met een verschuiving van een deel van de uitvoering van projecten naar volgend jaar. Voor de uitvoering van de meeste projecten zijn we afhankelijk van de samenwerkende (regionale) organisaties, daar is meer voorbereidingstijd mee gemoeid dan we hadden bedacht.

De helft van de totale kosten van het programma wordt gedekt uit provinciale subsidies en bijdragen van andere regionale partijen voor de projecten die we in samenwerking en deels onder regie van Apeldoorn in de regio uitvoeren. Die opbrengst hebben we niet in de begroting verwerkt. Tegenover de voorschotten die we dit jaar ontvangen staan kosten die we dit en volgend jaar maken.

Het overschot blijft via de reserve beschikbaar voor de uitvoering van projecten zoals Brongebied de Grote Wetering, Bestemmingsmanagement, Vitale Vakantieparken en uitvoering van de gebiedsvisie GEUS in 2025 en 2026.

Overige verschillen recreatie en toerisme

Op verschillende budgetten die beschikbaar zijn voor de uitvoering van taken recreatie en toerisme is er een voordeel, in totaal gaat het om € 148.000. Het grootste voordeel is er op het budget 'Welkom in Apeldoorn', bedoeld voor onderzoek naar bezoekersaantallen en -bewegingen en diverse wervende activiteiten. In het voorkeursscenario ombuigingen wordt voorgesteld het budget structureel te verlagen.

Consumptie en Inkomen

6.3 Inkomensregelingen

Pitch

Op het taakveld 6.3 Inkomensregelingen verwachten we voor de BUIG een nadeel dat ligt tussen de -/- € 1,5 miljoen en -/- € 2,5 miljoen. Op het onderdeel Sociaal vangnet verwachten we een voordeel dat ligt tussen € 2 miljoen en € 2,75 miljoen.

Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N	
BUIG	-4.150	N	2.500	V			-1.650	N
Sociaal Vangnet	2.600	V					2.600	V
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000	122	V					122	V
Totaal	-1.428	N	2.500	V			1.072	V

Detail

BUIG: nadeel tussen € 1,65 miljoen en € 2,5 miljoen

Ten opzichte van de begroting verwachten we op de BUIG in 2024 een tekort van € 1,65 miljoen.

Met de destijds bekende informatie is in de MPB 2023 - 2026 voor de BUIG een voordeel van € 150.000 begroot. Het rijksbudget in onze begroting is gebaseerd op het nader voorlopig budget 2024 (afgegeven in mei 2023). Deze wijze van begroten brengt het risico met zich mee dat er in een jaar flinke schommelingen kunnen ontstaan in zowel de baten als de lasten en daarmee in het resultaat. Dit risico lijkt zich nu voor te doen. Een betere indicatie voor de hoogte van het rijksbudget hebben we echter niet op het moment dat de begroting wordt opgesteld.

Baten

De prognose voor de baten in deze TURAP is gebaseerd op het nader voorlopig budget (gepubliceerd in mei 2024); dit is € 0,7 miljoen lager dan het bedrag dat wij eerder van het Rijk kregen in het voorlopige budget 2024 (gepubliceerd in september 2023). Grootste effect hierin is dat de landelijke volumeontwikkeling 2023 in het nader voorlopige budget is verwerkt en deze was lager dan eerder verwacht in het voorlopig budget. Hierdoor is het macrobudget naar beneden bijgesteld. In oktober 2024 weten we exact wat het rijksbudget zal zijn als het definitieve BUIG-budget bekend wordt gemaakt. In het definitieve budget worden de effecten van de indexering van de bijstandsuitkeringen verwerkt. Onze prognose van de baten is daarom gebaseerd op het nader voorlopig budget en een inschatting van de loon- en prijsontwikkeling.

Lasten

Naast bovenstaande ontwikkelingen in de baten, bestaat er onzekerheid over de volumeontwikkeling, die grotendeels bepalend is voor de lasten. We zien nog steeds een lage instroom, maar ook de uitstroom is lager. We zien een groei van het bestand ten opzichte van 2023, wat een opwaarts effect heeft op de lasten. Hoe het aantal uitkeringen zich de komende maanden ontwikkelt, is onzeker.

Resultaat

Met alle hierboven genoemde factoren, schatten we in dat het resultaat op de BUIG zal uitkomen op een tekort ten opzichte van het rijksbudget dat ligt tussen de € 1,5 en € 2,5 miljoen. Ten opzichte van onze begroting is dat een bandbreedte die ligt tussen een nadeel van € 1,65 miljoen en € 2,65 miljoen nadeel.

Sociaal Vangnet: voordeel tussen € 2 miljoen en € 2,75 miljoen

In het Sociaal Vangnet komen diverse regelingen samen, op deze onderdelen tezamen verwachten we nu een voordeel van € 2,6 miljoen. Gelet op het karakter van de regelingen binnen het Sociaal Vangnet is het lastig om nu een exact bedrag te berekenen, vandaar dat we verwachten dat het voordeel op het Sociaal Vangnet zal liggen tussen € 2 miljoen en € 2,75 miljoen.

Regelingen (wettelijke) bijzondere bijstand

We verwachten bij de verstrekking van wettelijke regelingen bijzondere bijstand nagenoeg binnen de begroting te blijven. We schatten nu ten opzichte van de begroting een gering voordeel. Het betreffen hier grotendeels open einde regelingen waarbij de hoogte van de bestedingen afhankelijk zijn van het beroep dat inwoners op deze regelingen doen.

Energietoeslag

We deden in 2023 geen beroep op het bedrag van € 1 miljoen dat uit de algemene reserve voor de energietoeslag beschikbaar is gesteld. Dit bedrag is beschikbaar gehouden voor 2024. Inwoners kunnen namelijk tot 1 juli 2024 nog een aanvraag voor de energietoeslag 2023 indienen, en daar is gebruik van gemaakt. Door middel van verschillende soorten communicatie hebben we inwoners opgeroepen om de regeling alsnog aan te vragen. We verwachten zo'n € 600.000 te besteden dit jaar; wat bestaat uit de uit te keren energietoeslag en de extra uitvoeringskosten.

Armoede actieplan

In 2023 gaven we € 2 miljoen uit op het Armoede actieplan; het resterende saldo van € 1,37 miljoen hebben we toegevoegd aan het budget 2024 (€ 3,5 miljoen), in de verwachting dat door de actie van de armoede-aanpakkers, communicatiecampagnes en het gebruik van de tool "Bereken uw recht" het gebruik in 2024 toeneemt. Totaal hebben we in 2024 € 4,9 miljoen beschikbaar. We zien dat steeds meer inwoners gebruik maken van de regelingen binnen het actieplan. We schatten wel in dat we in 2024 budget overhouden.

Enmalig rijksbudget t.b.v. Bijzondere bijstand en vroegsignalering

Het Rijk heeft gemeenten een eenmalige compensatie toegekend ter dekking van verwachte hogere lasten op bijzondere bijstand en vroegsignalering. Qua bijzondere bijstand verwachten we dat deze middelen niet direct noodzakelijk zijn. Op het gebied van vroegsignalering schulden willen we extra capaciteit inzetten in verband met de uitbreiding van het aantal organisaties dat achterstanden aan de gemeente gaat melden. Afhankelijk van de behoefte in 2024 en 2025 zullen we in de jaarrekening 2024 mogelijk met een voorstel komen om een restant budget via de Reserve overlopende posten mee te nemen naar 2025.

6.4 WSW en beschut werk

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

6.5 Arbeidsparticipatie

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

0.10 Mutaties reserves

0.10 Mutaties reserves - Economisch kapitaal

Pitch

Een lagere onttrekking uit de reserve is het gevolg van latere realisatie van de tijdelijke brug en de activiteiten voor het Lerend District en het Centrum Sport en Bewegen.

Omschrijving	Lasten Bedrag	Baten		Saldo		Bedragen x € 1.000)		
		V/N	Bedrag	V/N	I/S	V/N		
Reserve Hoger onderwijs				-594	N	I	-594	N
Totaal		0		-594	N		-594	N

Detail

Hoger onderwijs

De realisatie van de tijdelijke brug en de activiteiten voor het Lerend District en het Centrum Sport en Bewegen worden later uitgevoerd, zodat er minder kosten verwacht worden. De onttrekking aan de reserve hoger onderwijs is daardoor voor hetzelfde bedrag lager, dit heeft per saldo geen effect op het rekeningresultaat.

0.10 Mutaties reserves - Consumptie en inkomen

Pitch

Geen afwijkingen boven de rapportagegrens.

Investeringsen

Taakveld 5.7 openbaar groen:

Op het krediet Woldhuis 13 renovatie (€ 1,9 miljoen) verwachten we een overschrijding € 0,5 miljoen. Dit is conform de eerdere melding in de raadsbrief van medio 2023.

Programma 4 - Bestuur, inwoners en financiën

Prestaties

1. De gemeenteraad geeft een sterke invulling aan zijn rol binnen het lokale bestuur

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
Doel	Prestatie	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
1.1 We vergroten het draagvlak voor de democratie en versterken de gemeenteraad in zijn volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol.	1.1.1 We geven uitvoering aan de door de raad vastgestelde strategische werkagenda.	✓	✓	✓	✓
	1.1.2 We zetten in op het vergroten van het draagvlak voor democratie	✓	✓	✓	✓
	1.1.3 We sturen mee op een financieel gezond perspectief.	✓	✓	✓	✓
	1.1.4 We houden grip op de regionale samenwerking. We werken daarin conform de inhoud van onze zienswijzen op de gemeenschappelijke regelingen.	✓	✓	✓	✓
Toelichting					

2. Alles wat we doen draagt bij aan Brede Welvaart

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
Doel	Prestatie	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
2.1 We zijn transparant, betrouwbaar en navolgbaar	2.1.1 We koppelen een Trendanalyse aan het Trendoverzicht die helpt om prioriteiten inzichtelijk te maken.			✗	
	2.1.2 We zijn als hele organisatie betrokken bij de benadering rond Brede Welvaart. Brede Welvaart maakt zichtbaar deel uit van collegebesluiten	✓	✓	✓	✓
	2.1.3 We voeren de voor 2023 geplande informatiecategorieën van de Wet Open Overheid in	✓	✓	✓	✓
	2.1.4 We hebben een werkwijze ingevoerd die duidelijk maakt wat de ethische kant van onze afwegingen is	✓	✓	✓	✓
	2.1.5 We ontwikkelen een strategie langs welk kanaal de inwoner de gemeente kan benaderen	✓	✓	✓	✓
Toelichting					
Planning: aangezien er dit jaar geen voorjaarsnota is opgesteld is er ook geen trendanalyse opgesteld.					

3. We wenden regionale, provinciale en landelijke samenwerkingen aan om impact te maken voor onze ambities

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
Doel	Prestatie	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
3.1 We zijn in Apeldoorn bekend en erkend in Arnhem, Den Haag en Brussel	3.1.1 We werken samen in de regio	✓	✓	✓	✓
	3.1.2 We zorgen er voor dat onze opgaven en belangen bekend zijn bij bestuurders en beslissers	✓	✓	✓	✓
Toelichting					

4. We houden onze organisatie en financiële positie, ook op de lange termijn, gezond en we zijn in control

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
Doel	Prestatie	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
4.1 We hebben voldoende eigen vermogen om risico's te kunnen opvangen	4.1.1 We hebben een weerstandsratio van minimaal 1,7	✓	✓	✓	✓
	4.1.2 We hebben een solvabiliteitsratio met een minimale waarde van 20%	✓	✓	✓	✓
4.2 We hebben een schuldenlast die in verhouding tot onze inkomsten niet te hoog is	4.2.1 We hebben een netto schuldquote van < 90%	✓	✓	✓	✓
4.3 We hebben een meerjarenbegroting die minimaal in de eerste twee jaren sluitend is	4.3.1 We maken afspraken met de raad over de (bandbreedte van de) tekorten in de latere jaren	✓	✗	✓	✓
	4.3.2 We verhogen de OZB alleen voor inflatie	✓	✓	✓	✓
	4.3.3 We voeren een midterm review uit, waarin we ook bestaand beleid tegen het licht houden	✓	✓	✓	✓
4.4 We zetten risicomanagement in om de realisatie van onze doelen te monitoren	4.4.1 We maken een actueel beleidskader als basis voor risico management en monitoring van het behalen van onze doelen	✓	✓	✗	✓
	4.4.2 We hebben ten minste jaarlijks een risicodialoog met bestuur over voortgang van onze ambities en de hoofdoelen MPB	✓	✓	✓	✓
4.5 We streven naar interne beheersing gericht op het effectief, efficiënt en rechtmatig realiseren van onze doelen	4.5.1 We nemen vanuit interne controle en de accountant maatregelen gericht op het beheersen van risico's en het realiseren van doelen	✓	✓	✓	✓
	4.5.2 We integreren doelrealisatie in de beoordeling van controles	✓	✓	✓	✓
4.6 We prioriteren en temporiseren ten behoeve van ambities en personeel en zetten daarvoor methodes als portfoliomanagement in	4.6.1 We hebben afwegingsmethodes als portfoliomanagement ingevoerd	✓	✓	✓	✓

Toelichting

Toelichting bij 4.3.1

Financiën: Met de vaststelling van de MPB 2024-2027 en de voorstellen nieuw-voor-oud zijn 'afspraken' gemaakt met de raad, maar het recente Financieel Perspectief 2025-2028 leidt vanwege onontkoombare ontwikkelingen tot nieuwe en oplopende tekorten. In de MPB 2025-2028 zullen wij hier voorstellen voor doen.

Toelichting bij 4.3.3

De uitgevoerde midterm review richtte zich op de evaluatie van de acties die zijn opgenomen in het coalitieakkoord.

Toelichting bij 4.4.1

Planning: In de MPB 2024-2027 is in de paragraaf weerstandsvermogen aangegeven dat de raad in de eerste helft van 2024 een geactualiseerde nota risicomanagement tegemoet kan zien. Dit is in de planning verschoven naar de tweede helft van 2024.

Budgetten

Programma 4 Bestuur, inwoners en financiën

Blijven we binnen budget?

Bedragen x €1.000

Financieel overzicht		Begroting	Prognose	Verschil
Bestuur, inwoners en financiën	0.1 Bestuur	12.809	12.631	178
	0.2 Burgerzaken	2.372	2.473	-101
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	3.066	2.522	544
	0.5 Treasury	-2.231	-5.530	3.299
	0.61 OZB Woningen	-27.294	-27.433	139
	0.62 OZB niet-woningen	-31.003	-30.203	-800
	0.64 Belastingen overig	-1.691	-1.692	1
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	-441.123	-444.123	3.000
	0.8 Overige baten en lasten	-1.317	480	-1.797
3.4 Economische promotie	-2.332	-2.582	250	
Subtotaal		-488.744	-493.457	4.713
0.10 Mutaties reserves	Bestuur, inwoners en financiën	-36.541	-36.525	-16
Subtotaal		-36.541	-36.525	-16
Saldo		-525.285	-529.982	4.697

TAAKVELD (bedragen x € 1.000)	MIN	MAX
0.7 Algemene uitkering gemeentefonds	-443.123	-445.123

0.1 Bestuur

Pitch

In de sfeer van de gemeenteraad en de raadsgriffie is sprake van een voordeel ad circa € 400.000. Hier staan nadelen ad circa € 200.000 in de sfeer van de accountantscontrole en diverse contributies tegenover.

Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N	
Kosten accountantscontrole	-75	N			I		-75	N
Contributies VNG e.d.	-136	N			S		-136	N
Diverse kosten Raad	109	V			I		109	V
Kosten Raadsgriffie	150	V			I		150	V
Kosten Rekenkamercommissie	130	V			I		130	V
Totaal		178	V		0		178	V

Detail

Accountantskosten (€ 75.000 N). Deze overschrijding ten opzichte van het budget wordt met name door meerwerk veroorzaakt.

Contributies (€ 136.000 N). Dit betreft de contributies aan de VNG, G40 e.d. Deze zijn veel meer gestegen dan in de begroting was verondersteld.

Diverse kosten Raad (€ 109.000 V). Deze meevaller heeft betrekking op diverse deelbudgetten van de raad en dan met name vorming en opleiding ten behoeve van raadsleden; diverse vergoedingen en de salariskosten van de raadsleden.

Kosten raadsgriffie (€ 150.000 V). Aangezien de griffier op 1 maart is gestart worden twee vacatures pas per 1 september ingevuld.

Kosten rekenkamercommissie (€ 130.000 V). Aangezien de Rekenkamercommissie dit jaar is gestart wordt het budget in 2024 nog niet volledig besteed.

0.2 Burgerzaken

Pitch

Bij het taakveld Burgerzaken worden geen afwijkingen boven de rapportagegrens van € 300.000 verwacht.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Pitch

In het 3e kwartaal 2024 verwachten wij een voorstel te doen waarin onder andere dit voordeel voor 2024 en 2025 kan worden ingezet voor de niet begrote sloopkosten en afboeking van boekwaarde van de voormalige Detailhandelsschool aan de Noorderlaan. De sloop van dit pand is naar verwachting benodigd voor de tijdelijke huisvesting Omnizorg.

De verkooptaakstelling vastgoed zal naar huidige verwachting niet in 2024 worden ingevuld. Dit vanwege het raadsbesluit om de verkoop van maatschappelijke panden "on hold" te zetten, waarbij de verkooptransacties van de drie nog wel te verkopen objecten naar alle waarschijnlijkheid doorschuiven naar het 1e kwartaal van 2025.

Naast het betrekken van extra structureel onderhoudsbudget van € 500.000 als onontkoombaar in de MPB 2025-2028 zal er nog een restant risico resteren van € 500.000. Dit in aansluiting op het risico onderhoudsbudget bij de huidige MPB 2024-2027 en Jaarrekening 2023 van 0 tot € 1 miljoen.

Omschrijving	Lasten		Baten		Bedragen x € 1.000)					
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S	Saldo	V/N			
Verkooptaakstelling vastgoedbedrijf						-250	N	I	-250	N
Aankoop en maatregelen Panamapakhuis	-150	N						I	-150	N
Vrijval stelpost verduurzaming vastgoed 1.0	150	V						S	150	V
Vrijval stelpost kapitaallasten vervangingsinvesteringen Vastgoedbedrijf	175	V						I	175	V
Vrijval voorziening achterstallig onderhoud Wenumse Watermolen						200	V	I	200	V
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000	125	V				294	V	I	419	V
Totaal	300	V				244	V		544	V

Detail

Taakstelling verkoop vastgoed

De taakstelling zal naar huidige verwachting niet in 2024 worden ingevuld. Dit vanwege het raadsbesluit om de verkoop van maatschappelijke panden "on hold" te zetten, waarbij de verkooptransacties van de drie nog wel te verkopen objecten naar alle waarschijnlijkheid doorschuiven naar het 1e kwartaal van 2025.

Panama pakhuis

Zoals in 2022 aan de raad is voorgesteld, is aan De Kroon verzocht om het Panamapakhuis te onteigenen, waarvan de eigenaar onbekend is. Nu inmiddels toegang tot het pand is verkregen, is de technische staat beoordeeld. De verwachting is dat de uiteindelijk gewenste verkoop tot een minimale opbrengstwaarde zal leiden. Daarmee zal de te betalen schadeloosstelling ad € 100.000 niet kunnen worden gecompenseerd en wordt dit bedrag als verlies genomen. Daarboven op komen de niet begrote direct noodzakelijke veiligheidsmaatregelen, asbestverwijdering en wind- en waterdicht maken die nu indicatief worden geraamd op € 50.000. Onderzocht wordt daarna wat verder te doen met dit pakhuis gelet op de cultuurhistorische waarde.

Stelposten verduurzaming en kapitaallasten vervangingen

De stelpost verduurzaming gemeentelijk vastgoed 1.0 leidt in 2024 tot een voordeel van € 150.000 en is vanaf 2026 structureel betrokken in de voorstellen Nieuw voor Oud.

De stelpost kapitaallasten vervangingsinvesteringen vastgoedbedrijf is deels ter dekking voor de extra storting in de onderhoudsvoorziening vastgoedbedrijf. Tevens was voor 2024 en verder de vrijval van kapitaallasten begroot voor de verbouwing Omnizorg. Voor dit project is deze dekking pas benodigd met ingang van 2026. Op de gehele stelpost kan daarmee nu € 175.000 vrijvallen.

Wenumse Watermolen

Eind 2022 is voor het herstel van de molenkop en het mechanisme en de onderspoeling van de Wenumse Watermolen een voorziening achterstallig onderhoud van € 750.000 ingesteld. De kosten van de uitvoering vallen mee, waardoor na afronding van dit project eind 2024 een vrijval van minimaal € 200.000 vanuit deze voorziening wordt verwacht.

0.5 Treasury

Pitch

Op dit moment schatten wij op dit taakveld per saldo een voordeel van € 3,3 miljoen. We hebben langer en meer geld in de Schatkist wegens meer inkomsten en latere uitgaven en daardoor ook later en minder korte leningen nodig. Winstwaarschuwing: er kunnen altijd ontwikkelingen zijn die afwijken van de huidige inzichten.

Omschrijving	Lasten		Baten			Saldo		<i>Bedragen x € 1.000)</i>	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N		
Rentekosten		2.334	V			I	2.334	V	
Rentebaten					965	V	I	965	V
Totaal		2.334	V		965	V		3.299	V

Detail

Wij verwachten dat de externe rentekosten (minder lange leningen en minder en later korte leningen) lager uit zullen vallen en er extra externe rentebaten (tijdelijke liquide middelen over, via Schatkistbankieren) zullen zijn. Er zullen nog een aantal subsidies/voorschotten, (uitgaven later in de tijd) worden ontvangen die ten tijde van opstellen van dit begrotingsonderdeel niet bekend waren. Tevens werkt het jaarrekeningresultaat 2023 deels door in de financieringsbehoefte voor 2024. Daartegenover zijn er ook uitgaven die onbekend of eerder plaatsvinden of vonden dan waarmee rekening is gehouden. Verder zijn er balansposities per 1-1 waar rente wordt berekend die afwijkt van de uitgangspunten in de begroting. Op dit moment schatten wij per saldo een voordeel van € 3,3 miljoen. Winstwaarschuwing: er kunnen altijd ontwikkelingen zijn die afwijken van de huidige inzichten.

0.61 OZB Woningen

Pitch

Er worden geen afwijkingen boven de rapporteringsgrens van € 300.000 verwacht.

0.62 OZB niet-woningen

Pitch

Bij het taakveld OZB niet-woningen wordt een nadeel ad € 800.000 verwacht

Omschrijving	Lasten	Baten	Bedragen x € 1.000)			
	Bedrag	V/N Bedrag	V/N	I/S	Saldo	V/N
Opbrengst OZB niet-woningen			-800	N	I	-800 N
Totaal		0	-800	N		-800 N

Detail

Bij de opbrengst OZB niet woningen verwachten we een nadeel van € 800.000. Tribuut heeft dit jaar 2.800 bezwaren die nog openstonden vanuit 2023 afgewikkeld. Dit leidt tot een nadeel van € 550.000. Daarnaast blijft de volume ontwikkeling achter bij de begroting, waardoor een aanvullend nadeel van € 250.000 ontstaat.

0.64 Belastingen overig

Pitch

Er worden bij dit taakveld geen afwijkingen boven de rapporteringsgrens van € 300.000 verwacht.

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds

Pitch

De algemene uitkering neemt als gevolg van de meircirculaire 2024 toe met € 15,6 miljoen. Dit leidt tot € 10,3 miljoen aan hogere uitgaven. De overige € 5,3 miljoen is vrij aanwendbaar. Wij verwerken de circulaire budgettaire neutraliteit in een raadsvoorstel en een begrotingswijziging die gelijktijdig met de Tussentijdse rapportage 2024 aan de raad wordt aangeboden. Anticiperend op de september- en decembercirculaire 2024 verwachten we nog een voordeel van ca. € 3 miljoen.

Omschrijving	Lasten	Baten	Bedragen x € 1.000)			
	Bedrag	V/N Bedrag	V/N	I/S	Saldo	V/N
Inschatting hogere algemene uitkering als gevolg van de september- en decembercirculaire 2024			3.000	V	I	3.000 V
Totaal		0	3.000	V		3.000 V

Detail

De algemene uitkering neemt als gevolg van de meircirculaire 2024 toe met € 15,6 miljoen. Dit leidt tot € 10,3 miljoen aan hogere uitgaven. De overige € 5,3 miljoen is vrij aanwendbaar. Het vrij aanwendbare deel wordt veroorzaakt door een hogere afrekening 2023 van het BTW Compensatiefonds en de autonome groei van het gemeentefonds in vergelijking tot de MPB 2024-2027 incl. 1e begrotingswijziging 2024. Voor € 10,3 miljoen is sprake van hogere of nieuwe uitgaven. Dit betreft onder meer € 3,3 miljoen voor ruimen explosieven WOII, € 2,8 miljoen integratie uitkering Participatie (WSW deel), € 2,3 miljoen loon- en prijsbijstelling Wmo/beschermd wonen en € 0,6 miljoen compensatie uitvoeringskosten Omgevingswet.

Wij verwerken deze gevolgen in een raadsvoorstel en een begrotingswijziging die gelijktijdig met de Tussentijdse rapportage 2024 aan de raad wordt aangeboden. Hierdoor verlopen de gevolgen van de meircirculaire budgettaire neutraliteit. Dit is lijn met de opmerkingen van de accountant over begrotings(on)rechtmatigheid in zijn verslag bij de Jaarrekening 2023 en met de opmerkingen van de concerncontroller bij de jaarrekening over (meer) tussentijdse begrotingswijzigingen.

Anticiperend op de september- en decembercirculaire 2024 verwachten we nog een voordeel van ca. € 3 miljoen. Disclaimer hierbij is dat we de gevolgen van het Regeerakkoord van het nieuwe kabinet nog niet weten. Dit wordt mogelijk duidelijk bij de Miljoenennota 2025.

0.8 Overige baten en lasten

Pitch

Op dit taakveld is sprake van een nadeel ad circa € 1,8 miljoen. Dit bestaat uit een voordeel op een de stelpost overhead-bedrijfsvoering (€ 0,5 miljoen nadeel) en de stelpost energie (€ 0,8 miljoen voordeel) en een nadeel van € 2,2 miljoen op risico-uren.

Omschrijving	Lasten		Baten		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S	Saldo
Stelpost overhead bedrijfsvoering	-517	N			I	-517 N
Stelpost energie	840	V			S	840 V
Risico-uren	-2.176	N			I	-2.176 N
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000	54	V			I	54 V
Totaal	-1.799	N	0	0		-1.799 N

Detail

Stelpost overhead bedrijfsvoering (€ 517.000 N)

Dit betreft een stelpost binnen de bedrijfsvoering wegens overhead die niet doorbelast wordt. Deze stelpost is al een aantal jaren in de begroting opgenomen en zal ook in 2024 niet worden gerealiseerd. In 2024 zal een definitieve oplossing voor deze problematiek worden gezocht.

Stelpost energie (€ 840.000 V)

Op basis van voorlopige energieprijzen 2024 zijn de energiebudgetten gecompenseerd voor de sterk gestegen energieprijzen vanaf 2022. Deze compensatie is lager doordat de stijging van de energieprijzen op een lager niveau lijkt te stabiliseren. Ook is er compensatie aan Zwembad Sprenkelaar verstrekt. In totaliteit leidt dit tot een voordeel van € 840.000. In de MPB 2025-2028 worden de energiebudgetten op basis van de definitieve energieprijzen structureel gecompenseerd en vervalt de stelpost. Vooruitlopend hierop is in het Nieuw-voor-Oud traject rekening gehouden met een vrijval van € 500.000.

Risico-uren (€ 2.176.000 N)

Risico-uren hebben betrekking op salaris- en overheadkosten die niet op voorhand zijn gedekt in de begroting. Deze kosten moeten worden 'inverdiend'; wat wil zeggen dat deze kosten gedurende het jaar worden toegerekend aan taakvelden of daaraan gerelateerde projecten. Omdat deze (project)inzet en daarmee de dekking op voorhand niet bekend is, worden dit risico-uren genoemd.

Voor 2024 verwachten we een nadeel van € 2,2 miljoen op de risico-uren. Dit nadeel bestaat uit:

- een prijsverschil van circa € 600.000

Het prijsverschil wordt veroorzaakt door de hogere uurtarieven van externe medewerkers ten opzichte van het interne tarief als gevolg van de situatie op de arbeidsmarkt gecombineerd met het specifieke karakter van de benodigde expertise. Middels sturing op raamovereenkomsten en het in dienstnemen van medewerkers wanneer mogelijk wordt hierop bijgestuurd.

- meer uren verantwoord op werkzaamheden voor algemene dienst dan begroot voor circa € 1 miljoen

Het nadeel als gevolg van meer uren voor werkzaamheden voor algemene dienst komt o.a. door de omvang van het aantal projecten in de initiatieffase welke niet worden doorbelast. De sturing op risico-uren wordt verder verbeterd op zowel proces als prioritering.

- een nadeel als gevolg van de huidige systematiek voor projecten gericht op reguliere vervanging van de openbare ruimte (VAT-systematiek) € 600.000. Op dit moment wordt een vast percentage van de vervangingsinvesteringen ingezet voor dekking van de benodigde ureninzet. Onderzocht wordt of deze systematiek nog passend is en voldoende aansluit bij de huidige omstandigheden.

Op dit moment loopt er een project met als doelstelling de systematiek voor de doorbelasting van risico-uren te vereenvoudigen en de sturing te optimaliseren. Oplevering van het advies wordt verwacht in het najaar van 2024. De beoogde implementatiedatum is 1 januari 2025.

0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)

Pitch

Op het taakveld Vennootschapsbelasting worden momenteel geen afwijkingen boven de rapportagegrens van € 300.000 verwacht.

3.4 Economische promotie

Pitch

Er worden bij dit taakveld geen afwijkingen boven de rapportagegrens van € 300.000 verwacht.

0.10 Mutaties reserves

0.10 Mutaties reserves - Bestuur, inwoners en financiën

Pitch

Op dit taakveld worden momenteel geen afwijkingen boven de rapportagegrens van € 300.000 verwacht.

Investeringsen

Taakveld 0.3: Beheer overige gebouwen en gronden:

We verwachten we een onderschrijding van krediet verduurzaming gemeentelijk vastgoed 1.0 van 1,7 miljoen. Deze aanpassing is financieel neutraal omdat de dekking van dit krediet plaats vindt uit een bijbehorende taakstelling energiebesparing

Bedrijfsvoering

Prestaties

1. De dienstverlening en bedrijfsvoering van de gemeente is solide en betrouwbaar en we voldoen aan geldende wet- en regelgeving. Bedrijfsvoering ondersteunt effectief de realisatie van de doelen van de gemeente.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Behalen we onze doelen?			
		Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
Doel	Prestatie				
1.1 Onze organisatie is in control en handelt volgens de afgesproken kaders en normen.	1.1.1 De jaarstukken zijn voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring	✓	✓	✓	✗
	1.1.2 We nemen maatregelen ten behoeve van de bedrijfscontinuïteit	✓	✓	✓	✓
	1.1.3 College stelt rechtmatigheidsverantwoording op bij jaarstukken en zorgt via reguliere P&C-cyclus voor tussentijdse informatie	✓	✓	✓	✓
	1.1.4 We krijgen grip op onze inkoopprocessen	✓	✓	✓	✓
1.2 We voldoen aan de voorwaarden voor het minimale volwassenheidsniveau 3 (op een schaal van 5) voor de AVG en Wpg	1.2.1 We voldoen aan de normenkaders die de verschillende landelijke toezichthouders stellen aan de beveiliging en datakwaliteit van de basisregistratie en landelijke ICT-voorzieningen	✗	✓	✓	✗
	1.2.2 Uit te voeren activiteiten dragen bij aan groei in het privacy volwassenheidsniveau.	✓	✓	✓	✗
	1.2.3 We stellen een jaarplan informatiebeveiliging op en monitoren en verantwoorden de voortgang, zodat we onze beveiliging op het gewenste niveau krijgen en/of behouden	✓	✓	✓	✓

1.3 De interne dienstverlening aan de organisatie is op orde.	1.3.1 Het proces van te verstrekken subsidies is adequaat georganiseerd.	✓	✓	✗	✗
	1.3.2 We voeren regie over het inkoopproces.	✓	✓	✓	✗
	1.3.3 Onze huisvesting is toekomstbestendig.	✗	✓	✓	✗
	1.3.4 We faciliteren plaats onafhankelijk werken.	✓	✓	✓	✓
	1.3.5 We ontwerpen een applicatiestrategie	✓	✓	✓	✓
	1.3.6 We schrijven in begrijpelijke taal (Taal van de Stad)	✓	✓	✓	✓
1.4 Onze organisatie is toekomstbestendig en ondernemend.	1.4.1 We bevorderen ondernemerschap bij onze medewerkers.	✓	✓	✓	✓
	1.4.2 We realiseren een toekomstbestendig personeelsbestand.	✓	✓	✓	✓
	1.4.3 We gaan anders werken.	✓	✓	✓	✓
1.5 We voeren de I-visie uit	1.5.1 Wij gaan bij de uitvoering van de I-visie van plan naar realisatie.	✓	✓	✓	✓
	1.5.2 Technologie en data worden zodanig ingezet dat dit een maximale positieve opbrengst voor Apeldoorn en de gemeentelijke dienstverlening oplevert.	✓	✓	✓	✓

Toelichting

1.1.1 Risico's: De verantwoordingsgrens is op 1% van de gerealiseerde lasten gesteld. De onrechtmatigheden dit jaar zitten op die grens. Om te voorkomen dat we volgend jaar wel onder die grens zakken zal onder andere de financiële verordening worden aangepast.

1.2.1 Inhoud/ risico's: Uit het ENSIA-verantwoordingstraject over 2023 blijkt dat we voor wat betreft de procesmatige aanpak van de Basisregistratie Personen onder de norm scoren. De data voldoen inhoudelijk wel aan de gestelde normen. De uitgevoerde verbeteracties in 2023 resulteerden in een net voldoende resultaat bij Reisdocumenten. In 2024 werken we aan verdere verbeteringen om de risico's m.b.t. bedrijfscontinuïteit, screening/autorisatie en structurele controle op gebruik tot het gewenste niveau terug te brengen.

1.2.2 Risico's: : We hebben stappen gezet met het vaststellen van privacybeleid, het intensiveren van het uitvoeren van data protection impact assessments (DPIA's) en het werken aan bewustwording. Voorts moet het volwassenheidsniveau van de organisatie verder groeien.

1.3.1 Planning/risico's: De projectgroep Grip op Subsidie heeft een brede risico analyse uitgevoerd. Uit die analyse blijkt dat we op diverse vlakken het proces nog niet goed georganiseerd hebben. Deze risico's lossen we op in de tweede fase van het project wat direct na de zomer start. Dit gaat helpen met een duidelijk proces waarin taken en verantwoordelijkheden helder belegd zijn.

1.3.2 Risico's: We voeren op dit moment het project grip op inkoop uit. Hierin leveren we een nieuw werkproces op wat maakt dat de kans op onrechtmatigheid richting nul gaat. Omdat het project en de daarbij horende deliverables nog niet gereed zijn lopen we alsnog een risico op onrechtmatigheid.

1.3.3 Inhoud: Er is een probleem met de huisvesting vanwege groei van de organisatie met als gevolg dat het aantal werkplekken t.o.v. het aantal medewerkers niet meer in balans is en we niet voldoen aan de norm (0,65) die we daarvoor gesteld hebben. Er is inmiddels een 1e herontwerp gemaakt wat op dit moment wordt doorgerekend.

Risico's: De financiële doorrekening wordt gemaakt op basis van de huidige tekeningen en aannames. Daarbij wordt een vertaalslag gemaakt naar de te verwachten structurele last.

Budgetten

Paragraaf bedrijfsvoering

Blijven we binnen budget?

Bedragen x €1.000

Financieel overzicht		Begroting	Prognose	Verschil
Bedrijfsvoering	0.4 Overhead	76.820	76.203	617
Subtotaal		76.820	76.203	617
0.10 Mutaties reserves	Bedrijfsvoering	-690	-690	
Subtotaal		-690	-690	
Saldo		76.130	75.513	617

0.4 Overhead

Pitch

In de sfeer van de overheadkosten wordt een voordeel van per saldo € 617.000 verwacht. Dit is een optelsom van diverse mee-en tegenvallers. Meest opvallende voordelen doen zich voor bij het Loopbaancentrum, de uitgaven ten behoeve van BBL-ers, de vergoeding voor het woon-werkverkeer en bij de kapitaallasten bij INF. Verder valt op dat diverse tegenvallers worden veroorzaakt doordat leveranciers beduidend hogere prijsstijgingen in rekening brengen dan bij de indexatie is toegepast.

Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo		Bedragen x € 1.000)	
	Bedrag	V/N	Bedrag	V/N	I/S		V/N	
Kosten HRM	-175	N			I		-175	N
Loopbaancentrum	350	V			S		350	V
BBL-ers	300	V			I		300	V
Storting voorziening verlofsparen	-500	N			I		-500	N
Schoonmaak	-150	N			S		-150	N
Catering	-90	N			I		-90	N
Duurzaam vervoer	825	V			I		825	V
Samen055	150	V			I		150	V
Vergaderkosten	-135	N			I		-135	N
Licenties Microsoft	-175	N			S		-175	N
Beheer ICT-infrastructuur	-150	N			S		-150	N
Stelpost Technische infrastructuur	150	V			I		150	V
Kapitaallasten INF	420	V			I		420	V
Inkomsten Concernzaken						-125 N	S	-125 N
Overige verschillen onder de rapportagegrens van € 300.000	-78	N					I	-78 N
Totaal	742	V	-125	N			617	V

Detail

Kosten HRM (€ 175.000 N)

Deze overschrijding wordt met name veroorzaakt door extra inzet van de bedrijfsarts. Voorts is er sprake van extra kosten vanwege het project "Inhuur op orde".

Loopbaancentrum (€ 350.000 V)

Er is sprake van relatief weinig herplaatsingskandidaten waardoor er ook minder kosten worden gemaakt.

Kosten van BBL-er (€ 300.000 V)

Er wordt minder gebruik gemaakt van BBL-ers omdat er minder functies op dit schaalniveau beschikbaar zijn.

Storting voorziening verlofsparen (€ 500.000 N)

Met ingang van de CAO welke per 1 januari 2022 is ingegaan hebben de medewerkers van de gemeente Apeldoorn de mogelijkheid om verlof te sparen. Door middel van het instellen van een voorziening verlofsparen wordt jaarlijks een zo nauwkeurig mogelijke inschatting gemaakt van de (toekomstige) verplichting. De verwachte storting per eind 2024 bedraagt circa € 500.000. Hiermee is in de begroting geen rekening gehouden.

Schoonmaakkosten (€ 150.000 N)

Deze overschrijding wordt veroorzaakt door uitbreiding van het aantal schoon te maken locaties, wijzigingen in wet- en regelgeving en hogere prijsstijgingen dan bij de indexatie van de budgetten is toegepast.

Catering (€ 90.000 N)

Door het niet nakomen van contractuele verplichtingen hebben wij gedwongen afscheid moeten nemen van onze vorige leverancier voor warme en koude dranken en een kortlopend duurder contract moeten afsluiten met een nieuwe leverancier. Daarnaast is er met ingang van 1 januari 2024 een verbod op het gebruik van plastic bekertjes. Onderhoud machines en de logistiek rondom het gebruik van mokken wordt nu uitgevoerd door het koffiepoint waarbij met name gebruik wordt gemaakt van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Extra kosten bedragen ca € 170.000. Hier staat een schadevergoeding van de vorige leverancier tegenover van € 80.000, waardoor het uiteindelijke nadeel op € 90.000 wordt ingeschat.

Duurzaam vervoer (€ 825.000 V)

Dit betreft de vergoeding voor het woon-werkverkeer. Er wordt door de medewerkers beduidend minder gedeclareerd dan in de begroting is verondersteld.

Samen 055 (€ 150.000 V)

Deze meevaller wordt veroorzaakt door huuropbrengsten uit voorgaande jaren die alsnog in rekening zijn gebracht.

Vergaderkosten (€ 135.000 N)

Dit betreft het gebruik van externe locaties voor vergaderingen. Deze kosten worden centraal geboekt, terwijl de budgetten door de organisatie verspreid zitten.

Kosten Microsoft (€ 175.000 N)

Er dienen in de loop van het jaar extra Microsoft-licenties te worden aangeschaft. Dit leidt per saldo tot een overschrijding van het budget met € 175.000.

Kosten beheer ICT-infrastructuur (€ 150.000 N)

Deze overschrijding wordt veroorzaakt door hogere prijsstijgingen dan bij de indexatie van de budgetten is toegepast.

Stelpost Technische infrastructuur (€ 150.000 V)

Dit budget is bestemd voor de implementatie van additionele tooling ten bate van het security operations center (SOC). Dit SOC is waarschijnlijk pas in 2025 operationeel.

Kapitaallasten INF (€ 420.000 V)

Bij de boeking van de kapitaallasten is een langere afschrijvingstermijn gehanteerd dan bij de begroting het geval was.

Inkomsten Concernzaken (€ 125.000 N)

Er kunnen minder medewerkers van deze afdeling bij instanties buiten de gemeente Apeldoorn worden gedetacheerd dan in de begroting is verondersteld.

0.10 Mutaties reserves***0.10 Mutaties reserves - Bedrijfsvoering*****Pitch**

Op dit taakveld worden momenteel geen afwijkingen ten opzichte van de begroting verwacht.

Investeringsen

Er worden momenteel nog voorstellen ontwikkeld voor de besteding van het I-NUp-krediet 2023. Hierdoor is de besteding van dit krediet vertraagd. Daarnaast is er sprake van een verwachte overschrijding van het krediet voor de brandweerkazerne.

Strategische programma's

Programma 1 - Samenleving				
Strategische programma's	Behalen we onze doelen?			
	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
Veiligheid	✓	✓	✓	✓
<i>Toelichting</i>				

Programma 2 - Leefomgeving				
Strategische programma's	Behalen we onze doelen?			
	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
Energietransitie	✓	✓	✗	✓
<i>Toelichting</i>				
<p>De dagelijkse realiteit laat zien dat het beoogde tempo in de activiteiten vertraagt door o.a. wisseling in bezetting (vertrekkende/ uitvallende medewerkers), krapte op de arbeidsmarkt, vertraging in samenwerkingen (inwoners bepalen het tempo), het anticiperen op actuele ontwikkelingen als netcongestie en vertraagde wet- en regelgeving. Beschikbare capaciteit is een groot aandachtspunt bij zowel gemeente Apeldoorn als de samenwerkingspartners.</p> <p>De realisatie van een 32% reductie in energieverbruik in 2030 t.o.v 2014 loopt achter door groei van het aantal inwoners, woningen, bedrijven en voertuigen. Ook de opwek van duurzame energie vertraagt door het ontbreken van windturbines en de achterblijvende groei van de oppervlakte aan zonnevelden.</p> <p>Het nemen van het Definitief InvesteringsBesluit (DIB) voor Warmtenet Kerschoten wordt in maart 2025 voorzien door latere openstelling van benodigde ISDE++-subsidies en vanwege netcongestie ontstane onzekerheid over het tijdig krijgen van een elektra-aansluiting voor de te bouwen warmtecentrale.</p>				

Kanaalzone				
<i>Toelichting</i> De gebiedsontwikkeling Kanaalzone verloopt conform verwachting. De voorziene bouwhoogte(s) van appartementencomplexen in het gebied vormt in relatie tot participatie en zienswijzen een risico.				
Programma Binnenstad				
<i>Toelichting</i>				
Programma Veluwe				
<i>Toelichting</i> Voor alle opgaven binnen programma Veluwe is een stevige basis gelegd. Wel staat de planning op een aantal onderdelen onder druk omdat het lastig blijft om de bemensing van de verschillende projecten zowel in de eigen organisatie als bij samenwerkingspartners goed op orde te krijgen en te houden.				
Spoorzone				
<i>Toelichting</i> De planologische procedures worden per individueel project doorlopen. De reden hiervoor is dat laagbouw vermoedelijk minder zienswijzen zal (gaan) opleveren dan hoogbouw. Dit vergroot de voortgang en de kans op realisatie. Hiermee ligt een relatie tot de Woningbouwimpuls (WBI). Ten aanzien van milieueffecten is samenhang onderzocht. Voor het gebied Spoorzone Oost geldt samenhang in milieueffecten en hierdoor is een gezamenlijke MER noodzakelijk. Voor het gebied Spoorzone West is geen samenhang geconstateerd en voor dit gebied geldt de mogelijkheid voor individuele MER-beoordelingen. Voor het realiseren van een mobiliteits-hub wordt de parkeervoorziening (P+R gelegen aan de Laan van de Mensenrechten) verbeterd zodat deze als mobiliteit hub kan worden ingezet voor 70% van de parkeeropgave voor Veldhuis. Daarnaast loopt een onderzoek naar een passage (voetgangersbrug) over het spoor naar deze P+R parkeervoorziening.				

Kritische dossiers

Bedrijfsvoering				
Kritisch dossier	Behalen we onze doelen?			
	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
Organisatiecultuur				
<i>Toelichting</i>				
<i>Koppeling met de doelstelling / prestaties</i>				
Bedrijfscontinuïteit	✓	✓	✓	✓
<i>Toelichting</i>				
<i>Koppeling met de doelstelling / prestaties</i>				

Programma 1 - Samenleving				
Kritisch dossier	Behalen we onze doelen?			
	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
Stad van veiligheid/CDV	✓	✓	✓	✓
<i>Toelichting</i>				
<i>Koppeling met de doelstelling / prestaties</i>				
Sturing en beheersing Jeugd & WMO	✓	✗	✓	✗
<i>Toelichting</i>				
<p>Het risico doet zich voor dat in de aankomende jaren de (financiële) druk op de Jeugdzorg niet minder zal worden. Zo hebben we te maken met: ontwikkeling in intensiteit van geleverde Jeugdzorg, langere behandelduur, prijsstijgingen, aanhoudende wachtlijsten resulterend in inzet overbruggingszorg, etc. Dit met als gevolg dat het budget Jeugdzorg niet toereikend blijkt, wat haaks staat op de verplicht ingeboekte taakstelling vanuit de Hervormingsagenda. Zie voor verdere toelichting prestatie 5.1.1. Hervormingsagenda. In juli kon voor het eerst worden geconstateerd dat de verwachting is dat de kosten buiten de afgegeven bandbreedte zullen treden. Zie voor een nadere toelichting taakveld 6.72, programma Samenleving</p>				
<i>Koppeling met de doelstelling / prestaties</i>				

Programma 2 - Leefomgeving				
Kritisch dossier	Behalen we onze doelen?			
	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
Oude Dijk				
<i>Toelichting</i>				
<i>Koppeling met de doelstelling / prestaties</i>				
Implementatie omgevingswet	✓	✓	✓	✓
<i>Toelichting</i>				
<i>Koppeling met de doelstelling / prestaties</i>				
Prioritering projecten BSK	✓	✓	✓	✓
<i>Toelichting</i>				
Om beschikbare capaciteit efficiënt in te zetten wordt binnen het programma BSK geprioriteerd.				
<i>Koppeling met de doelstelling / prestaties</i>				

Woningbouw - mobiliteit BSK				
<i>Toelichting</i> Met de projectomgeving wordt rekening gehouden bij routes voor bouwverkeer en tijdelijke maatregelen.				
<i>Koppeling met de doelstelling / prestaties</i>				
Stedenbouwkundigplan BSK				
<i>Toelichting</i> Er wordt ontwikkeld vanuit een stedenbouwkundige hoofdopzet. Op projectniveau kunnen nuances worden aangebracht voor flexibiliteit om ontwikkelingen haalbaar te maken. In de binnenstad wordt gestuurd op samenhangende ontwikkelingen zodat een gezonde binnenstedelijke mix wordt gerealiseerd.				
<i>Koppeling met de doelstelling / prestaties</i>				
Lindhove				
<i>Toelichting</i> In juni 2023 heeft de raad de wensen en bedenkingen procedure doorlopen over de financieringsoplossing voor de vereniging van eigenaren van de Lindenhove om de verduurzamingsverbouwing af te ronden. De raad had geen wensen en bedenkingen. Tot op heden heeft de Lindenhove deze oplossing nog niet volledig kunnen uitvoeren. Het Nationaal Warmte Fonds (NWF) zal voor de verduurzamingsverbouwing een lening verstrekken, waarna een lening van de gemeente definitief afgeboekt zal worden. De lening van het NWF is nog niet verstrekt, naar verwachting zal dit in kwartaal 3 van 2024 gaan plaats vinden. Uiteraard houden wij contact met het NWF om de voortgang van het verstrekken van de lening te bewaken.				
<i>Koppeling met de doelstelling / prestaties</i>				

Programma 4 - Bestuur, inwoners en financiën				
Kritisch dossier	Behalen we onze doelen?			
	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
Brede Welvaart				
<i>Toelichting</i>				
<i>Koppeling met de doelstelling / prestaties</i>				
Regio Stedendriehoek - doorontwikkeling organisatie				
<i>Toelichting</i>				
<i>Koppeling met de doelstelling / prestaties</i>				

Kritische projecten

Bedrijfsvoering				
Project naam	Behalen we onze doelen?			
	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
Uitvoering directiebrief 2024				
<i>Toelichting</i> Zie verder paragraaf vijf van deze rapportage				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				
Doorontwikkeling Bedrijfsvoering				
<i>Toelichting</i>				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				

Huisvesting				
<i>Toelichting</i>				
De directie heeft een rondgang gemaakt langs alle gemeentelijke teams. Daar bleek een grote behoefte aan meer samenwerken (vergader- en ontmoetingsmogelijkheden). Dit wordt inmiddels met een externe partij inhoudelijk uitgewerkt, resulterend in een 1e functioneel ontwerp voor de zomer 2024. Dit ontwerp wordt doorgesproken met het leidinggevende kader en de OR. Ook zijn er dan per thema gewijs ateliersessies gehouden waarbij specifiek gekeken gaat worden naar die samenwerkoplossingen. We starten bij het stadhuis en gaan later in de tijd ook naar de beide werven en Samen055-locaties. De komende tijd krijgen we meer scherpte in de kosten en is er antwoord te geven op de vraag of de beschikbare financiële middelen toereikend zijn.				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				
Zie de prestatie bij 1.3.3				

Programma 1 - Samenleving				
Project naam	Behalen we onze doelen?			
	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
Ukraine				
<i>Toelichting</i>				
Voor een toelichting op de financiële afwijking verwijzen we naar de financiële paragraaf van programma 1 Samenleving.				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				

Omnizorg				
<p><i>Toelichting</i></p> <p>Financiën</p> <p>1. <i>Vorbereidingskosten:</i> Voor de verbouwopgave is € 300.000 voorbereidingskrediet beschikbaar. Zoals eerder gemeld worden meer kosten gemaakt dan voorzien, vanwege extra ureninzet door de projectleiding, architect en installatieadviseur. Ook de verwachte kosten van het in bouwteam uitwerken van het definitief ontwerp zijn hoger dan bij aanvang voorzien. De mate van overschrijding is in 2024 nagenoeg ongewijzigd gebleven. De hogere voorbereidingskosten worden betrokken bij het uitvoeringskrediet.</p> <p>2. <i>Uitvoeringskosten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tijdelijke huisvesting: hiervoor is € 1,2 miljoen opgenomen in de MPB 2023. Dit bedrag is opgenomen zonder grondige onderliggende raming. Het werkelijke bedrag hangt af van het hoe, wat en waar van de tijdelijke huisvesting. De afgelopen periode is duidelijk geworden dat de kosten veel hoger uitvallen dan de tot nu toe gereserveerde middelen. Dat betreft vooral de verwachte kosten voor de realisatie van de tijdelijke huisvesting, maar ook de voorbereidingskosten voor het uitvoeren van (haalbaarheids)onderzoeken, planuitwerking en participatie om te komen tot een locatiekeuze. Om die reden is in het Financieel Perspectief 2025-2028, onder onontkoombare ontwikkelingen, voorgesteld een PM post voor de verhoging op te nemen. • Verbouwingsopgave: in de MPB 2023 is dekking opgenomen voor de verbouwing o.b.v. het vastgestelde Voorlopig Ontwerp. Er is € 200.000 opgenomen voor de jaarlijkse kapitaallasten én een PM post i.v.m. de nadere planuitwerking die nog moest plaatsvinden. Het Definitief Ontwerp met kostenraming is nagenoeg afgerond door het bouwteam. De kosten zijn hoger dan begroot o.b.v. het Voorlopig Ontwerp. Om die reden is in het Financieel Perspectief 2025-2028 voorgesteld de jaarlijkse kapitaallasten te verhogen. Gezien de huidige projectfase is een PM post opgenomen. <p>Planning</p> <p>Tot voor kort liep het project conform planning. Echter deze staat momenteel onder druk. Voor de voortgang is besluitvorming over zowel de verbouwingsopgave als de tijdelijke huisvestingsopgave nodig. Echter bovengenoemde kostenoverschrijding maakt besluitvorming echter ingewikkeld. Recent is duidelijk geworden dat een locatiebesluit over de tijdelijke huisvesting niet conform planning haalbaar is. Hierdoor is vertraging onontkoombaar. De besluitvorming over de verbouwing is nog onzeker. De uitkomst daarvan kan ook leiden tot vertraging. Bij de tijdelijke huisvestingsopgave is de doorlooptijd van de nog te doorlopen procedures niet te verkorten. De doorlooptijd van de verbouwingsopgave is mogelijk wel (iets) terug te brengen. De tijdelijke huisvesting is het kritieke tijdspad en die huisvesting is randvoorwaardelijk om te kunnen verbouwen.</p> <p>Risico's</p> <p>Bovengenoemde kostenoverschrijdingen kunnen aanleiding zijn tot verder onderzoek t.a.v. de tijdelijke huisvesting en het heroverwegen van (beleids)keuzes met als gevolg hogere projectkosten en door de vertraging een groter risico op gebouwproblemen. Daarnaast kan de kostenoverschrijding leiden tot imagoschade. Het op tijd vinden van tijdelijke huisvesting blijft een substantieel risico. Dit risico is toegenomen door de onlangs ontstane vertraging. De nog te doorlopen procedures (o.a. aanbesteding, vergunning) hebben sowieso een lange doorlooptijd en kunnen zodanig verlopen dat de tijdelijk huisvesting niet op tijd gebruiksklaar is (o.a. risico op schorsing in bezwaarprocedure of tegenvallende inschrijvingen op aanbesteding).</p>				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				

Zwembad Apeldoorn Noord				
<p><i>Toelichting</i></p> <p>Tijdige aansluiting op het net van Liander en energielevering krijgt veel aandacht in verband met net-congestie. Gedegen afstemming vindt plaats over aansluiting op het warmtenet Kerschoten dat vooralsnog is voorzien medio 2027.</p>				
<p><i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i></p>				
Veldhuis onderwijs				
<p><i>Toelichting</i></p> <p>Voorzien is campusontwikkeling met in de omgeving ruimte voor onderwijsgerelateerde voorzieningen. Verkend wordt of de gemeente eigenaar wil worden van de onderwijshuisvesting.</p>				
<p><i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i></p>				
<p>De doelstelling is het realiseren van een onderwijscluster met onder meer herhuisvesting van het CVD in 2027.</p>				

Programma 2 - Leefomgeving				
Project naam	Behalen we onze doelen?			
	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
Parkeren Apeldoorn West	✓	✓	✓	✓
<i>Toelichting</i>				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				
Stikstof/NPLG				
<i>Toelichting</i>				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				
Ecofactorij II	✓	✗	✓	✓
<i>Toelichting</i>				
De bijstelling wordt in de TURAP Grondexploitaties verantwoord.				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				

Zuidrand				
<i>Toelichting</i>				
Op planning wordt afgeweken omdat er meer tijd wordt genomen voor het participatieproces. Dit betekent een uitloop die op dit moment nog niet kan worden gekwantificeerd.				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				
De inhoudelijke ontwikkeling t.a.v. het gebiedsprogramma verloopt conform de opdracht.				
WBI Veldhuis				
<i>Toelichting</i>				
Wijkt af op inhoud omdat is besloten de supermarkten niet te verplaatsen. Het project Molenstraat Centrum loopt voorspoedig.				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				
WBI Kayersmolen Noord				
<i>Toelichting</i>				
Voor de verbouwing van de voormalige technische school naar woningen is een WABO vergunning verleend en de verbouw loopt. Hiermee is voldaan aan een WBI-subsidievoorwaarden zijnde; start bouw binnen 3 jaar na toekenning subsidie.				
Algemeen. De ontwikkelaars werken aan ontwerpen van de gebouwen, woningen en het inrichtingsplan openbare ruimte. Onzekerheid schuilt in tijdige aansluitingen op het net van Liander en de levering van energie.				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				

Hertzberger Parc				
<i>Toelichting</i> Door het faillissement van de eigenaar is de noodzaak tot heroriëntatie op het project ontstaan en er wordt gekeken hoe invulling wordt gegeven aan de vervolgstappen.				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				
Oranjerie				
<i>Toelichting</i> Op 4 juli jl. heeft de raad een positief besluit genomen.				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i> Doelstelling is een levendig stadshart creëren door vermindering winkelmeters en toevoegen van wonen, een park, kantoren, een hotel en andere centrumvoorzieningen.				
Griftpark/Parkstad (Binnenstad)				
<i>Toelichting</i> Het plan wordt overwegend positief ontvangen door de raad waarbij het pand aan de marktstraat 12 en de verkeersafsluitingen onderwerp van gesprek zijn. De raad besluit kort na de deadline van deze Turap.				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i> Doelstelling: vergroenen binnenstad.				

Cascade				
<i>Toelichting</i> Op 4 juli jl. heeft de raad een positief besluit genomen.				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				
Molenstraat centrum				
<i>Toelichting</i> Start bouw staat gepland in Q1 2025. Gestreefd wordt naar start bouw eind Q4 2024.				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				
Caterplein				
<i>Toelichting</i> Het project betreft vergroening van de aanloopstraten naar het Caterplein en is in uitvoering.				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				
Onderdeel van de verbetering van de verblijfskwaliteit van de pleinen in de BSK.				

Grote Markthof				
<i>Toelichting</i> Wijkt af omdat in het ontwerp nu twee bestaande gebouwen worden gesloopt. Hierdoor ontstaat wel (meer) een echt stadspark. Deze afwijking laat ook een afwijking op financieel gebied zien.				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i> Het realiseren van een parkverbinding tussen de Hoofdstraat en de Marktstraat.				
KPNhof/Marktwand				
<i>Toelichting</i> De financiën zijn onzeker omdat de panden aan de marktwand nog verworven moeten worden.				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i> Doel is het bereiken van levendigheid in de stad. Het hof (KPN-hof) moet geactiveerd worden d.m.v. toevoeging levendige functies.				
Griftgarage (HUB uit WBI Kanaalzone)				
<i>Toelichting</i> Dit project bevindt zich in de beginfase, waarvoor recent een voorbereidingskrediet beschikbaar is gesteld.				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i> Realiseren mobiliteits-hub.				

WBI Kanaalzone Noord (aanstaand)				
<i>Toelichting</i> De WBI-subsidie is toegekend en de cofinanciering is geaccordeerd.				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				

Programma 4 - Bestuur, inwoners en financiën				
Project naam	Behalen we onze doelen?			
	Inhoud	Financiën	Planning	Risico's
Investeringsagenda I-visie/ verkenning CIIO	✓	✓	✓	✓
<i>Toelichting</i>				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				
NvO/Financieel perspectief	✓	✓	✓	✓
<i>Toelichting</i>				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				
SDA	✓	✓	✗	✓
<i>Toelichting</i> Lichte achterstand op de planning. De SDA wordt in concept opgeleverd in juli in plaats van juni. De definitieve SDA wordt verwacht in november.				
<i>Koppeling met doelstelling / prestatie</i>				

Opvolging aandachtspunten Directiebrief

De directie heeft geconstateerd dat de bedrijfsvoering op onderdelen onvoldoende functioneert. In de directiebrief staan een aantal opdrachten die met prioriteit dit jaar tot gewenste verbeteringen moeten leiden. De opdrachten hebben betrekking op de financiële rapportages, doelmatige en rechtmatige inkoop, sturing op personeel en DPIA's.

Financiële rapportages

Één van de vier onderwerpen gaat over het verbeteren van de kwaliteit van de financiële rapportages. Zonder een goede financiële rapportage is er onvoldoende zicht op de begroting en realisatie voor exploitatie, investeringen en projecten. Twee van de andere onderwerpen van de directiebrief hangen sterk samen met de kwaliteit van de financiële rapportages: sturing op personeel en doelmatige en rechtmatige inkoop. De financiële rapportages bestaan immers voor het grootste deel uit personeelskosten en out of pocketkosten. Doordat op deze beide onderwerpen een opdracht in de directiebrief is geformuleerd is de verwachting aanwezig dat de data waarmee financiële rapportages worden opgesteld zal verbeteren.

Om deze opdracht verder te brengen is een aantal initiatieven geformuleerd die door een klein team worden opgepakt en uitgewerkt: kortcyclisch en met financials die dicht bij de business opereren en de huidige beperkingen dus goed kennen. Er is inmiddels een nieuwe rapportage Investeringen opgeleverd en er is een voorstel uitgebracht over de verwerking van DVO's. Met dit laatste wordt beter inzicht gegeven in de vrij besteedbare ruimte.

Inkoop doelmatig en rechtmatig

Doel van dit verbeterinitiatief is om te komen tot een goed proces voor het gehele inkooptraject (inkoop, verplichtingen, facturaties, contractmanagement).

Afhankelijk van enkele securitytests verloopt de implementatie van het contractmanagementsysteem voorsnog volgens planning.

Voor de handling van grote raamcontracten is een centrale inhuurdesk ingericht binnen team inkoop.

We testen de komende weken het proces en optimaliseren waarna we de taken van de inhuurdesk verder gaan uitbreiden en centraliseren.

Komende maand(en) volgt in overleg met P&O een analyse van gelijkvormige functies en een organisatievoorstel hoe meer centraal grip te krijgen op het contractbeheer & contractmanagement van grote risicovolle contracten.

Sturing op personeel

Dit onderwerp betreft zowel formatiesturing als sturing op de loonsom.

Op dit moment wordt in kaart gebracht welke gegevens de verschillende rapporten moeten bevatten en hoe, zowel in proces als in de verschillende systemen, geborgd kan worden dat de formatie 1-op-1 loopt met het loonsombudget, en bezetting met de realisatie van de loonkosten. Hierbij wordt ook direct de link gelegd met de praktijk door te kijken naar een afdeling die veel incidentele budgetten kent. Doel is om deze informatiebronnen op een inzichtelijke wijze weer te geven in een dashboard. Het projectplan zal, gezien de complexiteit van de materie, in stappen worden opgepakt.

Data Protection Impact Assessments (DPIA's)

De gemeente heeft veel informatie en moet hier op een juiste wijze mee omgaan. Dit wil zeggen; conform de kaders die de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) ons stelt. In 2024 wordt de 'fundering' gelegd die medewerkers en het management concrete handvaten biedt om beter invulling te geven aan de verplichtingen vanuit AVG en Wet politiegegevens (Wpg).

Hiertoe is een projectleider aangesteld. Een DPIA systematiek is inmiddels in gebruik genomen -en goed ontvangen- en zijn er 3 DPIA awareness sessies gehouden met in totaal 128 deelnemers. We hebben 32 DPIA's in scope, waarvan er 6 reeds zijn afgerond. 19 DPIA's zijn onderhanden / liggen ter advisering voor bij de FG.

De toegenomen awareness leidt tot een toename in het aantal verzoeken voor ondersteuning door het Privacy team.

Interne Beheersing

Bevindingen

In de Q2 rapportage wordt verantwoording afgelegd over doelen, prestaties en budgetten zoals vastgelegd in de verschillende programma's uit de MPB 2024. De paragraaf interne beheersing beoogt - conform de doelstelling uit de kadernota interne beheersing en rechtmatigheid uit 2023 - een doorontwikkeling van governance ('hoe bereikt de organisatie haar doelen') vast te stellen, risico's ('identificeren, beoordelen en beheersen') te managen, en compliacance ('voldoen aan wet- en regelgeving') aan te tonen (via bijv. auditing). Daarmee is deze paragraaf een aanvulling op die verantwoording over doelen, prestaties en budgetten. Dat is nu nog geen uitgelijnd geheel.

Verbijzonderde interne controle

In de jaarrekening 2023 is een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. Dit in de vorm van een verklaring en een nadere toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering. Het opstellen van de jaarrekening is de belangrijkste activiteit in de Q1-periode. De uitvoering van het werkplan 2024 van de vakgroep verbijzonderde interne controle start feitelijk pas mei (Q2). Daarom zijn er nu vrijwel geen actuele bevindingen.

In het boekjaar 2023 zijn onrechtmatigheden opgetekend betreffende (o.a.) aanbestedingen. De onrechtmatige bestedingen bedroegen € 8 miljoen. Bevindingen hadden betrekking op de procedure, contractwaarde, looptijd en/of feitelijke spend (bestedingen) van contracten. Deze bevindingen lopen mogelijk door in 2024. Daarom is het zaak dit te monitoren zodat actie wordt ondernomen. De VIC bespreekt de bevindingen actief met de inkoopadviseurs.

De onrechtmatige bevindingen zijn daarom t/m Q2 'doorgetrokken' naar 2024. Met als resultaat dat er nu voor € 1,7 miljoen aan onrechtmatige bestedingen is. Daarvan is eerder beoordeeld € 450.000 aan bestedingen 'gefixeerd' is en waarschijnlijk niet verder oploopt omdat geen kosten meer zijn geboekt of bijvoorbeeld het contract is beëindigd/vernieuwd. Voor het beëindigen/wijzigen van de overige bestedingen is actie van de vakafdeling nodig in samenwerking met de inkoopadviseurs. Het beëindigen/vernieuwen/wijzigen van contracten kost tijd en betekent dat kosten (in dit geval onrechtmatige bestedingen) oplopen. Voor bijvoorbeeld woningaanpassingen is onderkend dat een nieuwe aanbesteding nodig is, die naar verwachting eind 2024 gereed is. Tot die tijd zijn deze bestedingen - noodzakelijk geachte woningaanpassingen - onrechtmatig en kunnen mogelijk oplopen naar een bedrag tussen de € 400.000 en € 500.000. Dit is onderdeel van genoemde € 1,7 miljoen. Deze info is niet gewijzigd t.o.v. Q1.

Voor wat betreft nieuwe aanbestedingen 2024 zijn de werkzaamheden vanuit de VIC gestart na afronding van de accountantscontrole. Het is nog te vroeg voor concrete bevindingen. Indien nodig volgt een separate mededeling buiten de reguliere p&c-cyclus om.

De overige tot dusver verrichte en onderhanden werkzaamheden laten zich als volgt samenvatten:

1. Lasten Memorialen

Het VIC-plan Memorialen 2024 is in concept gereed. De lijncontrole is onderhanden, en deels uitgevoerd. Afronding van de lijncontrole en het VIC-plan vinden in juli plaats.

Het zwaartepunt van de werkzaamheden VIC-memorialen ligt bij de risico-analyse op basis waarvan een selectie van te toetsen memorialen wordt bepaald. De risico-analyse betreft het 'afpellen' van de geboekte memorialen op risicovolle niet-routinematige boekingen. De risico-analyse over het eerste half jaar van 2024 wordt in juli afgerond. Bij de analyse worden ook twee aanvullende criteria betrokken met het oog op de toetsing in kader van M&O-beleid.

2. Lasten Participatiewet

Het VIC-plan PW 2024 is concept gereed (scoping en actualisatie normenkader relevante regelgeving). Het procesgesprek en VIC-plan wordt in juli afgerond.

Er wordt in kader van de VIC-Participatiewet geen lijncontrole gedaan. De Participatiewet is voor de Gemeenten Apeldoorn, Brummen en Epe getoetst voor de maanden januari tot en met april, waarvan de rapportage per gemeente is voorgelegd aan de vakafdeling. De reactie van de vakafdeling op de controlebevindingen, indien van toepassing, is ontvangen. De toetsing van de maand mei voor genoemde gemeenten is onderhanden.

3. Balans Grondexploitatie

Het procesgesprek VIC-grondexploitatie is gepland in juli. In voorbereiding hierop is de scoping reeds uitgevoerd. Daarnaast is informatie opgevraagd inzake de financiële omvang 2024 van het faciliterend grondbeleid om te bepalen of dit proces voor 2024 wel/niet een materiële omvang heeft. De daadwerkelijke toetsing grondaan- en verkopen over het eerste half jaar staat regulier gepland voor de zomerperiode. De selectie van de te toetsen dossiers is gemaakt en de onderliggende stukken zijn opgevraagd en ontvangen.

4. Balans Eigen vermogen

Deze werkzaamheden vinden vooral plaats bij de jaarrekening en in de periode bij de derde kwartaalafsluiting. Onderdeel hiervan is de check op de besluitvorming van mutaties in de reserves.

5. Ontvangen subsidies (onderdeel SiSa)

In het kader van de voorbereiding op SiSa 2024 is een notitie met een verbeter- en ontwikkelplan opgesteld gebaseerd op leerpunten 2023. Deze ligt momenteel ter afstemming voor binnen de afdeling Financiën en Control. Daarnaast heeft de inventarisatie plaatsgevonden van de actuele SiSa-regelingen 2024 inclusief de ambtelijke aanspreekpunten hiervoor.

6. Lasten Lonen en salarissen

Lijncontrole en controle op salarismutaties over de eerste 4 maanden zijn afgerond. Hieruit zijn geen bevindingen gekomen. Het procesgesprek volgt na de zomervakantie. Dit heeft geen gevolgen voor de uitvoering van de planning met betrekking tot de controles.

7. Lasten Huren en pachten

Deze controles starten volgens planning in Q3.

Dit 'inkijkje' in werkzaamheden is niet volledig. We werken toe naar een duidelijker planning en verantwoording zodat ook de leercyclus verbetert.

Informatiebeheer en informatievoorziening

Conform de verordening informatiebeheer wordt eens in de twee jaar verslag uitgebracht aan het college over het beheer van de archiefbewaarplaats en over het toezicht op de informatiehuishouding van de gemeente Apeldoorn. Het jaarverslag 2020-2021 werd in 2022 uitgebracht. Naar verwachting volgt een nieuw jaarverslag in 2024.

De Wet open overheid (Woo) kent een aantal verplichtingen:

- Actieve openbaarmakingsplicht: de overheid moet sommige informatie uit zichzelf openbaar maken;
- Openbaarmakingsplicht op verzoek: de overheid maakt informatie openbaar als iemand erom vraagt;
- Informatiehuishoudingsplicht: overheidsinformatie moet goed te vinden zijn.

In 2023 is een plan opgesteld voor actieve openbaarmaking met diverse (in totaal 10) mijlpalen. De realisatie loopt in de pas met deze planning (mijlpalen). 7 van de 10 mijlpalen zijn bereikt.

In 2023 is het proces passieve openbaarmaking (openbaarmaking op verzoek) ingericht. In de kern is dat grotendeels gelijk aan de vroegere Wet openbaarheid van bestuur. De verdere voortgang zal ook hier gemonitord worden.

De Archiefwet en de Wet open overheid (Woo) stellen beiden dat de overheidsinformatie in goede, geordende en toegankelijke staat moet verkeren. Daarover zijn de volgende prestatieafspraken gemaakt:

1. Per proces is er een informatiebeheerplan waarin we aan de hand van de in het plan aangegeven normen onze verbetermaatregelen vastleggen en monitoren. De focus ligt op 12 kritieke processen en processen m.b.t. de Wet open overheid;
2. Er is geïnventariseerd welke beheershandelingen in het informatiebeheer verbetering behoeven;
3. Bekend is wat de ontwikkelbehoefte is van medewerkers om de digitale vaardigheid te vergroten;
4. de verbetermaatregelen zijn uitgevoerd, waaronder het inhalen van achterstand in de archivering.

Bij de implementatie van de Woo wordt in 2024 verder gewerkt aan realisatie van deze prestaties. De bevindingen zijn:

- er wordt nog niet gewerkt met informatiebeheerplannen;
- de inventarisatie van verbetering binnen werkprocessen loopt;
- voor de ontwikkelbehoefte en ondersteuning, wordt een ondersteuningseenheid ingericht;
- het wegwerken van achterstanden in de digitale archivering vindt nog niet overal plaats.

De risico's van onvoldoende informatiebeheer blijven aanwezig, zolang er verbetermaatregelen nog niet volledig zijn doorgevoerd:

- verminderde betrouwbaarheid van informatie met kans op niet juiste beslissingen;
- de rechtspositie van gemeente, inwoners en bedrijven kan moeilijk worden geduid, omdat informatie niet goed toegankelijk en niet voor alle belanghebbenden direct beschikbaar is;
- datalekken als gevolg van onvoldoende informatiebeheer zijn mogelijk;
- de bedrijfsvoering frustreert door inefficiënt zoekwerk.

Begrotingsrechtmatigheid

Met betrekking tot de begrotingsrechtmatigheid spelen specifiek twee aandachtspunten: de aanpassing van de financiële verordening en een reflectie op de methodiek van begrotingswijzigingen. Deze lichten we hieronder toe. Deze aandachtspunten zijn mede opvolging van het advies van de accountant in het accountantsverslag bij de jaarrekening 2023.

Financiële verordening

De gemeente Apeldoorn heeft in voorbereiding op de rechtmatigheidsverantwoording relatief vroeg in 2023 de financiële verordening hierop aangepast. Als gevolg hiervan zijn de nadere specificeringen van de commissie BBV per november 2023 niet (expliciet) meegenomen in de verordening. Dit betreft specifiek de begrippen tijdig informeren en welke begrotingsonrechtmatigheden toch acceptabel zijn.

De financiële verordening zal hierop in 2024 worden aangepast. Wij zullen dit doen, zodra de BBV en de notitie rechtmatigheidsverantwoording van de Commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (Bado) definitief zijn aangepast. Wij verwachten de verordening in november / december aan de Raad voor te kunnen leggen.

Methodiek van begrotingswijzigingen

Gemeente Apeldoorn heeft ervoor gekozen om in beginsel het aantal begrotingswijzigingen te beperken, om op deze manier een zo goed mogelijk beeld te krijgen van afwijkingen ten opzichte van de primaire begroting.

De jaarrekening 2023 laat echter net als voorgaande jaren een groot positief saldo zien. Dit wordt veroorzaakt door met name incidentele gelden, waarbij moet worden gedacht aan de Algemene Uitkering en de vergoeding voor de opvang van ontheemde Oekraïners. Deze bedragen worden via het jaarrekeningresultaat toegevoegd aan de algemene reserve. Wij zijn voornemens om met ingang van 2024 deze ontvangen bedragen via tussentijdse begrotingswijzigingen, voor zover daar nog geen besteding voor is, toe te voegen aan de algemene reserve. Op deze manier voorkomen we dat deze grote, en soms laat in het jaar ontvangen, bedragen onevenredig het jaarrekeningresultaat bepalen.

Informatiebeveiliging

Alle rapporten en documenten in het kader van het verticale ENSIA-verantwoordingstraject zijn aangeboden aan de landelijke toezichthouders. Daarmee heeft de gemeente Apeldoorn voldaan aan de verplichting om uiterlijk 30 april de documenten over het jaar 2023 aan te leveren. Het betreft de verantwoording over de beveiliging en datakwaliteit van:

- De Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)
- De Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)
- De Basisregistratie Ondergrond (BRO)
- De Basisregistratie Personen (BRP)
- Reisdocumenten
- De zes DigiD-aansluitingen die in gebruik zijn
- Het gebruik van Suwinet (een IT-voorziening waarmee het UWV, de SVB en gemeenten op een veilige en snelle manier gegevens met elkaar kunnen delen en van elkaar kunnen inzien).

Een totaal beeld van de uitkomsten van het ENSIA-verantwoordingstraject over 2023 is opgenomen in het 'Jaarverslag Informatiebeveiliging 2023'. Dit jaarverslag is vastgesteld in het college(26 maart 2024) en is aangeboden aan en besproken in een PMA met de gemeenteraad. Dit jaarverslag heeft de status 'niet openbaar'.

Uit het ENSIA-traject over 2023 zijn een aantal bevindingen gekomen waarmee we aan de slag gaan. Verder is een jaarplan informatiebeveiliging vastgesteld door het college (26 maart 2024). Deze heeft de status niet-openbaar. De vijf speerpunten dit jaar zijn de vijf modules die de VNG/Informatiebeveiligingsdienst aanreikt om de digitale weerbaarheid van een gemeente te verhogen.

Het team van security officers is sinds augustus 2024 uitgebreid en nu compleet (5 fte). In de praktijk zien we dat de afdelingen veel beter ondersteund worden bij vraagstukken die beveiliging raken en dat we voor wat betreft bewustwording rond veilig werken nu toegroeien richting een meer volwassen jaarlijkse awarenesscampagne. Ook ontstaat er nu meer ruimte voor het opstellen van nog ontbrekende kaders.

We constateren dat jaarlijks de omvang van de verplichte controles en verantwoordingstrajecten toeneemt waar gemeenten mee te maken hebben, ook voor wat betreft beveiliging gerelateerde trajecten. Een substantieel deel van de capaciteit van het security team, maar ook van de betrokken medewerkers uit de organisatie is nodig om aan deze verplichte trajecten te kunnen voldoen. Dit is een zorgpunt, dat vanuit de Concern Information Security Officer (CISO) zowel binnen de organisatie gedeeld is, als ook extern gedeeld is met de VNG en BZK.

Privacy/gegevensbescherming

Inmiddels zijn voor de rol Privacy Officer en projectleider DPIA's externen ingeschakeld. Voor de DPIA's zijn de procedure en bijbehorende formats vastgesteld. Daarnaast zijn een aantal DPIA's al opgestart, heeft de FG DPIA's voorgelegd gekregen om te beoordelen en zijn diverse DPIA's ingepland. Op het gebied DPIA's is dan ook een zichtbare vooruitgang. Ook de Privacy Officers zijn zichtbaar bezig. De afgelopen periode is vooral veel tijd besteed aan het afhandelen van inzageverzoeken, dit heeft veel tijd gekost. Wat duidelijk maakt dat hierin een ander proces gevonden moet worden, waarbij de privacy officers meer in een adviserende functie komen in plaats van een uitvoerende. Ook zijn door de privacy officers twee workshops gegeven over het uitvoeren van DPIA's. Een derde workshop is gepland.

Een aandachtspunt is de voortgang in het dossier Wpg. Naar aanleiding van de tegenvallende resultaten op de heraudit is een gesprek geweest met de Autoriteit Persoonsgegevens, waarin zij uitgesproken hebben dat zij verbetering verwachten te zien in de eerstvolgende audit. Dit is een dossier waarin nog veel verbeteracties uitgevoerd moeten worden, waarbij de ondersteuning vanuit privacy belangrijk is. Op dit moment kan deze niet geleverd worden en is besloten om extern een expert op het gebied van de Wpg in te huren. Een stuurgroep en werkgroep worden opgezet. De FG gaat toezicht houden op de voortgang van verbeteracties via de stuurgroep. In het derde kwartaal moeten hier zichtbare verbeteringen zijn.

Concerncontrol

In de Q2-periode is het onderzoek naar samenwerking op het gebied van Zorg & Veiligheid afgerond en door het college vastgesteld. Dit is een zogeheten 213a onderzoek (verordening doelmatigheid en doeltreffendheid). De raad is geïnformeerd via een raadsbrief waarin een reactie is gegeven op de aanbevelingen.

Opvolging en aanbevelingen

Aanbevelingen accountant (PwC) gericht op jaarrekening

Nb. aanbevelingen uit het accountantsverslag over de jaarrekening 2023 zijn nog niet in onderstaand overzicht verwerkt en worden met het eerstvolgende rapportagemoment opgenomen en geïntegreerd.

Nummer	Actiepunt	Borging	Toelichting status	Proceseigenaar
1	Frauderisico-analyse: Breng verdere verdieping in de fraudeanalyse aan. Het is belangrijk dit te vertalen in een toets	Q4 2024	In 2023 is de nota interne beheersing is afgerond. De mogelijke risico's en de te treffen maatregelen worden in 2024 geactualiseerd.	Afdelingshoofd Concernzaken
2	VIC: voldoende meekrijgen 1e en 2e lijn	geborgd	De opzet van de verschillend controlelijnen binnen het 'drielijnenmodel' is een continue proces. Vandaar dat wij dat verder niet meer als een specifiek aandachtspunt blijven monitoren	Afdelingshoofd Concernzaken
3	VIC: kwetsbaar qua capaciteit	geborgd	Om de kwetsbaarheid van de derde lijn op de lange termijn te verminderen hebben we in 2023 een nieuwe medewerker in dienst genomen en zullen we ook in 2024 de formatie verder kwalitatief versterken. Tegelijkertijd maken we tijdelijk gebruik van externe ondersteuning om de derde lijn te versterken.	Afdelingshoofd Concernzaken
4	Inkomende subsidies: Er is geen centraal inzicht op de volledige verantwoording en de juiste afgrenzing van de ontvangen subsidies	Q4 2024	Met de strategisch subsidieadviseurs is in 2023 gewerkt aan het centraliseren van informatie. Een proceskaart is daarvoor opgesteld. Dit is vertaald in een concrete opdracht waarin een concrete werkproces en toepassing (d.w.z. een applicatie voor een subsidievolgsysteem) wordt uitgewerkt en geïmplementeerd.	Afdelingshoofd Concernzaken

Nummer	Actiepunt	Borging	Toelichting status	Proceseigenaar
5	Inkopen en betalingen: De organisatie heeft nog niet alle verplichtingen vastgelegd in de verplichtingenadministratie. Verplichtingenadministratie dient verder te worden geoptimaliseerd	Q4 2024	Voor alle privaatrechtelijke overeenkomsten die een hogere waarde dan € 10.000 vertegenwoordigen of betrekking hebben op inhuur geldt de beleidsregel dat het contract geregistreerd dient te worden en op basis daarvan een verplichting wordt aangemaakt en het nummer gecommuniceerd wordt met de leveranciers. Naast de hard control vergt dit een versteviging van contractmanagement, het inrichten van een centraal inkooppunt (grip op inkoop, focuspunt directiebrief 2024) en een versteviging van de controlrol in het aanspreken op de non-conformiteit aan de beleidsregel (doorontwikkeling organisatie F&C). Verbeterpunt blijft daarmee dit jaar nog actueel.	Afdelingshoofd Financiën en Control
6	Aanbestedingen: De rechtmatigheid van aanbestedingen in de eerste lijn is nog onvoldoende gewaarborgd.	Q4 2024	In 2023 is het project Grip op Inkoop gestart. Eind 2024 moet dit zijn geïmplementeerd en gerealiseerd. Momenteel wordt 1 systeem ingericht waarin contracten zijn opgenomen. Dat leidt tot 1 centraal contractregister. Verder is decentraal inkopen nu de norm, dit wordt centraal inkopen en decentraal afroepen. Dit moet er voor zorgen dat de beheersmaatregel om contracten 1-op-1 te koppelen aan verplichtingen makkelijker te handhaven wordt.	Afdelingshoofd Interne dienstverlening
7	Het grondbeleid van Apeldoorn : Zorg voor goede haalbaarheids-analyses en maak de verantwoordelijkheden duidelijk. Maak een adequate maatschappelijke kosten en batenanalyse, omdat maatschappelijke exploitaties nieuw zijn bij Apeldoorn.	Geborgd	De Nota kostenverhaal is op 11 juni 2024 in het college vastgesteld	Afdelingshoofd Vastgoed en Grond

Nummer	Actiepunt	Borging	Toelichting status	Proceseigenaar
8	IT: Er is geen sprake van een derdenverklaring in relatie tot uitbestede IT processen van TotalLink en ZorgNed	Zorgned geborgd Q4 2024 m.b.t. Totallink	In 2023 heeft de directie van ZorgNed gemeld dat de maatregelen die conform de normen binnen het managementsysteem zijn geïmplementeerd. In juli 2023 is dit bevestigd middels een continuering van de certificering op basis van de resultaten van de 2e controle audit eind mei 2023. Dat onderdeel is daarmee geborgd. De situatie voor Totallink is onveranderd.	Afdelingshoofd Informatie
9	IT: Bevinding Geen periodieke controles op toegekende autorisaties en handelingen door accounts met uitgebreide rechten Omschrijving bevinding Afwezigheid van (aantoonbare) periodieke controles van juistheid van accounts, autorisaties en transacties geldt als algemeen aandachtspunt voor alle applicaties binnen de reikwijdte van onze controle. Logging van mutaties door accounts met uitgebreide rechten in Coda en de onderliggende database is wel (deels) aanwezig, echter wordt niet structureel gecontroleerd op kritische handelingen door accounts met uitgebreide rechten.	Q2 1025	Er lopen diverse trajecten om het tijdig toekennen en intrekken van toegangsrechten van medewerkers te verbeteren.	Afdelingshoofd Informatie
10	Subsidies (verstrekt): Controles bij verstrekte subsidies in 1e lijn vinden onvoldoende zichtbaar plaats	Q4 2024	Het subsidieproces wordt herzien (verstrekte subsidies). De projectopdracht daarvoor is vastgesteld en de uitvoering van het projectplan is gestart. De interne controle (VIC) is aangehaakt om ook interne controle en het treffen van beheersmaatregelen te borgen.	Afdelingshoofd Interne dienstverlening

Nummer	Actiepunt	Borging	Toelichting status	Proceseigenaar
11	Rechtmatigheids-verantwoording: Neem de raad en het college goed mee. Stel een integrale totaalrapportage op en rapporteer cyclisch over de uitvoering van de interne controles.	geborgd	In de jaarstukken 2023 is deze rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. In 2023 is gestart met rapporteren via tussentijdse rapportages. Dat is inmiddels onderdeel van de paragraaf interne beheersing in de TURAPS.	Afdelingshoofd Concernzaken
12	Voorspellend vermogen: Kijk kritisch naar het voorspellend vermogen, gezien de ontwikkelingen en grote opgaven	N.n.t.b.	Inmiddels is een Plan van aanpak opgesteld ter versterking van de financiële functie en in juni aan de raad toegelicht. De besluitvorming hierover zal via MPB 2025.	Afdelingshoofd F&C
13	Actualiseer kadernota Verbonden Partijen (2015)	Q4 2024	De planning is om een geactualiseerde kadernota verbonden partijen einde van het jaar 2024 in het college besproken te hebben.	Afdelingshoofd Financiën en Control
14	Rechtmatigheidsverantwoording: Regels voor begrotingsonrechtmatigheid dienen juist in de financiële verordening te worden vastgelegd. Maak vanuit de afdeling F&C nadrukkelijker werk van de interne controle op budgetafwijkingen in het kader van begrotings (on)rechtmatigheid, rapporteer hierover in Turap en jaarrekening en voer waar nodig begrotingswijzigingen door	okt-24	De financiële verordening 2023 is begin 2023 vastgesteld. Hierin wordt ingegaan hoe Apeldoorn omgaat met het begrip begrotingsrechtmatigheid. PwC heeft hier opmerkingen over geplaatst. I.o.m. concern controller is besloten de financiële verordening in 2024 opnieuw te actualiseren en hierbij de opmerkingen van PwC in mee te nemen. T.a.v. de TURAP is het sturen op afwijkingen reeds standaard proces.	Afdelingshoofd F&C

Nummer	Actiepunt	Borging	Toelichting status	Proceseigenaar
15	Prestatielevering Zorg: Verbeteren vastlegging klachtregistraties en voeren van accountmanagersgesprekken voor aanbieders < € 1,0 mln	geborgd	Er is binnen de applicatie Zorgned een klachtenproces voor de toegang Jeugd en Wmo ingericht en in gebruik genomen. De applicatie Vendorlink wordt gebruikt om gesprekken en signalen rondom de administratieve en financiële administratie vast te leggen en te delen met contractmanagers en accountmanagers. Daarnaast zijn er meerdere overlegstructuren om klachten/signalen rondom zorgaanbieders te delen. In 2024 nemen we de tijd om het melden van signalen in alle wijkteams aan de orde te laten komen / te agenderen.	Teammanager Administratie WMO, Jeugd Relatiebeheer en teammanager WMO
16	BBV: De toelichting op de bijlage incidentele baten en lasten mag nog wat duidelijker	nov-24	In 2024 zal de afdeling F&C een instructie gaan schrijven waarin de spelregels nader worden weergegeven.	Afdelingshoofd F&C
17	P&C-cyclus: Realisatie- en uitvoeringskracht Maak vooral lopende projecten af met aandacht voor reële planning en fasering budgetten; Maak als raad en college goede afspraken over nieuwe projecten: welke projecten krijgen voorrang en waarom? Welk afwegingskader geldt daarbij? Maak bijvoorbeeld een leidraad grote projecten en integreer dat in de p&c-cyclus en het projectmatig werken.	nov-24	Bij de MPB 2024-2027 zijn we gestart met een omvorming naar een indeling op basis van de brede welvaart. In 2024 willen we de MPB verder verbeteren op dit punt. Dat heeft onze focus. De overige P&C rapportages, waaronder de Turap, verbeteren we geleidelijk op vorm, leesbaarheid en concreetheid. Rapporteren over projecten is hier onderdeel van. Daarnaast heeft de raad het college gevraagd om een midterm en om meerdere momenten voor reflectie. Daarvoor zullen we informatie moeten aanleveren.	Afdelingshoofd F&C

Nummer	Actiepunt	Borging	Toelichting status	Proceseigenaar
18	WMO en Jeugd: De interne beheersmaatregelen in de eerste lijn zijn niet altijd zichtbaar (waaronder bij de indicatiestelling en het toekenningsbesluit (omvang/duur), maar de daadwerkelijke invoer). Controles bij de invoer van cliëntgegevens en declaraties Wmo niet altijd zichtbaar.	geborgd	Bij indicatiestelling is herleidbaar wat er toegekend wordt. BCA en PDF processen verlopen nu binnen Zorgned waardoor alle declaraties zichtbaar zijn en dezelfde controles worden uitgevoerd als bij een regulier product.	Teammanager Administratie WMO, Jeugd Relatiebeheer en teammanager WMO
19	VIC: Voer meer interne kwaliteitsreviews uit op opgeleverde documentatie	2024	In 2024 gaan we verder met de doorontwikkeling van de kwaliteit tussentijdse rapportage (TURAPS). Met name rapportage rondom investeringen en voorspelbaarheid resultaat alsmede kwalitatieve afsluiting hebben hierbij de aandacht.	Afdelingshoofd F&C

Aanbevelingen uit onderzoeken Rekenkamer en college-onderzoeken

Nummer	Actiepunt	Planning geborgd	Toelichting status juni 2024	Proceseigenaar
a.	Evenementen Apeldoorn juni 2021			
3	Ontwikkel verschillende scenario's voor het evenementenbeleid	Zomer 24	<p>We werken aan het uitvoeringsbeleid wat voortkomt uit de Kadernota Evenementen 2024. Dit omvat de actualisatie van de subsidieregeling, die tegen de zomer van 2024 klaar zal zijn, de vernieuwing van het vergunningenbeleid, eveneens gereed in de zomer van 2024 en de actualisatie van de 'Nota geluid' en de bijbehorende locatieprofielen, wat in het derde kwartaal van 2024 van start gaat. De volledige uitvoering van dit project zal een jaar in beslag nemen.</p> <p>In de vernieuwde subsidieregeling streven we ernaar de budgetten waar mogelijk samen te voegen om versnippering tegen te gaan.</p> <p>Verder zullen we, ter verbetering van onze dienstverlening via de 'evenementendesk' dit jaar een 'inwonerreis' organiseren om de knelpunten die evenementenorganisatoren ervaren in kaart te brengen. Gebaseerd op deze bevindingen zullen we aanpassingen en verbeteringen doorvoeren, waaronder in ieder geval een helder overzicht van de subsidiemogelijkheden voor evenementen en optimalisatie van onze website.</p>	Vitaal en Ondernemend Apeldoorn
4	Denk na over de balans tussen budget en doelen zodat de doelen haalbaar zijn			
5	Creëer een integraal afwegingskader voor het geheel aan evenementensubsidies			

Nummer	Actiepunt	Planning geborgd	Toelichting status juni 2024	Proceseigenaar
b.	Toezicht en Handhaving Openbare Orde en Veiligheid Maart 2021			
6	1. Aan College Draag zorg voor een geactualiseerd handhavingskader en maak een duidelijker koppeling tussen de verschillende indicatoren en doelstellingen	afronding na zomer 2024	Voor de actualisatie van het handhavingskader wordt aangehaakt worden bij het IVP en programma veiligheid. Eind april 2024 is het uitvoeringsplan in de PMA behandeld. Het meerjarenbeleidsplan waar het handhavingskader een onderdeel van is, zal nader worden uitgewerkt na de zomervakantie.	Preventie, Toezicht en Handhaving
c.	Thuiszitters een Zorg 2021			
7	College: rapporteer SMART over schoolverzuim en thuiszitten en maak daarmee de opbrengsten van de preventieve aanpak inzichtelijk.	nov-24	Met de Samenwerkingverbanden en het CJG bespreken we per kwartaal de verzuimcijfers. SMART doelen stellen en rapporteren over de opbrengsten is nog niet (helemaal) gelukt. Dit heeft vooral als reden personele bezetting en belemmerende factoren in de systemen. Maar meer data gestuurd kunnen werken is een doel, waar wij naartoe blijven werken.	Beleid Maatschappelijke ontwikkeling

Nummer	Actiepunt	Planning geborgd	Toelichting status juni 2024	Proceseigenaar
d.	Veilig samen op weg juli 2023			
1	Stel integraal verkeersveiligheidsbeleid op. Maak de doelstellingen voor verkeersveiligheid expliciet in het nog op te stellen Verkeersveiligheidsplan Apeldoorn (VPA), neem daarbij de preventieve aanpak volgens het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 als uitgangspunt.	geborgd	Het college heeft op 4 april jl. het concept Actieplan verkeersveiligheid Apeldoorn vrijgegeven voor inspraak (t/m 25 mei). De consultatie van de raad heeft op 18 april plaatsgevonden. Na de inspraakperiode wordt het Actieplan in Q3 vastgesteld door het college.	Omgevings- beleid
2	Geef in het VPA aan hoe verkeersveiligheid wordt geïntegreerd in het beleid en de uitvoeringsprogramma's voor de verschillende maatschappelijk opgaven van de gemeente.	idem	Het college heeft deze aanbeveling overgenomen	Omgevings- beleid
3	Maak een jaarlijkse 'Staat van de verkeersveiligheid Apeldoorn', met een integraal beeld van de verkeersveiligheid in de verschillende maatschappelijke opgaven van de gemeente. Ga hierover eerst in gesprek met de gemeenteraad om te vernemen waar hij behoefte aan heeft.	idem	Het Actieplan verkeersveiligheid is in feite de eerste "staat van de verkeersveiligheid". Daarin staat welke onderdelen vervolgens in het tweejaarlijkse overzicht komen te staan.	Omgevings- beleid

Nummer	Actiepunt	Planning geborgd	Toelichting status juni 2024	Proceseigenaar
e.	Onderzoek Stedendriehoek			
1	Geef als raad opdracht aan het college om – in samenwerking met de andere colleges – vorm te geven aan het regioverhaal.	zie 6	Graag gaan wij, in samenwerking met de andere colleges, aan de slag met het uitwerken van het regioverhaal. Wij zien het belang daarvan in. Tegelijk willen we hiervoor niet een uitgebreid nieuw proces voor optuigen, maar ons baseren op wat er al ligt.	Strategische board
2	Ga als raad de samenwerking aan met andere raden om te zorgen dat de raadsadviescommissie de goede vorm krijgt.	zie 6	Samen met de tijdelijke informele adviescommissie zal het Algemeen Bestuur met een voorstel komen voor de rol en taken.	Griffie
3	Geef als raad opdracht aan het college om – in samenwerking met de andere colleges – de programmatische sturing door te ontwikkelen. Borg daarbij dat de werkorganisatie niet teveel op afstand komt te staan van de ambtelijke organisatie van de gemeenten.	zie 6	We zien dat de regio hier al stappen in zet. Door een stevigere inzet van programmamanagers en projectleiders op de programma's uit het Uitvoeringsagenda.	Concern- zaken
4	Geef als raad opdracht aan het college om – in samenwerking met de andere colleges – te werken aan het betrekken van ondernemers bij de samenwerking.	zie 6	Wij denken dat een geformaliseerde adviesrol de betrokkenheid van ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisatie kan versterken.	Strategische board
5	Geef als raad opdracht aan het college om – in samenwerking met de andere colleges – resultaten en meerwaarde voelbaar en zichtbaar te maken en uit te dragen	zie 6	Laat onverlet dat wij in samenwerking met de andere colleges een extra inspanning willen betrachten om de resultaten van de samenwerking meer uit te dragen als ook het maatschappelijk en economisch belang daarvan.	Concern- zaken

Nummer	Actiepunt	Planning geborgd	Toelichting status juni 2024	Proceseigenaar
6	Geef als raad opdracht aan het college om – in samenwerking met de andere colleges – een plan van aanpak te maken voor het opvolgen van de aanbevelingen en hierover periodiek terug te koppelen.	voor zomer 2024	Het plan van aanpak is inmiddels in het DB en de Raadsadviescommissie geweest. Dit betekent dat in 2025 een evaluatie plaatsvindt. Dan kan worden beoordeeld of uw aanbevelingen voldoende weerklank hebben gekregen.	Regio Steden driehoek
f.	Grondgebruik in Apeldoorn			
	<u>Aanbevelingen aan het college</u>			
1	Neem een actievere positie in en kijk daarbij wat Apeldoorn kan leren van andere gemeenten	geborgd	Het college neemt dit niet één op één over. Grondeigenaren zijn zelf vaak ook welwillend en in staat om deze doelen te helpen bereiken, maar lopen door de huidige markt en gestapelde ambities van overheden tegen grenzen aan. De gemeente ervaart dat bij eigen grondposities ook. Waar mogelijk pakken we een faciliterende rol, kiezen we voor samenwerking en waar nodig zetten we concreet in op actief grondbeleid. Daarnaast is regelmatig het instrument van de Wvg ingezet. Zowel ambtelijk als bestuurlijk zijn er reeds contacten met andere gemeenten over de inzet van het grondbeleid, waaronder ook de gemeente Zwolle. Daarmee geeft het college invulling aan de aanbeveling en zal dit ook in de toekomst blijven doen.	Vastgoed en grond

Nummer	Actiepunt	Planning geborgd	Toelichting status juni 2024	Proceseigenaar
2	Zorg voor duidelijke procedures bij afwijken van de gestelde kaders	geborgd	Op moment van schrijven (d.d. 2 januari 2024) het 'afwegingsmodel voor ruimtelijke initiatieven' ter inzage. Dit model moet helpen de transparantie en rechtvaardigheid bij besluitvorming te verbeteren, juist daar waar er afgeweken wordt van bestaande kaders. De gemeenteraad wordt op korte termijn geïnformeerd over het afwegingsmodel. Hiermee geeft het college invulling aan de aanbeveling die wordt gedaan. Als het gaat om aankopen van gronden is de werkwijze dat daarover specifiek besluitvorming door de raad dient plaats te vinden. Daarbij zetten we continu in op het voorleggen van een heldere en kwalitatieve afweging als onderbouwing van de grondaankoop.	Vastgoed en grond
3	Verbeter de informatievoorziening aan de gemeenteraad bij individuele projecten	geborgd	Het college erkent dat bij specifieke projecten er mogelijkheden zijn om de informatievoorziening te verbeteren. Het college neemt de aanbeveling dan ook over en betreft deze bij nieuwe (project) voorstellen die zij aan de gemeenteraad voorlegt.	Vastgoed en grond
4	Toets de tegenstrijdige berichten en gevoelens over grondgebruik in de ambtelijke organisatie	niet overgenomen	Het college kan deze aanbeveling niet te herkennen. Als reactie hierop gaf de RKC aan dat dit een inschatting van de Rekenkamercommissie is geweest op basis van het dossier (ten tijde van het raadsonderzoek 'De grond wordt duur betaald', 2011). De RKC neemt dit voor kennisgeving aan.	Vastgoed en grond

Nummer	Actiepunt	Planning geborgd	Toelichting status juni 2024	Proceseigenaar
5	Aanbeveling 2: 'Verhelder de niet of moeilijk beïnvloedbare factoren en bijbehorende dilemma's vanuit de (arbeids)markt in relatie tot de ambities'	niet overgenomen	Het college heeft op verschillende momenten (bijvoorbeeld in de MPB 2024-2027) de gemeenteraad in brede zin geïnformeerd over de spanning tussen de realisatie van doelen en bijvoorbeeld de krapte op de arbeidsmarkt. Het college spant zich in om bij de besluitvorming alle relevante overwegingen te presenteren en in de toekomst deze aanbeveling extra aandacht te geven.	Vastgoed en grond
6	'Doe onderzoek naar de vraag of onze ambities realiseerbaar zijn met het huidige grondgebruik en -beleid. Wij verzoeken het presidium om hier opvolging aan te geven'	niet overgenomen	Het situationele grondbeleid biedt ons inziens op zichzelf voldoende ruimte om de ambities waar te kunnen maken. Indien uw raad / het presidium de behoefte heeft om hier verder opvolging aan te geven is het college uiteraard bereid mee te denken over de verdere invulling hiervan.	Vastgoed en grond
	<u>Aanbevelingen aan de gemeenteraad</u>			
7	Vraag de griffie om een themadossier "grondgebruik" op te stellen	pm	aan de raad	

Nummer	Actiepunt	Planning geborgd	Toelichting status juni 2024	Proceseigenaar
g.	Collegeonderzoek 2023: Samenwerking Zorg en Veiligheid: rapport maart 2024			
1	Aanbeveling A1: Maak in interactie met partners en de lokale samenleving uitvoeringsplannen rondom concrete opgaven op wijkniveau	4e kwartaal 2024	Het college ziet de domeinen Zorg en Veiligheid bij diverse casussen steeds meer de samenwerking op zoeken. Maar we zijn er nog niet. Op een aantal onderdelen moet nog een verdere uitwerking komen. Het college verwacht Q4 2024 u een plan van aanpak te kunnen presenteren waarin een stand van zaken wordt gegeven over de samenwerking tussen de domeinen Zorg en Veiligheid en voor zover nodig aanbevelingen worden gegeven hoe deze samenwerking nog verder versterkt kan worden.	
2	Aanbeveling A2: Investeer in ontwikkeling van regie op casusniveau. Richt regie vanuit één hand tegelijkertijd op de inhoudelijke opgave, het proces en de actoren.	4e kwartaal 2024		
3	Aanbeveling A3 : Richt op systeemvereenvoudiging, dienstbaar leiderschap en versterking van het lerend vermogen	4e kwartaal 2024		

Reserve Overlopende Projecten

Progr	Subprogr	Omschrijving	(bedragen x € 1.000)		
			31-12-2023	Prognose	Toelichting
1	Gezondheid	Uitvoering plan van aanpak dak- en thuislozen	784	180	De verbouwing van Omnizorg is nog niet begonnen, waardoor er minder uitvoeringscapaciteit wordt ingezet.
1	Gezondheid	AMV'ers 18+	112	112	Naar verwachting wordt dit bedrag volledig uitgegeven in 2024.
1	Gezondheid	Stelpost afboeken boekwaarde Omnizorg	1.038	-	Deze afboeking gaat plaatsvinden in 2025; aanvang verbouwing Q4 2025
1	Gezondheid	Tijdelijke huisvesting Omnizorg	1.166	200	Realisatie 2024 zijn voornamelijk projecturen en diverse onderzoeken. Tijdelijke huisvesting valt samen met verbouwing dit zal plaatsvinden in Q4 2025.
1	Gezondheid	Extra opvangplekken maatschappelijke opvang	164	164	Naar verwachting wordt dit bedrag volledig uitgegeven in 2024.
		Totaal Programma 1 - Gezondheid	3.264	656	
1	Onderwijs & opleiding	Actieplan Jeugdzorg & Onderwijs	523	523	Naar verwachting wordt dit bedrag volledig uitgegeven in 2024.
1	Onderwijs & opleiding	Decentralisatie Uitkering WEB	78	78	Het bedrag is nog beschikbaar omdat we er vanuit zijn gegaan dat een deel van deze middelen de uitgaven van 2023 konden dekken en dat we tijd nodig hadden om plannen te maken voor de realisatie. Ook van Rijkswege is het belang onderstreept om de middelen in te zetten op de taalontwikkeling en de verwachte verandering van de verblijfsstatus in 2025. Er worden in 2024 een drietal cursussen aangeboden voor 78K. Op dit moment ligt er een offerte voor 53K. De verwachting is dat het restant ook wordt gebruikt in 2024.
		Totaal Programma 1 - Onderwijs & opleiding	601	601	
1	Sociaal kapitaal	Beeldende kunst	98	-	Focus ligt bij de investeringen uit de Impuls Kunst in de Openbare Ruimte
		Totaal Programma 1 - Sociaal kapitaal	98	-	

Progr	Subprogr	Omschrijving	(bedragen x € 1.000)		
			31-12-2023	Prognose	Toelichting
1	Subjectief welzijn	Stad en veiligheid	250	250	Van dit bedrag is € 200K bestemd voor het Veiligheidscentrum. Wellicht wordt een gedeelte van dit bedrag pas in 2025 verrekend. De resterende € 50K is bestemd voor activiteiten in het kader van Apeldoorn als stad van veiligheid (seminars e.d.)
1	Subjectief welzijn	RIEC en BiBob	125	125	Dit budget is bestemd voor regionale activiteiten in het kader van ondernijning en is gebaseerd op bijdragen van derden. Dit bedrag wordt naar verwachting in 2024 besteed. Een eventueel overschot zal naar 2025 worden overgeboekt danwel moeten worden terugbetaald.
1	Subjectief welzijn	Verhoogde en versnelde instroom statushouders	430	430	Naar verwachting wordt dit bedrag volledig uitgegeven in 2024.
1	Subjectief welzijn	POK middelen	583	583	Het geld gaat gebruikt worden voor de doorontwikkeling van Samen055, waarbij je moet denken aan communicatiekosten en kosten t.b.v. de doorontwikkeling van het personeel
1	Subjectief welzijn	Innovatiekosten sociaal domein	200	200	Dit bedrag wordt in 2024 ingezet voor het verder vormgeven van informatiegestuurd werken (inzet projectleider en aanschaf applicatie) en het gebieds- en actiegericht werken (bijdrage aan Pilot Buurt aan zet).
1	Subjectief welzijn	Vluchtelingenproject	165	165	Naar verwachting wordt dit bedrag volledig uitgegeven in 2024.
1	Subjectief welzijn	Vrijval regionale DUVO middelen 2022	363	284	Dit bedrag wordt in 2024 besteed aan de lokale toekomsttuin. Naar verwachting zal niet het hele bedrag besteed worden.
1	Subjectief welzijn	Organisatiekosten stedelijke expertiseteams	721	721	Het geld gaat gebruikt worden voor de doorontwikkeling van Samen055, waarbij je moet denken aan communicatiekosten en kosten t.b.v. de doorontwikkeling van het personeel
1	Subjectief welzijn	Verbeteren toegankelijkheid (onderdeel budget Inclusie/cultuursensitief werken)	75	75	Er wordt € 30.000 besteed aan de campagne t.b.v. het inclusie netwerk en € 45.000 aan het in kaart brengen van knelpunten van openbare gebouwen, waaronder het Stadhuis.
		Totaal Programma 1 - Subjectief welzijn	2.913	2.834	
2	Natuurlijk kapitaal	Groen plan 2019 - 2024	110	110	Komt voort vanuit bestedingsplan exploitatie 2023 15-01-2024. Realisatie in 2024.
2	Natuurlijk kapitaal	Sierheesters 2023	138	138	Levering / werving van sierheesters vindt plaats in najaar 2024.
		Totaal Programma 2 - Natuurlijk kapitaal	249	249	

Progr	Subprogr	Omschrijving	(bedragen x € 1.000)		
			31-12-2023	Prognose	Toelichting
2	Ruimtelijke samenhang	Klein asfaltonderhoud	400	400	Opdracht is verstrekt en d.m.v. een verplichting financieel vastgelegd in Coda. Werkzaamheden worden in Q3 2024 uitgevoerd en financieel afgerond
2	Ruimtelijke samenhang	Bladcampagne	60	60	Werkzaamheden zijn uitgevoerd in Q1 2024
2	Ruimtelijke samenhang	Implementatie Omgevingswet	85	-	Wordt betrokken bij de integrale afweging van de MPB 2025-2028 als claim voor ontkoombaar beleid. Voorstel aan de raad is om budget vast te houden tot 2026/2027.
2	Ruimtelijke samenhang	DSO-koppelingen	200	200	Vitale vakantieparken zijn in 2023 vertraagd. Deze zullen in 2024 worden uitgevoerd. Verder dient er nog een aantal werkzaamheden met betrekking tot de kwaliteit van de gehanteerde informatiemodellen te worden uitgevoerd. Deze werkzaamheden worden allen in 2024 alsnog uitgevoerd. Het budget ad € 200.000 zal volledig worden uitgegeven in 2024. Er is inmiddels 100k uitgegeven. De rest is vastgelegd in verplichtingen.
2	Ruimtelijke samenhang	Wet goed verhuurderschap	86	86	Uitvoering vindt plaats in 2024, ROP wordt in 2024 besteed
2	Ruimtelijke samenhang	Wet Kwaliteitsborging	87	87	Uitvoering vindt plaats in 2024, ROP wordt in 2024 besteed
2	Ruimtelijke samenhang	Implementatie - doorontwikkeling Omgevingswet	525	-	Wordt betrokken bij de integrale afweging van de MPB 2025-2028 als claim voor ontkoombaar beleid. Voorstel aan de raad is om budget vast te houden tot 2026/2027.
2	Ruimtelijke samenhang	Programma Veluwe	256	256	Uitvoering van de doorgeschoven activiteiten vindt in 2024 plaats, de ROP wordt in 2024 besteed.
2	Ruimtelijke samenhang	Intensivering toezicht energemaatregelen	179	114	Loopt volgens planning (broa actualisatie) eind 2023. Restant wordt uitgevoerd in 2025
2	Ruimtelijke samenhang	Energietransitie	3.250	250	3 miljoen (energiearmoede): In Q3 2024 wordt er een aanbesteding gedaan. Na deze aanbesteding is er een beter beeld van de uitgaven in 2024/2025. Verwachting is dat het in 2025 wordt besteed. 250k (energiecooperaties): ROP wordt in 2024 besteed.
2	Ruimtelijke samenhang	Particulier project Kayersmolen Noord	2.713	550	Schadeloosstelling ontmanteling gasvulpunt is gerealiseerd; uitgaven plankosten vinden het gehele jaar nog plaats.
2	Ruimtelijke samenhang	Particulier project Kayersmolen Noord	-2.713	-550	Dekking e.d. wordt bij de jaarrekening daadwerkelijk geboekt
		Totaal Programma 2 - Ruimtelijke samenhang	5.129	1.454	
3	Economisch kapitaal	Opdracht nieuw Evenementenbeleid en locatieprofielen	50	50	Uitvoering vindt in 2024 plaats en volgens verwachting wordt deze ROP in 2024 geheel besteed.
3	Economisch kapitaal	Programma Veluwe	777	777	Uitvoering van de doorgeschoven activiteiten vindt in 2024 plaats, de ROP wordt in 2024 besteed.
		Totaal Programma 3 - Economisch kapitaal	827	827	

Progr	Subprogr	Omschrijving	(bedragen x € 1.000)		
			31-12-2023	Prognose	Toelichting
3	Consumptie & inkomen	Compensatie uitvoeringskosten Tozo 2022-2026	93	31	De tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo) was een van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De regeling was voor zelfstandige ondernemers, waaronder zzp'ers. Het voorzag in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud als het inkomen door de coronacrisis tot onder het sociaal minimum daalt, en voorzag in een lening voor bedrijfskapitaal om liquiditeitsproblemen als gevolg van de coronacrisis op te vangen. Het Rijk verstrekke in 2020 en 2021 middelen aan de gemeente om de aanvullende uitkeringen en de leningen aan ondernemers uit te kunnen keren. Daarnaast ontvingen we, ter dekking van de uitvoeringskosten van de Tozo, in 2020 en 2021 ook middelen van het Rijk. De Tozo is per 1 oktober 2021 beëindigd, echter lopen onze werkzaamheden voor de uitvoering van deze regeling nog door in de jaren 2024 t/m 2026. Ondernemers die een lening bedrijfskapitaal hebben ontvangen dienen deze vanaf 1 januari 2022 in 5 jaar terug te betalen. De (administratieve) werkzaamheden die hier mee samenhangen zullen de komende 3 jaar nog tijd van ons vergen. Om deze werkzaamheden nog in de jaren 2024 t/m 2026 te kunnen uitvoeren is het nodig om de van het Rijk ontvangen middelen over te hevelen van 2023 naar 2024 en ook beschikbaar te houden voor de jaren 2025 t/m 2026.
3	Consumptie & inkomen	Actieplan armoede	1.370	1.370	Naar verwachting wordt dit bedrag volledig uitgegeven in 2024.
		Totaal Programma 3 - Consumptie & inkomen	1.463	1.401	
BDV	Bedrijfsvoering	Mobiele devices	490	490	In 2023 is vertraging opgetreden met betrekking tot de levering van laptops en thuisbeeldschermwerken. Het structurele budget van 2024 is onvoldoende om deze vertraging op te vangen. Het bedrag zal worden uitgegeven in 2024.
BDV	Bedrijfsvoering	Implementatie Wet Open Overheid	200	200	Dit budget is bestemd voor de implementatie van de Wet Open Overheid en wordt naar verwachting in 2024 volledig besteed.
		Totaal Paragraaf Bedrijfsvoering	690	690	
		Totaal	15.233	8.711	

Kwartaalbericht Grondbedrijf

Inleiding

De Tussentijdse Rapportage 2024 van het grondbedrijf (TURAP) geeft financieel inzicht in de stand van zaken van het grondbedrijf per 1 juni 2024. Deze wordt, waar mogelijk, vergeleken met de stand van zaken per 1 januari 2024, waarover is gerapporteerd in het MPG 2024. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in het financiële inzicht (hoofdstuk 2) en de programma's en fasering hiervan (hoofdstuk 3).

In deze TURAP worden de inzichten dus weergegeven per 1 juni 2024. Het is mogelijk dat in het verdere verloop van dit jaar nog andere belangrijke wijzigingen optreden. Deze kunnen op zowel het vlak van financieel inzicht en productie tot een verdere afwijking leiden ten opzichte van de prognose bij het MPG 2024. Deze wijzigingen zullen in de rapportage 'Grote verschillen' en het MPG 2025 naar voren komen.

De TURAP bestaat uit twee delen. In het volgende hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de huidige financiële stand van zaken van de grondbedrijfcomplexen. Hierbij wordt, waar mogelijk, een vergelijking gemaakt met de informatie die is opgenomen in het MPG 2024. Deze wordt verder onderverdeeld in een analyse ten aanzien van het resultaat en van het risicoprofiel van het grondbedrijf.

Resultaat

Het resultaat van het grondbedrijf gaat over de mutaties binnen de grondbedrijfcomplexen. Dit zijn de grondbedrijfcomplexen die zijn aangemerkt als Bouwgrond In Exploitatie (BIE) en de complexen die zijn ondergebracht bij de Strategische Gronden (MVA, Materiële Vaste Activa). De mutaties kunnen leiden tot:

- (Aanpassing van) projectspecifieke verliesvoorzieningen
- Afwaardering van gronden
- Winstneming

Het gaat hierbij niet alleen om wijzigingen binnen specifieke grondbedrijfcomplexen. Er wordt ook gekeken naar wijzigingen op een hoger schaalniveau. Het gaat hierbij om de parameters kosten- en opbrengstenstijging en de rente ontwikkeling.

Risicoprofiel

Het risicoprofiel van het grondbedrijf gaat over het risicobedrag van het grondbedrijf, welke op concernniveau betrokken moet worden bij de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen. Het gaat hierbij om de benodigde risicobuffer om de risico's binnen het grondbedrijf af te kunnen dekken. Net als bij het resultaat kijken we hier naar de projecten zelf (projectspecifieke risico's) en naar risico's op een hoger schaalniveau, de projectoverstijgende risico's.

Ontwikkelingen

Net als bij het MPG wordt er in deze TURAP alleen gerapporteerd over wijzigingen in de grondexploitatiebegrotingen die financieel-technisch van aard zijn. Hierbij kan gedacht worden aan andere eenheidsprijzen voor bouw- en woonrijpmaken en/of andere faseringen. Tot planinhoudelijke wijzigingen (aanpassing van de raads-kaders) wordt niet via het vaststellen van het MPG of TURAP besloten. Deze werkwijze wordt gevolgd om de raad de ruimte te bieden een goede afweging over de eventuele aanpassing van kaders te kunnen maken. In het Uitvoeringskader grondbedrijf 2021 zijn de spelregels opgenomen in welke gevallen een kaderwijziging aan de raad wordt voorgelegd. In de TURAP wordt wel melding gemaakt van de kaderwijzigingen die momenteel in voorbereiding zijn. Ook kijken we bij dit onderdeel naar andere ontwikkelingen die spelen.

Programma en fasering

Een belangrijk onderdeel van een grondexploitatie is de gronduitgifte. Deze bestaat uit de verkoop van bouwrijpe grond voor woningen, bedrijvigheid, kantoren, winkels, maatschappelijke doeleinden en overige. In het derde hoofdstuk van deze TURAP wordt een vergelijking gemaakt tussen de geprognosticeerde gronduitgifte in 2024, zoals opgenomen in het MPG 2024, en de geraamde gronduitgifte per 1 juni 2024.

Resumé

Het resultaat 2024 van het grondbedrijf wordt geraamd op € 1,3 mln nadeel. De potentiële winst voor 2025 en verder bedraagt ruim € 3 mln. Het (netto) risicobedrag ligt op € 12,1 mln. Dit is ca. € 3,0 mln meer dan bij het MPG 2024 en wordt veroorzaakt door de toevoeging van het stikstofrisico. De productie verschuift naar 2025 voor 76 woningen (45%) en ruim 14.000 m² terrein voor bedrijven/maatschappelijk (25%). Een deel van strategische voorraad zal, zoals nu voorzien, warm worden. Tenslotte worden er 2 kaderwijzigingen voorbereid.

Financieel inzicht op totaal grondbedrijf

Inleiding

Bij het MPG 2024 heeft een herziening plaatsgevonden van alle grondexploitatiebegrotingen en zijn de huidige marktwaarden van de strategische gronden opnieuw getoetst aan de boekwaardes hiervan. Dit heeft geleid tot nieuwe inzichten ten aanzien van de financiële stand van zaken. In deze TURAP heeft opnieuw een actualisatie plaatsgevonden van de onderdelen van het grondbedrijf zodat deze, waar mogelijk, kunnen worden vergeleken met onderdelen uit het MPG 2024.

Zoals in het vorige hoofdstuk aangegeven, gaan we in dit hoofdstuk in op drie onderdelen: resultaat, risico's en overige ontwikkelingen.

Resultaat

Zoals hiervoor aangegeven maken we bij de presentatie van het geprognosticeerde resultaat onderscheid in de projectspecifieke ontwikkelingen en de ontwikkelingen op grondbedrijfniveau (zoals parameters).

Omschrijving verwachte bedragen x € 1.000	Bedrag	Totaal
BIE		
- Winstnames	1.827	
- Mutaties verliesvoorzieningen	- 3.971	
Totaal		- 2.144
Strategische gronden		
- Winstnames	0	
- Afwaardering	0	
- Mutaties verliesvoorziening	0	
Totaal		0
Projectoverstijgende ontwikkelingen		
- Effect mutatie rente grondbedrijf	1.217	
- Effect mutatie kostenstijging app. kosten en VTU	- 49	
- Kasstroomontwikkeling huidige jaarschijf	- 300	
Totaal		867
Totaal grondbedrijf in TURAP 2024		- 1.276

Tabel 0-1

Uit de bovenstaande tabel blijkt een verwachting van een negatief resultaat over 2024 van ongeveer € 1,3 miljoen.

BIE - Winstnames

Per 1 juni is de verwachting dat er aan het eind van 2024 een bedrag van € 1,8 miljoen aan winst genomen kan worden. Dit bedrag komt met name uit de complexen die we verwachten dit jaar af te sluiten. Door het feit dat de winstverwachting is verdeeld over een groot aantal complexen, is hieronder een totaaloverzicht gegeven van de verwachte winstnames. Hierbij is eveneens aangegeven welke winstnames er in de komende jaren nog worden verwacht. Nogmaals: het betreft een prognose!

	Prognose winstname in 2024 (x € 1.000)	Prognose winstname na 2024 (x € 1.000)
Apeldoorn Noord	6	1.487
De Voorwaarts	96	421
Kanaalzone Kwekerij	379	0
Malkenschoten/Malkander	340	0
Kanaalzone Pilot Zuid Gem deel	149	69
Welgelegen-Park	132	67
Osseveld Oost Algemeen	227	0
De Sikkel	0	74
Overige eigendommen westenenkerweg	36	0
NoordOost Poort	-68	0
Ecofactorij I	421	0
Zuidwest Poort De Veldekster	21	0
Breustedt	85	104
Kieveen uitbreiding bedrijventerrein	3	1.088
Totaal	1.827	3.310

Tabel 0-2

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat we na 2024 nog een winst voorzien van € 3,3 miljoen. De winst in Apeldoorn Noord en de Voorwaarts is geraamd in 2025. Daarna resteert alleen nog het project Kieveen als project met een relatief grote mogelijke winstname. Het betreft een prognose, dit jaar wordt bijvoorbeeld de civiel technische raming van dit project herzien.

Dit houdt dus in dat de winstnames is binnen het grondbedrijf opdrogen. We verwachten niet dat we voorstellen, aan de gemeenteraad, kunnen voorleggen voor het openen van (omvangrijke) winstgevende complexen.

BIE - Mutaties verliesvoorzieningen

We verwachten op dit moment dat de verliesvoorzieningen met een bedrag van € 4 miljoen moeten worden opgehoogd. Dit heeft te maken met een verwachte verslechtering van het resultaat van de Ecofactorij II met ca. € 4,4 miljoen cw. Deze negatieve bijstelling heeft te maken met enerzijds een indicatieve actualisatie van de verwervingsraming; signalen uit de markt geven aanleiding om deze raming op voorhand naar boven bij te stellen. Tegelijkertijd is aan een extern bureau opdracht gegeven om nieuwe taxaties uit te voeren. De uitkomsten daarvan worden in Q3 2024 verwacht.

In afwachting van de uitkomsten van deze taxaties zijn een tweetal scenario's uitgewerkt waarbij we nu uitgaan van een worstcase scenario en een verhoging van de kosten van verwerving van € 3,2 mln. De bandbreedte tussen de twee scenario's bedraagt € 1,9 mln. Zodra de taxaties beschikbaar zijn, wordt de grondexploitatie op basis van deze gegevens geactualiseerd.

Anderzijds is een aanpassing in de oppervlakte van het uitgeefbare gebied noodzakelijk waardoor de grondopbrengsten afnemen.

In het kader van deze negatieve bijstelling wordt verwezen naar het positieve resultaat van dit project bij het MPG 2024. Op basis van een onderzoek naar de verkoopprijzen van bedrijfspavementen kon toen een hogere grondopbrengst worden ingeboekt van circa € 9,5 miljoen ofwel 17% van de totale opbrengstraming. De huidige verhoging van de verwervingsraming – uitgaande van het worstcase-scenario een stijging van 19% - is dus in absolute zin lager dan de hogere grondopbrengst bij het MPG 2024.

Het resultaat van Ecofactorij II in het MPG 2024 was met € 7,8 miljoen cw verbeterd. Hierop dient nu € 4,4 miljoen te worden gecorrigeerd.

Tegenover bovenstaand nadeel staat een verwacht voordeel in een project in de Zuidwest Poort. Deze willen we eind dit jaar afsluiten. Dit houdt in dat de resterende budgetten dan kunnen vrijvallen. Dit is een bedrag van bijna € 0,5 mln.

Strategische gronden

Uit tabel 2-1 is af te leiden dat er geen financiële mutatie wordt verwacht in de categorie van de strategische gronden. De omvang van deze portefeuille is ca. 179 ha en kent een boekwaarde per 1-1-2023 van ca. € 15 miljoen.

Winstnames zijn hier aan de orde wanneer panden en/of gronden worden verkocht. Er zijn een aantal percelen die op de verkooplijst staan, maar het is niet waarschijnlijk dat deze nog dit jaar daadwerkelijk in verkoop worden genomen. Het gaat hier om een totale boekwaarde van ca. € 400.000.

Wanneer de huidige marktwaarde lager ligt dan de boekwaarde in een complex binnen de strategische gronden, moet er direct worden afgewaardeerd. Op dit moment liggen de huidige marktwaardes nog relatief ver boven de boekwaardes. We voorzien dat voor één aankoop, die in de eerste helft van 2024 heeft plaatsgevonden, er wel een afwaardering moet gaan plaatsvinden. Deze wordt in het MPG 2025 meegenomen.

Naar verwachting worden in 2024 de gronden ten behoeve van de maatschappelijke ontwikkelingen in de Kanaalzone overgebracht naar het vastgoedbedrijf. Dit gebeurt tegen boekwaarde. De verwachting is dat er hier geen afwaardering aan de orde is.

De mutaties in de verliesvoorzieningen binnen de Strategische gronden hebben betrekking op de zogenaamde 'Warme gronden'. Bij de vaststelling van het MPG 2024 is het complex Host City aangemerkt als warme grond. Aangezien in dit complex de huidige marktwaarde ver boven de boekwaarde ligt, is hier geen sprake van een verliesvoorziening. Op dit moment is nog niet duidelijk wanneer dit complex over zal gaan naar de BIE en dus in exploitatie wordt genomen. Op het moment dat er bij de overgang naar de BIE een negatief resultaat in deze grondexploitatie wordt gepresenteerd, dan zal hiervoor bij het openen van de grondexploitatie gelijktijdig een verliesvoorziening ingesteld worden. Voor een geplande aankoop medio 2024 zal een extra afwaardering aan de orde zijn van € 500.000 omdat dit met de kennis van nu niet als warme grond kan worden beschouwd. Dit risico is benoemd bij de kredietaanvraag medio 2023 en ook verwerkt in de risicokaart afwaarderingen vastgoed en grond.

Momenteel wordt gewerkt aan een aantal ontwikkelingen binnen de Kanaalzone, zoals de hierboven genoemde realisatie van de zwembadlocatie en de realisatie van een woningbouwontwikkeling op gemeentelijke gronden. Gronden die hierbij worden betrokken maken nu onderdeel uit van de Strategische voorraad van het grondbedrijf. De kans is aanwezig dat deze gronden bij het MPG 2025 als warme grond worden aangemerkt. Dit zal, voor zover we nu kunnen zien, geen financieel effect hebben.

De financiële effecten ten aanzien van de strategische gronden worden verantwoord op taakveld 0.3 beheer overige gebouwen en gronden.

Projectoverstijgende ontwikkelingen

Parameters

Bij het MPG 2024 stond de rente van het grondbedrijf op 1,5%. De verwachting is dat deze per 1-1-2025 gaat dalen naar 1,3% vanwege de gewijzigde renteberekening binnen het concern door BBV-regelgeving. Dit heeft een voordeel voor het grondbedrijf van € 1,2 miljoen (en een gelijk tegengesteld effect voor Treasury). Rentevoorspellingen zijn zeer moeilijk te doen, maar het risico dat deze zal gaan stijgen, neemt toe. Dat hebben we verwerkt in de projectoverstijgende risico's.

Ten aanzien van de kosten- en opbrengstenstijging zien we nu geen reden om deze aan te passen. Wij baseren dit op de eerste kwartaalrapportages van derden.

Bij het MPG 2025 doen we net als elk jaar onderzoek naar de hoogte van de kosten- en opbrengstenstijging en onderbouwen deze in de Nota van uitgangspunten die we ter vaststelling aan het college voorleggen.

Extra aandacht zal de komende tijd uitgaan naar de opbrengstenstijging. Dit kan, voor bijvoorbeeld de Ecofactorij II, een relatief groot effect hebben op het resultaat. Dit heeft vanzelfsprekend ook effect op het risicoprofiel van dit project.

De kostenstijging voor plankosten en VTU vormen hier een uitzondering op. Voor de bepaling van deze percentages zoeken we altijd aansluiting bij het MPB. In het MPB 2025-2028 worden de volgende percentages gehanteerd:

- 2025 5,3% was 4,8%
- 2026-2028 4,6% was 4,2% en in 2027 2,0%

Het financiële effect hiervan bedraagt € 0,05 mln nadelig.

Kasstroomontwikkeling huidige jaarschijf

Op dit moment is er sprake van een geprognoseerde uitgavenpost totaal binnen alle grondbedrijfcomplexen van bijna € 30 miljoen in 2024. De kans is erg klein dat deze uitgaven ook daadwerkelijk worden gerealiseerd. In deze TURAP is een scenario meegenomen waarbij we uitgaan dat de helft van deze kosten een jaar opschuiven. Dit houdt een nadeel in van ca. € 300.000.

Risico's

Bij de totstandkoming van het MPG 2024 is voor een aantal projecten een statistische analyse opgesteld en aan de hand daarvan zijn de projectspecifieke risico's geraamd. Deze analyse is ook gebruikt om de projectoverstijgende risico's in beeld te brengen.

Voor de projecten waarvoor geen statistische analyse wordt opgesteld, worden de risico's in beeld gebracht aan de hand van de IFLO norm. De stand per 1 juni wordt in de onderstaande tabel vergeleken met de cijfers uit het MPG 2024.

Netto risicobedrag Bedragen x € 1.000	Prognose MPG 2024	Prognose TURAP 2024	Vershil
Statistische analyse, project specifiek	1.865	2.246	-381
Statistische analyse, project overstijgend	4.276	4.251	25
Complexen met IFLO-analyse	1.178	958	220
Risico Winstnames	1.755	1.165	590
Stikstofrisico	0	3.500	-3.500
Totaal	9.074	12.119	-3.045

Tabel 0-3

Statistische analyse, project specifiek

Het verschil ten opzichte van het MPG 2024 is niet heel omvangrijk en wordt veroorzaakt door een aantal kleine aanpassingen in verschillende projecten en twee grotere. Dit betreft de afschaling van een risico in het project Haven Centrum en een aanpassing van € 400.000 in het benodigd netto risicobedrag in het project Kwekerijlocatie. Deze laatste betreft geen aanpassing in het risicoprofiel van dit project, maar betreft een rekenkundig effect door de geprognosticeerde winstname bij het MPG 2024.

Statistische analyse, project overstijgend

Op basis van een voorziene aanpassing van het rentepercentage per 1-1-2025 naar 1,3% zijn dezelfde projectoverstijgende risico's doorgerekend. Deze sluiten aan bij die van het MPG 2024. Alleen de bovenkant bandbreedte voor de rentestijging is aangepast van 0,5% naar 0,7%.

	Bandbreedte	
Uitgiftevertraging (jaren)	0	4
Rentestijging	-0,3%	0,5%
Kostenstijging	-1,0%	3,5%
Opbrengstenstijging	-2,0%	2,0%

Tabel 0-4

Het verschil ten opzichte van het MPG 2024 is zeer beperkt.

Complexen met IFLO-analyse

Ook bij de complexen waarvan de risico's met behulp van de IFLO-analyse in beeld worden gebracht, is er een relatief beperkte afwijking ten opzichte van het MPG 2024 te zien. Het verlagen van de kosten in het complex Norel en een afwijking in het complex Welgelegen zijn de voornaamste veroorzakers van de afwijking.

Risico's winstnames

Op dit moment wordt er € 1,8 miljoen in de AR vastgehouden totdat deze gelden vrij kunnen vallen op basis van het gemeentelijk 'voorzichtigheidsbeginsel'. Dit bedrag is terug te vinden in het onlangs vastgestelde MPG 2024. Op basis van de huidige berekeningswijze en met de verwachte winstnames in 2024 vanwege afsluitingen van grondexploitaties kan deze reservering worden verlaagd naar € 1,2 miljoen.

De berekeningswijze zullen we in 2024 gaan evalueren Ook heeft de BBV aanbevelingen gedaan ten aanzien van de presentatie van tussentijdse winstnemingen. Bij het MPG 2025 zullen we hierop terugkomen. De financiële effecten in het jaarlijks resultaat zijn nu nog niet in beeld.

Stikstofrisico

Op dit moment voorzien we een extra risico voor wat betreft het stikstofprobleem in projecten. Het betreft een omvangrijk risico wat verder in de niet openbare bijlage bij deze TURAP van het grondbedrijf wordt toegelicht.

Ontwikkelingen

Deze TURAP gaat over de eerste helft van 2024. Ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan hebben we verwerkt, ontwikkelingen die een risico vormen zijn bij de risicoanalyses opgenomen. Maar er zijn natuurlijk ook nog ontwikkelingen waarvan we niet weten of deze positief of negatief gaan uitpakken:

Herziening van civiel technische ramingen

In ons Uitvoeringskader staat dat civieltechnische ramingen één keer per drie jaar geactualiseerd moeten worden. De actualisaties worden verwerkt in het MPG. Dit jaar geldt dat voor de projecten Haven Centrum en Kieveen een actualisatie wordt uitgevoerd. De resultaten hiervan worden in het MPG 2025 meegenomen.

Kaderwijzigingen

Hiervoor is al gemeld dat tot planinhoudelijke wijzigingen (aanpassing van de raadskaders) niet via het vaststellen van het MPG en/of TURAP wordt besloten. Dit betreffen zogenaamde kaderwijzigingen die via de projectlijn ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd. Momenteel worden kaderwijzigingen in de volgende projecten voorbereid c.q. verkend:

- Prinses Beatrixlaan
- Zuidbroek

Het financiële effect van een kaderwijziging kan een relatief groot effect hebben op de, in deze twee gevallen aan de orde zijnde, ingestelde verliesvoorziening. Voor Zuidbroek geldt dat de kaderwijziging nog in een verkennende fase zit. Het gaat hierbij om de omzetting van programma. De kans is niet groot dat deze in het MPG 2025 wordt verwerkt. Voor zover nu kan worden gezien gaat het bij de Prinses Beatrixlaan om een negatief effect op de bestaande grondexploitatie en bij Zuidbroek om een positief effect.

Af te sluiten complexen

Wat niet zozeer een financieel effect zal hebben, maar wat in 2024 meer aan de orde is dan voorgaande jaren, is het aantal complexen wat we voornemens zijn om af te sluiten. Het gaat hierbij (met de kennis van nu) om de volgende projecten:

Complexnummer	Naam
08200034	Zuidwest Poort De Veldekster gem.deel
08200012	Kanaalzone Kwekerij
03200015	NoordOost Poort (Stadhoudersmolen)
03200016	Ecofactorij I
08200036	PWA-zone
08200030	Osseveld Oost
03200021	Winkelcentrum Eglantier
08200043	Station Noord
03200007	Malkenschoten/Malkander
03200014	ZuidWest Poort Norel
08200065	Zwaaansprengweg

Tabel 0-5

Bovenstaande betekent dat we verwachten eind 2024 11 van de huidige 30 grondbedrijfcomplexen te gaan sluiten.

Overige grondverkopen bij particuliere ontwikkelingen

Bij met name de ontwikkelingen van particuliere eigenaren, komt het voor dat er gronden van de gemeente worden verkocht die niet zijn ondergebracht bij het grondbedrijf. Vaak gaat het hierbij om kleinere bedragen. Op dit moment wordt er echter gesproken over een grotere grondtransactie aan de Terwoldseweg aan de ontwikkelende partij. Deze verkoop vindt niet in 2024 plaats.

Aankopen en openen nieuwe complexen

Met het situationele grondbeleid is de kans aanwezig dat we meer actief grondbeleid gaan voeren. We zien dit terug in de toepassing van de Wet Voorkeursrecht Gemeenten (Wvg). Op dit moment is Host City aangemerkt als 'Warme grond'. De kans bestaat dat ook gronden in de Kanaalzone bij het MPG 2025 deze status krijgen. Dit zijn dus een tweetal potentiële nieuwe BIE-complexen naar de toekomst toe voor 2025 en verder. Bij strategische aankopen die we doen voor mogelijke toekomstige grondexploitaties bestaat het risico dat er direct afgewaardeerd moet worden. Een en ander conform de vastgestelde Werkwijzer strategische verwervingen.

Programma en fasering

Het vorige hoofdstuk gaat over de financiën van het grondbedrijf. Het grondbedrijf faciliteert, ontwikkelt en ondersteunt de maatschappelijke gewenste ruimtelijke ontwikkelingen in Apeldoorn. In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de verkoopprognoses aan het begin van het jaar en deze worden vergeleken met de actuele prognose per 1 juni 2024. Verkoop wil zeggen 'geld op de bank'.

In de tabellen in dit hoofdstuk gaat het bij woningbouw om grond voor aantallen woningen (stuks) en bij de overige verkopen om m2 grond of bruto vloeroppervlak (bvo).

De verschuivingen zijn in de betreffende grondexploitaties verwerkt.

Woningbouw

In de tabel hieronder is een vergelijking gemaakt (in aantallen woningen) tussen de prognose van gronduitgifte woningbouw in 2024 in het MPG 2024 en de huidige prognose.

Complex	Prognose MPG 2024	Prognose TURAP 2024	Vershil
De Steenbeek	16	16	0
Kanaalzone Pilot Zuid	15	15	0
Kerschoten herontw. winkelcentrum	12	12	0
Overige eigendommen Zwaansprengweg	4	4	0
Ugchelseweg 78 (Breustedt)	1	1	0
Veldhuis- Molenstraat Centrum	76	0	-76
Welgelegen-Park	1	1	0
Zuidbroek Wonen	46	46	0
Totaal	171	95	-76

Tabel 0-6

De prognose bij het MPG 2024 blijft staan, met uitzondering van de gronden voor de woningen in het project Molenstraat-Centrum. Deze zullen naar verwachting in het tweede kwartaal van 2025 worden geleverd. Dit komt door vertraging in onderhandelingen en planologische procedure.

Bedrijven

In de onderstaande tabel is een vergelijking gemaakt (in m2) tussen de prognose van de gronduitgifte bedrijvigheid 2024 in het MPG 2024 en de huidige prognose.

Complex	Prognose MPG 2024	Prognose TURAP 2024	Verschil
Zuidbroek bedrijven middengebied	32.377	32.377	0
Noordoost Poort	605	605	0
Apeldoorn Noord I	6.579	0	-6.579
Totaal	39.561	32.982	-6.579

Tabel 0-7

De verkoop in Apeldoorn Noord I zal naar verwachting aan het begin van 2025 plaatsvinden.

Maatschappelijke doeleinden, kantoren, winkels en overig

Naast gronden voor woningbouw en bedrijvigheid verkoopt het grondbedrijf ook gronden voor de realisatie van andere functies. In de onderstaande tabel is de prognose in het MPG 2024 voor de gronduitgifte in 2024 afgezet tegen de actuele prognose (in m2). Het gaat hierbij om de programma's 'maatschappelijke doeleinden', 'kantoren', 'winkels' en 'overig'.

Complex	Prognose MPG 2024	Prognose TURAP 2024	Vershil
Maatschappelijke doeleinden			
Apeldoorn Noord I	7.950	0	-7.950
Kantoren			
nvt	0	0	0
Winkels			
nvt	0	0	0
Overige			
Zuidbroek	3.343	3.343	0
Malkenschoten	3.029	3.029	0
Zuidbroek Wonen		0	0
Totaal	14.322	6.372	-7.950

Tabel 0-8

Ook hier is de gronduitgifte in Apeldoorn Noord I verschoven naar 2025. De beide kavels in dit project gaan onderdeel uitmaken van een grotere verkoop van een aantal kavels die tegelijkertijd in de markt worden gezet.